F. Scott Fitzgerald

Muhteşem Gatsby

Çeviren: Müge Günay Güran

pinhan

F. SCOTT FİTZGERALD: Francis Scott Key Fitzgerald (d. 24 Eylül 1896, St. Paul, Minnesota – ö. 21 Aralık 1940, Hollywood) İrlanda asıllı ABD'li yazar. Yirminci yüzyılın en büyük Amerikan yazarlarından kabul edilir. 1890'larda doğmuş olan ve I. Dünya Savaşı sırasında yetişen neslini "Kayıp Kuşak" olarak tanımlar. Fitzgerald, Princeton Üniversitesi'nde başladığı öğrenimini tamamlamadı. I. Dünya Savaşı'na katılan yazar, savaş sonunda gazetecilik yapmaya başladı. Diğer yazarlardan ayrılan özelliği, kendi içinde iki karşıt görüşü veya duyguyu aynı anda barındırabilmesiydi. 1920 yılında kendisi gibi yazar olan Zelda Sayre (Fitzgerald) ile evlendi. Aynı yıl *Cennetin Bu Yanı* adlı romanıyla adını duyurmaya başladı. Romanlarıyla kazancı artmaya başladı ve eğlence hayatına kendisini kaptırdı ve sağlığı bozuldu. Zamanla şöhretini kaybeden Fitzgerald, ruhsal bunalım içinde ve hayata küskün olarak Hollywood'da hayata veda etti.

MÜGE GÜNAY GÜRAN: 1981 yılında İstanbul'da doğdu. FMV Işık Lisesi'ni ve Bilgi Üniversitesi Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü'nü bitirdi. Aynı alanda yüksek lisansını "Yeraltından Notlar ve Tutunamayanlar Romanlarında Modernizm Bağlamında Kimlik Sorunu" teziyle Yeditepe Üniversitesi'nde tamamladı. Güran ayrıca *Gülhaç Aydınlanması* (Frances Yates, Pinhan, 2012), *Yemek, Mutfak, Sınıf* (Jack Goody, Pinhan 2013) isimli eserleri de Türkçeye kazandırmıştır.

PiNHAN YAYINCILIK
Litros Yolu, Fatih San. Sitesi No: 12/214-215
Topkapı/Zeytinburnu İstanbul
Tel: (0212) 259 27 60 Faks: (0212) 565 16 74
www.pinhanyayincilik.com
info@pinhanyayincilik.com
Sertifika No: 20913

F. Scott Fitzgerald
The Great Gatsby

Yayım Yönetmeni: Mahmut Sever

Birinci Basım: Ağustos, 2013
Editör: Adem Beyaz
Kapak ve İç Görseller Tasarımı: Umut Özçelik
Dizgi: Meltem Çağlayan

Teknik Hazırlık, Baskı ve Cilt:
Yaylacık Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Litros Yolu Fatih San. Sitesi No: 12/197-203
Topkapı-İstanbul Tel: (0212) 567 80 03
Sertifika No: 11931

Kataloglama Bilgisi:
F. Scott Fitzgerald
Muhteşem Gatsby

1. Edebiyat 2. Çağdaş Amerikan Edebiyatı 3. Roman

Pinhan Yayıncılık: 50 Edebiyat Dizisi: 5

ISBN: 978-605-5302-31-3

MUHTEŞEM GATSBY

F. Scott Fitzgerald

Çeviren: Müge Günay Güran

PİNHAN

Çevirenin Notu

Muhteşem Gatsby'nin çevirisi için kullandığımız metin, romanın 1925'te Scribners Yayınları'ndan çıkan ilk baskısıdır.

Fitzgerald, 1924 yılının yazında *Muhteşem Gatsby*'yi tamamlarken editörü Maxwell Perkins'e yazdığı mektupta "sanırım romanım şimdiye dek yazılmış en iyi Amerikan romanı olacak" demiştir.[1] Yazar, bu üçüncü romanının hem sanatsal açıdan hem de okur üzerinde bıraktığı etki itibarıyla daha önce yazdığı iki romanı (*Cennetin Bu Yakası* [1920] ve *Güzel ve Lanetli* [1922]) geride bırakacağını biliyordu. Bahsettiğimiz mektupta eseri hakkında yaptığı bu yorum, kısmen romanının yüksek beklentilerini karşılamasından, kısmen gençliğinin verdiği coşkudan (28 yaşındaydı *Muhteşem Gatsby*'yi yazdığında) kısmen de romana adını veren kahramanının taşıdığı türden bir umut etme gücünden kaynaklanıyordu.[2]

Muhteşem Gatsby 1925 yılında ilk kez yayınlandığında T. S. Eliot romanı, "Amerikan romanının Henry James'ten sonra attığı en büyük adım" olarak nitelendirdi, buna rağmen roman, okurlar ve eleştirmenler tarafından hak ettiği ilgiyi görmedi. Fakat Fitzgerald, *Muhteşem Gatsby*'nin klasikler arasında yer alacağını biliyordu. Yaşamının son döneminde kızına yazdığı mektuplardan birinde, Gatsby'nin onun başyapıtı olduğuna dair inancını halen koruduğu görülür.

---

1 F. Scott Fitzgerald: *A Life in Letters*, ed. Matthew J. Bruccoli (New York: Scribners, 1994), s. 80.

2 Fitzgerald, romanın başlığı ile ilgili uzun süre kararsız kalmıştır. İlk başta *Kül Tepeleri* ve *Milyonerler* başlıkları üzerinde durmuştur, daha sonra *Trimalchio West Egg'de*, *Altın Şapkalı Gatsby*, *Trimalchio* ve *Yükseklere Sıçrayan Sevgili* gibi başlıkları düşünmüştür. Romanın yayınlanmasından kısa bir süre önce Fitzgerald, Perkins'ten başlığın *Kırmızı Beyaz Mavi Altında* şeklinde değiştirilmesini istemiştir fakat bu talebi için geç kalmıştır. Bununla birlikte Gatsby'nin verdiği davetler ile Petronius'un *Satyricon*'undaki Trimalchio karakterinin savurgan eğlenceleri arasında benzerlikler gördüğü için bütün bu seçenekler içinde en çok Trimalchio isminin başlık için uygun olacağını düşünmüştür.

Fitzgerald, Caz Çağının karanlık yönlerine ışık tutan anlatımıyla 'Amerikan Rüyası'na tutunmaktan başka çıkar yolu olmayan, iki dünya savaşı arasındaki kuşağın, 'yitik kuşağın' bunalımlarından evrensel bir tema yaratarak edebiyat tarihinin en etkileyici romanlarından birini ortaya koymuştur.

Muhteşem Gatsby'nin Hikayesi

Haziran 1922: Fitzgerald, Minnesota'da bir yandan *Caz Çağı Öyküleri*'nin tashihini yaparken diğer yandan üçüncü romanı için fikir ve tema toplamaya başlar.

Yaz 1923: 18 bin kelimelik bir eser belirmek üzeredir ancak bu malzemenin çoğu daha sonra ıskartaya çıkar. Yine de kurtarılan maldan *Absolution* [Beraat] isimli bir kısa hikaye meydana gelir ve 1924 yılı Haziran ayında yayınlanır.

Nisan 1924: Fitzgerald romanını yeniden tasarlar; Scribners Yayınları'ndan editörü Maxwell Perkins'e bu yeni romanın, "bilinçli şekilde kaleme alınmış artistik bir eser" olacağını söyler.

Yaz 1924: Fitzgerald, Fransa'da romanın ilk müsveddesini çıkarır ve metni gözden geçirmeye başlar.

Ekim 1924: Çalışmasını tamamlar ve 27 Ekim'de Scribners'a postalar: romanın ismi *Muhteşem Gatsby* olmuştur.

Kasım 1924: Perkins, 18 ve 20 Kasım tarihli iki mektupla eleştirilerini Fitzgerald'a iletir. O da eserin ismini *Trimalchio West Egg'de* olarak değiştirir.

Aralık 1924: Metnin düzeltilip dizgilendiği iki nüshası ay sonunda Fitzgerald'a postalanır. Eser ismi *Muhteşem Gatsby* olarak ilk halini geri alır.

Ocak-Şubat 1925: Fitzgerald nüshaları Roma ve Capri'de elden geçirir. Metnin düzeltilmiş nihai halini Perkins'e gönderir. Bu arada ona eser için *Trimalchio* dahil olmak üzere farklı isimler sunmaktan geri kalmaz.

Mart 1925: Metin Scribners'ta son kez tashihten geçer ve dizgilenir. Eserin ismi *Muhteşem Gatsby* olarak tayin edilmiştir artık.

10 Nisan 1925: İlk baskı yapılır.

Tak başına altın şapkayı, gönlü olacaksa sevdiğinin;
Sıçrayabiliyorsan yükseklere, onun için de sıçra
Ta ki haykırıncaya kadar; "Altın şapkalı, zengin sevgilim, Sen benim olmalısın!"

Thomas Parke d'Invilliers*

Bir kez daha
ZELDA'ya

MUHTEŞEM GATSBY

Materyalizm Üzerinden Amerikan Rüyasının Çöküşü

Henüz genç ve toy olduğum yıllarda babam, aklımdan hiç çıkmayacak bir öğüt vermişti bana.

"Birini eleştirmeye kalkıştığında," demişti, "bu dünyada herkesin senin sahip olduğun imkanlarla doğmadığını hatırla, yeter!"

Başka da bir şey dememişti ama babamla her zaman acayip bir ketumlukla ve az konuşarak anlaştığımız için söylediğinden çok daha fazlasını kastettiğini anlamıştım. Böylece insanlarla ilgili bütün yargılarımı kendime saklamaya başladım, bu alışkanlık pek çok ilginç insanla yakınlaşmamı sağladı ancak sıkıcılıkta epey maharetli olan birçoğunun da kurbanı haline getirdi beni. Anormal bir zihin, normal bir kişide bu özelliği hemen tanır ve onun peşini bir daha bırakmaz; okul yıllarımda, aslında hiç tanımadığım karanlık tiplerin kederli sırlarına ortak olduğum için haksız yere politik davranmakla suçlandım. Bunların çoğu hiç merak etmediğim sırlardı—mahremlerini ifşa etmeye başlayacaklarını, bunun şaşmaz işaretlerinin ufukta belirdiğini fark ettiğimde genellikle ya uyuyormuş ya da bir şeyle meşgulmüş gibi davranırdım, bazen de düşmanca gülerdim çünkü bu delikanlıların samimi iç dökmeleri ya da bu durumlarda kendilerini ifade etmek için kullandıkları kelimeler hemen her zaman başkalarından çalınmış ve belirgin bir şekilde çarpıtılmıştır.

Yargılamaktan kaçınmak nihayetsiz bir umut ister. Babamın biraz kibirle söylediği ve benim de aynı şekilde tekrarladığım gibi, temel erdemler insanlara doğuştan eşit dağıtılmamıştır; eğer bunu unutursam bir şeyleri kaçıracağımdan hâlâ endişe duyarım.

Evet, hoşgörümle böyle övündükten sonra bunun da bir sınırı olduğunu kabul etmeliyim. İnsanların davranışlarının

yaslandığı yer, sarp kayalar da olabilir, yaş bataklıklar da, fakat benim için belli bir noktadan sonra neye yaslandığının bir önemi yok. Geçen sonbahar doğudan döndüğümde dünyanın bir tekdüzelik içinde, sonsuza kadar bir tür ahlaki 'hazır ol'da beklemesini arzuladığımı hissetmiştim; o imtiyazlı bakışların insan yüreğine şöyle bir ilişip savrulduğu sefih yolculuklar istemiyordum artık. Bir tek Gatsby, adını bu hikayeye veren adam, bu tepkimin dışındaydı, benim içtenlikle küçümsediğim her şeyi temsil eden Gatsby. Eğer kişilik, başarılı bir hamleler silsilesiyse, bu onda muhteşem boyutlardaydı; hayatın vadettiklerine karşı, binlerce kilometre ötedeki depremleri bile kaydedebilen şu karmaşık makineler gibi, yüksek bir hassasiyet taşıyordu. Bu duyarlılığın, 'yaratıcı mizaç' olarak yüceltilen şu gevşek, ruhsuz duyarlılıkla hiçbir ilgisi yoktu, sıra dışı bir umut etme yeteneğine sahipti Gatsby, başka hiçbir insanda görmediğim ve herhalde göremeyeceğim fantastik bir hazır bekleyişti bu. Yoo, hayır; Gatsby üstesinden geldi bu işin; ama onun içini kemiren şey, düşlerini gölgeleyen o iğrenç toz, insanların beyhude tasalarına ve rüzgar gibi gelip geçen sevinçlerine olan ilgimi bir süre için de olsa yitirmeme neden oldu.

Üç kuşaktır orta batıdaki bu kentte yaşayan varlıklı, tanınmış bir aileden geliyorum. Carrawayler bir tür kabile gibidir, aile içinde Buccleuch Düklerinin soyundan geldiğimiz söylenir, fakat soyumuzun gerçek kurucusu, büyükbabamın kardeşidir. Buraya elli birde yerleşmiş, İç Savaş'a yerine bir vekil gönderip bugün babamın yürüttüğü toptan hırdavat işini kurmuş.

Ben bu büyük amcayı hiç tanımadım ama babamın çalışma odasında duran asık suratlı portresini görenler ona benzediğimi söylerler. New Haven'dan 1915'te, babamdan çeyrek yüzyıl sonra mezun oldum ve kısa bir süre sonra da Büyük Savaş olarak bilinen, gecikmiş Cermen seferine katıldım. Bu seferden o kadar keyif almıştım ki, döndüğümde yerimde duramadım. Orta batı, dünyanın sıcak merkezi ol-

maktan ziyade evrenin bitip tükendiği bir yer gibi gözüktü gözüme, bu yüzden doğuya gidip borsacılık öğrenmeye karar verdim. Tanıdığım herkes borsa işindeydi ve herhalde bu işten bir bekar adam daha geçinebilir diye düşündüm. Bütün akrabalarım toplanıp bu konuyu, bana kolej seçiyormuş gibi masaya yatırdı ve en sonunda oldukça karamsar ve kuşkulu bir ifadeyle "Madem istiyorsun, peki çalış!" dediler. Babam bir yıl boyunca bana maddi açıdan destek olacağını söyledi ve muhtelif gecikmelerden sonra, yirmi iki yılının baharında, o sırada temelli kalacağımı düşünerek doğuya geldim.

Yapılacak en akıllıca iş şehir merkezinde kalacak bir yer bulmaktı, ama gelişim sıcak mevsime rastlamıştı. Geniş yeşillikleri ve gölgesi bol ağaçları olan taşradan da henüz ayrılmıştım. Bu yüzden iş yerindeki delikanlılardan birinin şehir dışındaki bölgelerin birinde birlikte ev tutma teklifini hemen kabul ettim. Aylık seksen dolara, yıpranmış tek katlı bir ev buldu bizim için ama şirket son anda onu Washington'a gönderdiği için eve tek başıma yerleştim. Bir köpeğim olmuştu -en azından kaçıp gidinceye kadar. Eski püskü Dodge marka bir arabam ve yatağımı toplayan, kahvaltı hazırlayan, elektrikli ocağın başında kendi dilinde bir şeyler mırıldanan Finli bir kadın çalışanım da vardı.

Yerleştikten sonra ilk birkaç gün yalnızlık çektim, sonra bir sabah, kasabaya benden birkaç gün sonra gelen bir adam, beni yolda durdurdu.

"West Egg* köyüne nasıl gidilir?" diye sordu çaresizce.

Tarif ettim. Yoluma devam ederken artık yalnız hissetmiyordum. İnsanlara yol tarif eden bir rehber olmuştum bir anda. Tesadüfen karşılaştığım bu adam bana bu çevrenin yerlisi gibi hissettirmişti kendimi.

Etrafı saran güneş ve tıpkı filmlerin hızlı çekim görüntülerindeki gibi muazzam bir hızla ağaçları kuşatan yapraklar o tanıdık hissiyatı uyandırdı içimde; yazla birlikte hayat yeniden başlıyordu.

Evvela, okunacak o kadar çok şey, bu taze, zindelik veren

havadan içime çekeceğim öyle bir sıhhat ve ferahlık vardı ki... Bankacılık, krediler ve yatırım tahvilleri üzerine yazılmış bir düzine kitap almıştım, bu kırmızı, yaldızlı kitaplar darphaneden çıkmış yepyeni paralar gibi kitaplığımda duruyor, sanki sadece Midas'ın, Morgan'ın ve Maecenas'ın* bildiği tılsımlı sırları bana sunmayı vadediyorlardı. Bunlar dışında da okumak istediğim birçok kitap birikmişti. Okuldayken edebiyat konusunda oldukça etkindim, bir sene boyunca *Yale News* için son derece ağırbaşlı, ciddi bir makale dizisi kaleme almıştım, işte şimdi de bütün bunları tekrar hayatıma katmayı düşünüyordum; bir kez daha az bulunan uzmanlardan, şu 'çok yönlü' adamlardan olacaktım. Bunu söylerken amacım nükteli konuşmak değil, gerçekten de yaşam, sadece tek bir pencereden bakıldığında çok daha başarılı bir biçimde görülebiliyor.

Kuzey Amerika'nın en garip bölgelerinden birinde ev tutmuş olmam tamamen tesadüftü. New York'un doğusuna doğru uzanan şu ince, sefih adada bulunuyordu evim. Adanın tabiatındaki başka birçok tuhaflığın yanı sıra, üzerinde iki acayip kara oluşumu da vardı. Bu oluşum, şehirden yaklaşık otuz kilometre uzakta, dış çizgileri aynı bir çift devasa yumurta gibi durur. Dar bir koyun ince bir hatla birbirinden ayırdığı bu iki kara parçası, batı yarımkürenin en ehlileştirilmiş tuzlu suyuna, Long Island Boğazı'nın büyük ıslak avlusuna doğru uzanır. Biçimleri, kusursuz bir oval oluşturmaz, Kolomb'un öyküsündeki yumurta* gibi, ikisinin de yerle temas eden kısımları yassıdır fakat görünüş olarak benzerlikleri tepede uçuşan martıları durmadan şaşırtıyordur herhalde. Kanatsızlar içinse boyut ve biçimleri dışında hiçbir benzerliklerinin olmaması oldukça ilginç.

Ben West Egg'de, yani bu ikilinin daha az rağbet edileninde yaşıyordum, gerçi bu tanımlamanın iki bölge arasındaki o tuhaf karşıtlığı ifade etmek için oldukça yeteresiz ve yüzeysel kaldığını da belirtmeliyim. Evim, boğazdan yalnızca elli metre uzakta yumurtanın tam ucundaydı ve mevsimlik on iki, on beş bin dolara kiralanan iki devasa binanın arasına sıkışmıştı.

Sağımdaki, göreni hayretler içinde bırakacak kadar görkemli bir evdi; Normandiya'daki bir belediye sarayının birebir kopyasıymış. Bir yanında kulesi olan, ince sarmaşıklarla kaplanmış yepyeni bir yapı; mermer bir yüzme havuzu ve yaklaşık yüz altmış dönüme yayılmış çayır ve bahçe. Gatsby'nin malikanesiydi bu. Daha doğrusu onu o sıralar tanımadığım için bu isimde bir beyefendinin malikanesiydi desem daha doğru olur. Benim evimse düpedüz çirkindi, neyse ki küçük olduğu için göze batmıyordu, ayda sadece seksen dolara deniz manzaralı, kısmen komşunun bahçesini gören ve milyonerlere yakın oturmakla avunduğum bir konumdaydım.

Koyun karşısında daha revaçta olan East Egg'in beyaz sarayları suya ışıl ışıl yansırdı, o yazın öyküsü de oraya, Tom Buchananların evine akşam yemeği için gittiğim akşam gerçek anlamda başladı. Daisy ile ikinci göbekten kuzendik. Tom'u da okuldan tanırdım, savaştan hemen sonra Chicago'da beraber iki gün geçirmiştik.

Daisy'nin kocası birçok atletik başarısının yanı sıra, New Haven'da* o zamana kadar Amerikan futbolu oynamış en iyi forvetlerden biriydi. Bir bakıma ulusal kahramandı, daha yirmi birinde büyük başarılara ulaşmış o noktadan sonra da artık giriştiği hiçbir işte tatmin olmayan erkeklerdendi Tom. Ailesi çok zengindi, para konusundaki ölçüsüzlüğü okuldayken bile eleştirilirdi – şimdi de Chicago'dan doğuya taşınırken dudak uçuklatan miktarlar harcamıştı: Lake Forest'tan* bir grup polo atını yanında getirmişti mesela. Benim kuşağımdan birinin bunu yapabilecek kadar varlıklı olmasını aklım almıyordu.

Doğuya neden geldiklerini bilmiyorum. Herhangi bir neden yokken bir yıl Fransa'da kaldılar, sonra da polo oynayan, zengin inşanların yaşadığı bölgelerde huzursuzca ordan oraya süreklenip durdular. Daisy telefonda artık temelli taşındıklarını söyledi, ama inanmadım—onun kalbinden ne geçtiğini bilmiyordum fakat Tom, o futbol maçlarının şiddetli coşkusunun yerini doldurmak için, özlemle ordan oraya sonsuza dek sürüklenecekti sanki.

İşte böylece ılık, rüzgarlı bir akşamüstü arabamla East Egg'e, bu çok az tanıdığım iki eski dostu görmeye gittim. Evleri beklediğimden daha gösterişliydi, koya bakan manzarasıyla George döneminin mimari üslubuna göre sömürgeci tarzda döşenmiş kırmızı-beyaz ferah bir malikaneydi. Çimenler kumsaldan başlıyor ve güneş saatini, tuğla duvarları ve rengarenk bahçeleri kuşatarak ön kapıya kadar beş yüz metrelik bir alanı çevreliyordu. En sonunda da sanki bu kuşatmanın hızıyla yanında sürüklemiş gibi sarmaşıklarla birleşiyordu. Evin ön cephesi Fransız tarzı kanatlı pencerelerle bölünmüştü. Altın sarısı yansımalarla parlayan camları, bu ılık ve rüzgarlı akşamüstünde sonuna kadar açılmıştı. Tom Buchanan, binici kıyafetleriyle, bacaklarını iki yana açmış sundurmada duruyordu.

New Haven'dan bu yana değişmişti. Şimdi fırça gibi saçları, güçlü çenesi, yapılı vücuduyla, insanlara tepeden bakan otuz yaşında bir adamdı artık. Yüzünde kibirli bir hakimiyet kuran gözleri ona her an saldırganca öne atılacakmış gibi bir hava veriyordu. Binici kostümünün kadınsı, yumuşak çizgileri bile adaleli vücudunun muazzam gücünü saklamaya yetmemişti; zarif botlarının içine yerleştirmeye çalıştığı bacakları o kadar dolgundu ki son bağcığı zorlayarak bağlamış gibiydi, omuzunu her kaldırdığında ince ceketinin altında hareket eden kas kütlesi hemen göze çarpıyordu, müthiş gücü olan gaddar bir vücuttu bu.

Konuşurkenki boğuk ve tok sesi, yarattığı hırçın izlenimi pekiştiriyordu. Sevdiği insanlara karşı bile tepeden bakan bir ton vardı sesinde ve New Haven'da onun bu halinden birçok kişi nefret ederdi.

"Sırf senden daha güçlü, daha erkeğim diye görüşlerimi aynen kabul etmen gerekmiyor," der gibiydi. Aynı mezunlar derneğindeydik* ama hiçbir zaman yakın olmadık, benden hoşlanırdı ve benim de onu, kendi kaba ve küstah meşrebince sevmemi istediğini hep hissetmişimdir.

Güneşli sundurmada birkaç dakika konuştuk.

"Güzel bir evim var burada," dedi, parlayan gözleriyle etrafı baştan başa tararken.

Beni kolumdan tutup döndürdü ve elini önümüzde uzanan manzara boyunca gezdirerek, aşağıdaki İtalyan bahçesini, iki dönüme yayılmış mis kokulu gül tarhını, açıkta dalgalarla hafif hafif sarsılan küçük küt burunlu teknesini gösterdi.

"Bu arazi Demaine'inmiş daha önce, şu petrolcünün." Beni birden bire fakat nazikçe bir daha döndürdü ve "hadi içeri girelim," dedi.

Yüksek tavanlı bir koridordan geçerek gül rengi, ferah bir odaya girdik; burası her iki uçtaki zemine kadar inen kanatlı pencerelerle zarifçe eve bağlanıyordu. Pencereler aralıktı ve hafifçe evin içine doğru taşan çimenlerin yeşiline karşı bembeyaz parlıyordu. Ilık bir esinti girdi içeri, odanın bir köşesindeki perdeleri içeri diğer taraftakileri dışarı doğru, solgun birer bez parçası gibi savurarak bir düğün pastasının süslü kremasını andıran tavana doğru havalandırdı ve sonra da şarap rengi halının üzerinde, rüzgarın denizde yaptığı gibi, dalgalanarak gölgeler düşürdü.

Odadaki tek hareketsiz nesne, iki genç kadının yere demirlenmiş bir balondaymış gibi üzerine tünedikleri muazzam kanepeydi. İkisi de beyazlar giyinmişti; etekleri sanki evin çevresinde kısa bir uçuş yapıp henüz yere inmişler gibi dalgalanıyor, uçuşuyordu. Birkaç dakika kadar perdelerin hışırtısını ve duvardaki tablonun iniltisini dinlemeye dalıp öylece durmuş olmalıyım. Sonra Tom Buchanan arka pencereleri güm diye kapattı, esinti odaya hapsoldu ve yayılarak dağıldı; perdeler, halılar ve iki genç kadın balondan yere doğru usulca süzüldüler.

Kadınlardan daha genç olanını tanımıyordum. Divanın bir köşesinde boylu boyunca uzanmış kıpırdamadan öylece duruyordu, başını, üzerinde sanki düşmek üzere olan bir şey varmış da onu dengeliyormuş gibi hafifçe kaldırmıştı. Beni köşeden göz ucuyla gördüyse bile, görmezden geldi. Doğrusu ben de o kadar şaşırmıştım ki onu böyle rahatsız ettiğim için

neredeyse özür dilecektim.

Diğer kız, Daisy doğrulmaya yeltendi, özenli bir ifadeyle hafifçe öne doğru eğildi, sonra küçük, anlamsız, sevimli bir kahkaha attı, ben de kahkahayla karşılık verdim ve içeri doğru ilerledim.

"Se-sevinçten elim ayağım kesildi."

Çok esprili birşey söylemiş gibi bir kez daha güldü ve sanki dünyada görmeyi en çok istediği kişi benmişim gibi elimi sıkı sıkı tutarak yüzüme baktı. Böyle bir tarzı vardı Daisy'nin. Dengeci kızı işaret ederek soyadının Baker olduğunu mırıldandı (Daisy, insanları ona doğru eğilmeye zorlamak için mırıldanarak konuşur diyenler vardı. Bu, ses tonunun büyüleyiciliğini hiç de azaltmayan, gereksiz bir eleştiriydi bence).

Her neyse. Bayan Baker'ın dudakları kıpırdadı, başıyla belli belirsiz bir selam verdikten sonra hemen eski pozisyona döndü, başının üstünde dengelemeye çalıştığı o şey belli ki biraz sallanmış ve bu da kızı korkutmuştu. Yine özür kabilinden bir şeyler söylemek dilimin ucuna kadar geldi. Böylesine bir kendine yeterlilik hali, bende her zaman hayretle karışık bir saygı uyandırır.

Kuzenime döndüm tekrar, o nefes kesen, alçak sesiyle bana bir şeyler sormaya başlamıştı. Sesi, insanın kulağının o an dışında bir daha hiç duyamayacağı bir melodi gibi iniş çıkışlarını takip ettiği bir sesti. Kederli ve güzel yüzünde parlayan bazı şeyler vardı, gözleri, dudakları ışıl ışıldı. Fakat sesinde ona ilgi duyan erkeklerin alsa unutamayacağı heyecanlı bir ton hissedilirdi: baskın bir tını, fısıldayan bir "Dinle!", az önce çoşkulu, heyecan verici bir şeyler yapmış ve bir an sonra yine yapacağını gösteren bir vaat.

Doğuya gelirken bir günlüğüne Chicago'da kaldığımı ve oradaki bir sürü kişinin ona sevgilerini yolladığını söyledim.

"Beni özlemişler mi?" diye sevinçle haykırdı.

"Sorma, bütün şehir perişan durumda. Arabalar arka tekerlerini matem çelengi gibi siyaha boyamışlar, kuzey sahili* boyunca sabahlara kadar ağıt yakıyorlar."

"Harika! O zaman geri dönelim Tom. Hemen yarın!" Sonra alakasız bir şekilde bana dönüp "bebeği görmelisin," dedi.

"Tabii, çok isterim."

"Uyuyor şu an. Üç yaşına bastı.* Daha hiç görmedin mi yoksa?"

"Hayır görmedim."

"Bir görsen. O öyle..."

Odada huzursuzca dolanıp duran Tom Buchanan durdu ve elini omzuma koydu.

"Ne iş yapıyorsun Nick?"

"Borsacıyım."

"Kiminle çalışıyorsun?"

Söyledim.

"Hiç duymadım adlarını," dedi oldukça kesin bir dille.

Keyfim kaçmıştı.

"Yakında duyarsın," diye kestirip attım. "Doğuda kalırsan tabii."

"Hiç merak etme, kalacağım," dedi. Tepkimizi anlamak ister gibi göz ucuyla Daisy'yi yoklayıp tekrar bana döndü. "Başka bir yerde yaşamak için ahmak olmam lazım."

Tam bu noktada Bayan Baker "kesinlikle!" diyerek o kadar ani araya girdi ki bir an irkildim, odaya girdiğimizden beri ağzından çıkan ilk kelimeydi bu. Benim kadar o da şaşırmış olacak ki esnedi ve bir dizi seri, becerikli hareketle yerinden kalkıp yanımıza geldi.

"Her tarafım tutulmuş," diye yakındı. "Kim bilir kaç saattir uzanıyorum şu kanepede."

Daisy, "Hiç bana bakma!" diye yapıştırdı hemen cevabı. "Öğleden beri sana New York'a gidelim diyorum."

"Almayayım, teşekkürler!" dedi Bayan Baker, mutfaktan getirilen kokteyllere. "Sıkı bir antreman yapıyorum bu ara."

Ev sahibi ona inanmaz gözlerle baktı.

"Sahi mi!" dibinde son bir damla kalmış gibi kadehi dikiverdi.

"Senin herhangi bir şeyi becerebileceğini aklım almıyor."

Bayan Baker'a merakla bu 'becerdiği' iş neymiş acaba diye baktım. Ona bakmak hoşuma gidiyordu. Ufak tefek, küçük göğüslü bir kızdı, genç bir subay gibi omuzlarını arkaya doğru attığında iyice göze çarpan dik bir duruşu vardı. Solgun, alımlı, hoşnutsuz yüzündeki kül rengi, kısık gözlerini, benimkiyle aynı türden nazik bir merakla yüzüme çevirdi. O anda onu ya da resmini daha önce bir yerde görmüş olduğumu fark ettim.

"West Egg'de yaşıyormuşsunuz," dedi küçümseyerek. "Oradan birini tanıyorum."

"Ben henüz bir kişiyi bile tanımı..."

"Gatsby'yi tanıyorsundur ama."

"Gatsby mi?" diye sordu Daisy. "Hangi Gatsby?"

Komşum olduğunu söylemeye fırsat kalmadan yemek için masaya çağırıldık; Tom Buchanan, gergin kolunu, amirane bir tavırla benimkine dolayarak satranç tahtasındaki bir piyonu başka bir kareye sürükler gibi beni odadan çıkardı.

İki genç kadın, elleri hafifçe kalçalarına dayalı, zarifçe salınarak önden yürüyüp bizi gün batımına bakan gül rengi verandaya çıkardılar. Masadaki dört mum hafifleyen rüzgarda titreşiyordu.

"Neden *mum* yaktınız?" dedi Daisy, kaşlarını çatmıştı. Mumları parmaklarıyla pıt pıt söndürdü. "İki hafta sonra yılın en uzun günü." Neşeyle, ışıl ışıl baktı hepimize.

"Siz de yılın en uzun gününü dört gözle bekleyip sonra da o günü kaçırır mısınız? Ben hep yılın en uzun gününü bekler, sonra da unuturum."

Bayan Baker esneyerek, "o gün bir şey planlayalım o zaman," dedi, yatağa girmiş gibi oturmuştu masada.

"Tamam," dedi Daisy. "Ne yapalım?" Çaresiz bir ifadeyle bana dönüp "İnsanlar ne planlar?" diye sordu.

Tam cevap verecektim ki gözleri korku dolu bir ifadeyle serçe parmağına takıldı.

"Bak!" diye sızlandı. "İncitmişim." Hepimiz parmağı-

na baktık, eklem yeri morarmıştı. "Sen yaptın bunu Tom," dedi suçlayarak, "biliyorum istemeden yaptın ama yaptın *işte*. Böyle kaba saba biriyle evlenirsen olacağı bu; izbandut gibi, tam bir..."

"Şu izbandut kelimesinden nefret ederim, şakasından bile," diye öfkelendi Tom.

"İzbandut," diye yineledi Daisy.

O ve Bayan Baker sıradan konulardan bahsederek hiçbir zaman tam bir sohbete dönüşmeyen gelişigüzel şakalaşmalarla gevezelik ediyorlardı, bu halleri, beyaz elbiseleri ve kayıtsız, tutkusuz gözleri kadar soğuktu. Karşımdaydılar; Tom'la beni kabullenmişlerdi, sadece nazik, hoş bir çabayla eğlenmeye ya da bizi eğlendirmeye çalışıyorlardı. Yemeğin birazdan biteceğini, ardından akşamın da tüketileceğini ve sıradan bir şekilde bir kenara kaldırılacağını biliyorlardı. Batıdan tamamen farklıydı burası; orada akşamlar, sona ermeye yakın, beklentilerin yarattığı hayal kırıklığıyla ya da anın kendisinden duyulan korkuyla konudan konuya atlayarak ilerlerdi.

Hafif fakat oldukça etkili kırmızı şaraptan ikinci kadehimi doldururken, "yanında kendimi medeniyetten uzak biri gibi hissediyorum Daisy," diye itiraf ettim. "Ekip biçilen ürünlerden filan konuşamaz mısın?"

Bunu söylerken herhangi bir şey ima etmeye çalışmıyordum fakat sözlerim farklı yorumlandı.

"Medeniyetler çöküyor," diye hevesle atıldı Tom.

"Bu gidişat beni korkunç derecede karamsarlaştırdı. Şu Goddard* denen adamın *Siyahi İmparatorlukların Doğuşu* kitabını okudun mu?"

"Yo, okumadım," diye cevap verdim, söyleyiş tonu şaşırtmıştı beni.

"Çok iyi bir kitaptır herkesin okuması lazım. Gözümüzü dört açmazsak beyaz ırkın tamamen yok olacağını söylüyor. Kitapta anlatılanların hepsi bilimsel, kanıtlara dayanıyor."

"Tom bayağı derinleşti," dedi Daisy, yüzüne fark etmeden çöken kederle. "Uzun, karmaşık cümlelerle dolu derin

kitaplar okuyor. Neydi o geçen günkü kelime ..."

"Bu kitapların hepsi bilimsel," diye diretti Tom, karısına göz ucuyla sabırsızca bakarak. "Kitabı yazan adam meseleyi çözmüş. Egemen ırk olan bizlerin dikkatli olması lazım yoksa diğer ırklar bütün kontrolü ele geçirecek."

"Onları yenmek zorundayız," diye fısıldadı Daisy, kızgın güneşe doğru gözlerini kırpıştırarak.

"Kaliforniya'da yaşaman lazım senin..." diye söze başladı Bayan Baker ama Tom sandalyesinde huzursuzca dönerek sözünü kesti.

"Kısaca kitap, hepimizin İskandinav ırkından geldiğini anlatıyor, ben, sen, sen ve..." bir an duraksadıktan sonra hafifçe başıyla onaylayarak Daisy'yi de dahil etti. Daisy de bana tekrar göz kırptı. "...ve medeniyeti oluşturan her şeyi biz yarattık; bilimi, sanatı, hepsini. Anlıyor musunuz?"

Konuşmaya bu şekilde odaklanışında acınası bir yön vardı, eskisinden de yoğun olan kendini beğenmişliği artık ona yetmiyordu sanki. Tam o sırada içerdeki telefon çaldı, uşak bakmaya gidince Daisy de fırsattan istifade bana doğru eğildi.

"Sana bir aile sırrı vereceğim," diye fısıldadı hevesle. "Uşağın burnuyla ilgili. İster misin anlatmamı?"

"Anlat tabii bunun için geldim zaten."

"Bu adam daha önce uşak değilmiş; New York'ta iki yüz kişiye hizmet veren bir şirkette gümüş parlatıcısıymış. Sabahtan akşama kadar gümüş parlatırmış ve sonunda bu iş burnunu kötü etkilemeye başlamış..."

"Durumu iyice kötüleşmiş," diye ekledi Bayan Baker.

"Evet durumu iyice kötüleşince bu işi bırakmak zorunda kalmış."

Bir an güneşin son ışıkları, Daisy'nin ışıl ışıl yüzüne şefkatle vurdu; onu dinlerken sesi beni soluksuzca öne eğilmeye zorluyordu, sonra ışıltı soldu, akşam karanlığı bastırınca çocukların oyun oynadıkları sokaktan burukça ayrılmaları gibi, ışıklar da gönülsüzce bırakıp gitti onu.

Uşak geri döndü, Tom'un kulağına bir şeyler fısıldadı, bunun üzerine Tom'un yüzü asıldı, iskemlesini geri itip tek kelime etmeden içeri gitti, kocasının yokluğu içinde bir şeyi harekete geçirmiş gibi Daisy tekrar öne eğildi, sesi ışıldıyor, cıvıldıyordu.

"Seni soframda görmek ne hoş Nick. Sen bana şeyi ... bir gülü, kusursuz bir gülü hatırlatıyorsun. Öyle değil mi?" Onaylaması için Bayan Baker'a döndü. "Mükemmel bir gül?"

Güle benzediğim yoktu tabii, andırmıyordum bile. İçinden geldiği gibi konuşuyordu işte ama heyecan veren bir sıcaklık yayılıyordu ondan; yüreği, o nefes kesen, coşkulu kelimelerden birine gizlenmiş de size doğru gelmeye çalışıyordu sanki. Sonra birden peçetesini masaya fırlattı, özür dileyip kalktı, içeri gitti.

Bayan Baker'la bir an bakıştık; herhangi bir ima içermemesine özen gösterdiğimiz bir bakışmaydı. Tam bir şey söyleyecektim ki o, "Şişşşt!" diyerek doğruldu. Arkamızdaki odadan hafif, heyecanlı bir mırıltı geliyordu, Bayan Baker öne eğildi ve hiç utanıp sıkılmadan içeriye kulak kesildi. Mırıltı, uyumun eşiğinde dolaştı, alçaldı, heyecanla yükseldi ve sonra tamamen kesildi.

"Şu bahsettiğiniz Gatsby benim komşum..." diye başladım.

"Susun. İçerde ne olup bittiğini duymak istiyorum."

"Bir şey mi oluyor ki?" diye safça sordum.

"Bilmiyor musun yani?" dedi Bayan Baker, gerçekten şaşırmıştı. "Duymayan kalmadı sanıyordum."

"Ben bir şey duymadım."

"Şey..." diye bir an tereddüt etti, "Tom kendine New York'ta bir kadın bulmuş."

"Kadın mı bulmuş?" diye yineledim şaşkın şaşkın.

Bayan Baker başıyla onayladı.

"Yemek vakti aramama nezaketini gösterse bari, öyle değil mi?"

Ne demek istediğini idrak ettiğim anda bir etek hışırtı-

sıyla deri çizmelerin gıcırtısı duyuldu, Tom ve Daisy masaya döndüler.

"Kendimi tutamadım!" diye haykırdı Daisy gergin bir neşeyle.

Oturdu, soruşturan gözlerle bir Bayan Baker'a bir bana baktı ve devam etti: "Şöyle bir dışarıya çıktım da, dışarısı o kadar romantik ki. Çimenin üstünde bir kuş var. Sanırım bülbüldü, buralara Cunard ya da White Star'ın gemilerinden biriyle gelmiş herhalde, çok güzel şakıyor..." Sesi cıvıldadı. "Çok romantik Tom, değil mi?"

"Evet, çok romantik," dedi Tom ve perişan bir yüzle bana döndü: "Yemekten sonra ortalık hâlâ kararmamışsa, sana ahırları göstermek istiyorum," dedi.

İçerdeki telefon çalmaya başlayınca irkildik; Daisy, Tom'a bakarak kararlı bir şekilde kafasını iki yana sallayınca, ahırları gösterme planı, hatta bütün sohbet bir anda dağıldı. Masadaki son beş dakikanın bölük pörçük parçalarından sadece mumların amaçsızca yeniden yakıldığını ve bir de, herkesin dosdoğru yüzüne bakmak istediğimi ancak kimseyle göz göze gelmek istemediğimi hatırlıyorum. Daisy ve Tom'un aklından neler geçiyordu bilmiyordum, ama kuşkulanma konusunda epeyce usta görünen Bayan Baker'ın bile, masamızdaki bu beşinci konuğun tiz, kulak tırmalayan metalik ısrarını kafasından atamadığını sanıyorum. Bu durum bazılarına oldukça ilginç gelebilirdi fakat benim içgüdülerim derhal polisi aramam gerektiğini söylüyordu.

Ahırda atlara bakma konusu tabii ki bir daha açılmadı, Tom'la Bayan Baker, birkaç metrelik alacakaranlığı aralarına alıp, sanki gerçek bir ölünün başında bütün gece nöbet tutmaya gider gibi ağır adımlarla yürüyüp kütüphaneye girdiler. Ben de nazik, ilgili ve biraz da sağır görünmeye çalışarak Daisy'yi takip ettim; birbirine bağlı bir dizi verandadan geçip öndeki sundurmaya çıktık. Sundurmanın derin loşluğunda hasır bir kanepeye yan yana oturduk.

Daisy yüzünün güzel hatlarını yoklamak ister gibi başını

avuçlarının arasına aldı; bakışları ağır ağır kadifemsi akşam karanlığında dolaştı. Yoğun bir hissiyat içinde olduğunu görebiliyordum, belki biraz yatıştırır düşüncesiyle kızı hakkında sorular sordum.

Birdenbire, "Birbirimizi pek de tanımıyoruz Nick," dedi. "Kuzen olmamıza rağmen düğünüme bile gelmemiştin."

"O sırada cepheden dönmemiştim henüz."

"Doğru ya." Biraz duraksadı. "Bilsen çok zor zamanlar geçirdim Nick, neredeyse her şeye kuşkuyla yaklaşır oldum."

Haksız da sayılmazdı. Biraz daha anlatır diye bekledim ama bundan başka bir şey söylemedi, sonra konuyu yine kızına getirmeye çalıştım.

"Konuşmaya, yemeğini kendi yemeğe filan başlamıştır herhalde?"

"Tabii tabii başladı!" Dalgın dalgın baktı bana. "Dinle Nick, doğduğunda ne dediğimi anlatayım sana, ister misin anlatmamı?"

"Elbette."

"Şimdi anlatınca duygularımı... neden böyle hissettiğimi anlayacaksın. Daha bir saat bile olmamıştı doğalı, Tom ise Tanrı bilir neredeydi. Ayıldığımda kendimi tamamen terk edilmiş hissettim ve hemen hemşireye çocuğun kız mı erkek mi olduğunu sordum. Kız olduğunu söylediğinde, kafamı öbür yana çevirip ağladım. 'Tamam' dedim, 'kız olması iyi. Umarım aptal olur, bir kızın hayatta olabileceği en iyi şey küçük, güzel bir aptal olmaktır.'"

"Yani anlayacağın her şey şu veya bu şekilde zaten altüst olmuş durumda," diye devam etti büyük bir inançla. "Herkes, en ileri insanlar bile, böyle düşünüyor. Ama ben *biliyorum*. Gitmediğim yer, yapmadığım, görmediğim şey kalmadı." Gözleri Tomunkiler gibi küstahça, meydan okuyarak parladı, sonra korkunç bir küçümsemeyle gülmeye başladı. "Çok şey görüp geçirdim ben, Tanrım, neler neler gördüm!"

Sesi kesilip, benden dikkatimi, güvenimi talep etmeyi kestiği an, söylediklerindeki samimiyetsizliği hissettim. Bu

beni rahatsız etti, bütün akşam, onlara duygusal destek sağlamam için düzenlenmiş bir çeşit tezgahtı sanki. Gerçekten de düşündüğüm gibi oldu, Daisy bir an sonra, o güzel yüzüne yapmacık bir gülümseme takınmış bana bakıyordu; Tom'la birlikte son derece seçkin, gizli bir topluluğun üyesi olduğunu söylüyordu sanki.

İçerde, kırmızı oda ışıkla dolmuştu. Tom ve Bayan Baker uzun kanepenin birer ucunda oturmuşlardı. Bayan Baker Tom'a *Saturday Evening Post* gazetesinden yüksek sesle bir şeyler okuyordu, kelimeler mırıl mırıl, vurgusuz, yatıştırıcı bir tonda akıyordu ağzından. Lambanın, Tom'un çizmelerini ışıl ışıl, Bayan Baker'ın güz yaprağı sarısı saçlarını ise donuk gösteren ışığı, genç kadının, kolundaki ince uzun kasların titreşmesiyle çevirdiği sayfa üzerinde bir an pırıldayıp söndü.

Biz içeri girince Bayan Baker bir el işaretiyle bizi susturdu.

"Devamı sonra," diyerek gazeteyi sehpaya attı. "Bir sonraki sayımızda."

Huzursuz bir diz hareketiyle vücudunu toparlayıp doğruldu.

"Saat on," dedi. Görünüşe bakılırsa saati tavandan okuyordu. "Bu uslu kızın yatma vakti geldi."

"Jordan'ın yarın Westchester'da* turnuva maçı var," diyerek duruma açıklık getirdi Daisy.

"Ah siz *Jordan* Baker'sınız demek!"

Yüzünün neden bu kadar tanıdık geldiğini şimdi anlamıştım: Asheville Hot Springs ve Palm Beach'teki* spor etkinlikleriyle ilgili dergilerde yer alan muhtelif resimlerdeki bu sevimli, kibirli yüz ifadesiyle bakmıştı bana. Onu eleştiren, hoş olmayan bir hikaye de duymuştum fakat neyle ilgiliydi şimdi anımsamıyorum.

"İyi geceler," dedi usulca. "Beni sekizde kaldırırsınız, olur mu?"

"Kalkabilirsen tabii."

"Kalkarım, kalkarım. İyi geceler Bay Carraway. Tekrar görüşmek üzere."

"Elbette görüşeceksiniz," diye onayladı Daisy. "Aslında sizi baş göz etmeyi düşünüyorum. Nick sen de daha sık uğra ki sizi bir güzel kaynaştırayım mesela yanlışlıkla çamaşır dolabına kitleyim ya da ne biliyim tekneyle denize salayım…"

"İyi geceler," diye seslendi Bayan Baker merdivenlerden. "Bunları duymamış olayım."

"İyi kızdır," dedi Tom biraz sonra. "Oradan oraya bu şekilde sürüklenmesine müsaade etmeseler keşke."

"Kim müsaade etmese?" diye sordu Daisy mesafeli bir tonda.

"Ailesi."

"Ailesi dediğin yaklaşık yüz yaşındaki teyzesi. Ayrıca Nick ona göz kulak olacak, öyle değil mi Nick? Bu yaz birçok hafta sonunu burada bizimle geçirecek. Ev ortamının ona iyi geleceğinden eminim ben."

Daisy ve Tom bir an sessizce bakıştılar.

Hemen sordum; "New Yorklu mu?"

"Louisvilleli. Saf ve genç kızlık yıllarımız orda birlikte geçti. O güzel, naif..."

Tom aniden araya girdi: "Nick'le sundurmada biraz dertleştiniz herhalde?"

"Dertleştik mi?" Bana baktı. "Hatırlamıyorum ama sanırım İskandinav ırkından filan söz ettik. Evet öyle yaptık. Birden o konu açıldı işte, derken..."

"Duyduğun herşeye inanma Nick!" diye uyardı Tom.

Ben de "Zaten hiçbir şey duymadım ki," dedim ve birkaç dakika sonra da eve gitmek için kalktım. Benimle kapıya kadar geldiler, neşeli bir ışık karesi içinde yan yana duruyorlardı. Arabayı çalıştırdığımda Daisy aniden "Dur bir dakika!" diye seslendi.

"Sana sormayı unuttuğum bir şey var, çok önemli. Batıdan bir kızla nişanlandığını duyduk."

"Sahi, nişanlandığını duyduk," diyerek nazikçe pekiştirdi

Tom.

"İftira, nişanlanacak kadar param yok ki benim."

"Ama öyle duyduk," diye yineledi Daisy. Yine çiçek gibi açılıp beni şaşırttı. "Üç ayrı kişiden duyduk, herhalde doğruluk payı vardır."

Neden bahsettiklerini pekala anlamıştım ama nişanlanmam söz konusu bile değildi. Biraz da bu dedikodular, neredeyse nikah tarihimizi ilan edeceği için doğuya gelmiştim. Sırf bu söylentiler yüzünden eski bir arkadaşımı hayatımdan çıkarıp atamazdım, ama yine sırf bu yüzden de evlenecek değildim.

İlgileri beni duygulandırmıştı ve aramızdaki maddi uçurumu daha az hissettirmişti ancak yine de oradan uzaklaşırken şaşkındım ve duyduklarım biraz midemi bulandırmıştı. Bence Daisy'nin yapması gereken çocuğunu alıp o evden hemen çıkmaktı. Fakat anladığım kadarıyla hiç böyle bir niyeti yoktu. Tom'a gelince, onun da bir kitap yüzünden karamsarlığa kapılması 'New York'ta bir kadın bulmasından' daha çok şaşırtmıştı beni. Bir şey onu, kokuşmuş fikirlerin ucundan azar azar kemirmeye zorluyordu; sanki o güçlü bencilliği buyurgan ruhunu doyuramıyordu artık.

Yol kenarındaki dinlenme tesislerinin çatılarına ve yeni, kırmızı gaz pompalarının bir ışık havuzunda dikildiği garajların önüne yaz çoktan gelip yerleşmişti. West Egg'deki evime ulaştığımda arabamı gölgeliğin altına park ettim ve bahçede öylece bırakılmış çim silindirinin üstünde bir süre oturdum. Rüzgar, uğultulu, ferah bir gece bırakmıştı ardında; ağaçlardan kanat sesleri yükseliyor, toprak kurbağalara nefes üflerken kesintisiz bir org sesi yayılıyordu etrafa. Yürüyen bir kedinin gölgesi ay ışığında titreşti, bakmak için kafamı çevirdiğimde yalnız olmadığımı gördüm; on beş metre kadar ilerde komşumun gölgede kalan malikanesinin önünde, elleri ceplerinde duran biri belirdi, gökyüzünde gümüş gibi parlayan yıldızları seyrediyordu. Rahat hareketleri ve ayaklarının çim üzerindeki güvenli duruşu bu kişinin şu daracık yaşam

alanımızın gökkubesi altında kendi payına düşeni almak için dışarı çıkmış olan Bay Gatsby olduğunu akla getiriyordu.

Ona seslenmeye karar verdim. Bayan Baker yemekte ondan söz etmişti, bunu tanışma vesilesi olarak kullanabilirdim. Fakat seslenmekten vazgeçtim çünkü o anda yalnız olmaktan memnun olduğunu gösteren bir şey yaptı: kollarını tuhaf bir şekilde karanlık denize doğru uzattı, aramızda mesafe olmasına rağmen o anda zangır zangır titrediğine yemin edebilirim. Ben de gayriihtiyari denize baktım, uzakta, cılız yeşil bir ışık dışında bir şey görünmüyordu, bir rıhtımın ucundaki ışık olabilirdi bu. Tekrar Gatsby'ye doğru dönüp baktığımda ortadan kaybolmuştu; tekinsiz karanlıkta yine yalnızdım.

2

West Egg ve New York arasındaki karayolunun aşağı yukarı yarısına gelindiğinde yol, sanki o ıssız bölgeden kaçmak istercesine, aceleyle demir yoluyla birleşir ve yaklaşık dört yüz metre kadar onunla paralel ilerler. Bu ıssız yer Küller Vadisi'dir; küller burada buğdaylar gibi yetişip tepeler, kümbetler ve grotesk bahçeler oluşturur; evlere, bacalara, yükselen dumanlara ve nihayet eşsiz bir çabayla, ortada bir karaltı halinde dolaşan, o tozlu havanın içinde çoktan dağılıp parçalanmaya başlamış insanların biçimini alır. Bazen bir dizi kül rengi araba, puslu yolda ağır ağır ilerler ve korkunç bir gıcırdama çıkararak durur; o anda etrafa, ellerinde kurşuni küreklerle kül grisi adamlar üşüşüp yaptıkları esrarengiz işleri bakan gözlerden gizlemek için kalın, içinden geçilmesi imkansız bir toz bulutu kaldırırlar.

Fakat buna rağmen bir müddet sonra, gri arazinin ve üzerinde durmaksızın biriken kesif toz tabakasının yukarısında, Doktor T. J. Eckleburg'ün gözleri fark edilirdi. Dr. T. J. Eckleburg'ün mavi gözleri kocamandı, retinası ise bir metre; bu gözler bir yüzün üzerinden değil de, olmayan bir burnun üstünde duran devasa sarı gözlükler arkasından bakardı dünyaya. Belli ki tuhaf bir mizah anlayışı olan bir göz doktoru, Queens kasabasındaki işlerini büyütmek için bu gözleri oraya yerleştirmiş ve sonra da sonsuz bir körlüğe mahkum olmuştu ya da onları orada unutup başka bir yere taşınmıştı. Fakat Dr. T. J. Eckleburg'ün, güneş ve yağmur altında geçen uzun, soluk günlerden sonra ışıltısını biraz yitirmiş gözleri, karşısındaki bu heybetli çöplüğe bakıp kara kara düşünüyordu.

Küller Vadisi'nin bir yanını küçük, pis bir nehir çevre-

ler; köprü, mavnaların geçmesi için kaldırıldığında, bekleyen trenin yolcuları bu kasvetli manzarayı bazen yarım saate varan bir süre seyretmek zorunda kalır. Tam o noktada genellikle, en azından bir dakikalık, bir duraklama olur; işte Tom Buchanan'ın metresiyle ilk kez böyle bir duraklama sayesinde karşılaştım.

Tom'un bir metresi olduğu herkesin dilindeydi. Ahbapları tanınan restoranlara metresiyle gelmesine, sonra da onu masada bırakıp etrafta dolaşarak tanıdıklarıyla lak lak etmesine içerliyordu. Kadını merak etsem de onunla tanışmak gibi bir hevesim yoktu, ama tanıştık. Bir öğleden sonra Tom'la birlikte trenle New York'a gidiyorduk, tren kül tepelerinin orada durduğunda Tom ayağa fırladı ve dirseğimden tutup beni kelimenin tam anlamıyla, zorla trenden indirdi.

"Hadi iniyoruz," diye diretti. "Benimkiyle tanışmanı istiyorum."

Öğle yemeğinde içkiyi fazla kaçırmıştı galiba, beni de neredeyse zorbalığa varan bir ısrarla yanında sürüklemiş, pazar öğleden sonra yapacak daha mühim bir işim olmadığı kanaatine varmıştı.

Peşi sıra, alçak, beyaz demir yolu çitinin üzerinden atlayıp Dr. Eckleburg'ün bakışları altında yüz metre kadar geri yürüdük. Görünürdeki tek yapı bu çorak arazinin bir köşesine yığılmış sarı tuğlalardan oluşan bir tepecikti, önünden, bir çeşit ana cadde gibi, dar bir yol geçiyordu, etrafında başka hiçbir şey yoktu. Burada bulunan üç dükkandan bir tanesi kiralıktı, diğeri kül izleri takip edilerek ulaşılabilen bütün gece açık bir lokanta, üçüncüsü ise tamirhane olarak kullanılan bir garajdı; *Tamir İşleri.* GEORGE B. WILSON. *Araba alınır satılır.* Tom'un peşinden içeri girdim.

İçerisi bomboştu; ortalıktaki tek araba loş köşeye sinmiş, toz içinde, harap haldeki Ford'du. Bu garaja benzeyen şey herhalde, yukarıdaki gösterişli, romantik daireleri gizlemek için bir paravan olarak kullanılıyor diye düşünürken garajın sahibi ellerini pis bir bez parçasına kurulayarak yazıhanenin kapısın-

da belirdi. Sarışın, ruhsuz bir tipti; solgun yüzüne bakılınca belki yakışıklı denebilirdi. Bizi görünce açık mavi gözlerinde buğulu bir ümit ışığı parladı.

"Wilson, selam dostum," dedi Tom, neşeyle omzuna vurarak. "Nasıl gidiyor işler?"

"Fena değil," diye karşılık verdi Wilson, pek inandırıcı olmayan bir sesle. "O arabayı ne zaman satacaksınız bana?"

"Haftaya, şu an tamirden geçiyor."

"Tamircinizin eli biraz yavaş galiba?"

"Hayır değil," dedi Tom soğuk bir sesle. "Ama eğer öyle düşünüyorsan ben de başkasına satarım olur biter."

"Onu demek istemedim," diye açıklamaya girişti Wilson. "Sadece dedim ki..."

Sesi zayıflayıp kesildi, Tom sabırsızca etrafa bir göz attı. Sonra merdivende ayak seslerini duydum ve bir an sonra da genişçe bir kadın bedeni yazıhaneden sızan ışığı kesti. Otuzlarının ortasında ve biraz topluydu, ama yine de bedeninden bazı kadınlara özgü bir şehvet yayılıyordu. Lacivert puantiyeli ipeksi elbisesinin üstündeki yüzü farklı bir ışıltı ya da güzellik taşımasa da, öyle bir hayatiyete sahipti ki bedenindeki sinirler için için yanıyordu sanki. Hafifçe gülümsedi, kocasının yanından sanki bir gölgeymiş gibi geçip, gözlerinin içine heyecanla bakarak Tom'la el sıkıştı. Sonra dudaklarını yaladı ve arkasını dönmeden kaba, alçak bir tonda kocasına seslendi:

"Birkaç sandalye getir de insanlar otursunlar, hadi!"

"Tabii, tabii," diye telaşla yazıhaneye yöneldi Wilson, duvarların çimento rengine karışıp uzaklaştı. Beyaz, kül rengi bir toz, Tom'un yanına sokulan karısı dışında, etraftaki her şeyin üzerini örttüğü gibi onun koyu renk tulumuna ve mat saçlarına da dökülmüştü.

"Seni görmek istiyorum," dedi Tom kararlı bir sesle. "Bir sonraki trene bin!"

"Peki."

"Aşağıdaki gazete bayiinin önünde buluşalım."

Başıyla onayladı kadın; George Wilson, tam yazıhaneden

iki sandalyeyle çıktığı an Tom'dan uzaklaştı.

Kadını yolun aşağısında gözden uzak bir yerde bekledik. 4 Temmuz Bayramı'na birkaç gün vardı, gri, cılız bir İtalyan çocuk raylara patlayan fişeklerden diziyordu.

"Korkunç bir yer, değil mi?" dedi Tom, kaşları çatık Dr. Eckleburg'la bakışırken.

"Korkunç!"

"Buradan uzaklaşmak iyi geliyor ona."

"Kocası bir şey demiyor mu?"

"Wilson mı? New York'taki kız kardeşini görmeye gittiğini sanıyor. O kadar ahmak ki yaşadığının bile farkında değil."

Böylece Tom Buchanan, metresi ve ben beraber New York'a gittik, aslında pek beraber sayılmaz çünkü Bayan Wilson dikkat çekmemek için başka bir kompartımanda oturdu. Tom, trende karşılaşabileceğimiz East Egglilerin hassasiyetlerini en azından bu kadarcık gözetmişti.

Bayan Wilson elbisesini değiştirmişti; Tom, New York'ta perona inmesine yardım ederken üzerinde geniş kalçalarını saran kahverengi, desenli muslin bir elbise vardı. Gazete tezgahından *Kent Dedikoduları** adlı dergiyle bir sinema dergisi, istasyondaki eczaneden de yüz kremi ve küçük bir şişe parfüm aldı. Yukarıda vızır vızır işleyen kasvetli araba yolunda, müşteri bekleyen dört taksinin önümüzden geçip gitmesini bekledi, sonra yeni, gri döşemeli, lavanta rengi bir arabada karar kıldı; ve bu arabayla heybetli gardan çıkarak parlak gün ışığına doğru ilerledik. Arabaya biner binmez Bayan Wilson cama sırtını döndü, öne eğildi ve aradaki camı tıklattı.

"Şu köpeklerden istiyorum," dedi içtenlikle. "Dairemde besleyeceğim. Güzel bir şey... insanın köpeğinin olması."

Tuhaf bir biçimde John D. Rockefeller'a benzeyen kır saçlı, yaşlı bir adama doğru geri geri gittik. Adamın boynuna asılı sepette bir düzine kırma köpek yavrusu büzülmüş oturuyordu.

Taksinin camına yaklaşan satıcıya, "Bunların cinsi ne?" diye hevesle sordu Bayan Wilson.

"Hepsinden var. Siz hangi cinsi istiyorsunuz?"

"Şu polis köpeklerinden almak istiyorum; sanırım sizde yok onlardan?"

Adam tereddütle sepete baktı, elini daldırıp ensesinden yakaladığı bir yavruyu çıkardı.

"Polis köpeği değil ki bu," dedi Tom.

"Evet pek polis köpeği sayılmaz," dedi satıcı, sesinde hayal kırıklığı seziliyordu. "Daha çok Airedale cinsi bu." Elini köpeğin kahverengi bir banyo fırçasını andıran sırtında gezdirdi. "Şu tüylere baksanıza ne kadar kalın, tüy değil kürk sanki. Üşütüp hasta olur diye hiç tasalanmayın, bu köpek başınıza dert açmaz."

"Sevimli bence," dedi Bayan Wilson hevesle. "Ne kadar bu?"

"Bu mu?" Adam hayranlıkla köpeğe baktı. "Bu köpek size on dolara olur."

Böylece Airedale (patileri şaşırtıcı biçimde beyaz olsa da, cinsine bir noktada airedale da karışmıştı herhalde) el değiştirerek Bayan Wilson'ın kucağına geldi. Bayan Wilson da köpeğin hava geçirmez, sık tüylerini sevinçle okşadı.

"Bu köpek kız mı oğlan mı?" diye sordu kibarca.

"Bu mu? Bu oğlan."

"Kancık bu, kancık," dedi Tom kesin bir dille. "Al şu parayı, git kendine on tane daha al bunla."

5. Cadde'ye doğru ilerledik, bu ılık Pazar ikindisi öylesine yumuşak ve pastoraldi ki köşeden beyaz bir koyun sürüsü çıksa şaşırmazdım.

"Durun," dedim. "Burada sizden ayrılmak zorundayım artık."

"Hayır, değilsin," diye hemen itiraz etti Tom. "Bizimle yukarı çıkmazsan Myrtle çok üzülür, öyle değil mi Myrtle?"

"Hadi ama, lütfen," diye ısrar etti Bayan Wilson. Kardeşimi de arayıp çağırırım. Tanıyanlar Catherine'in çok güzel olduğunu söyler.

"Çok isterdim, ama..."

Devam ettik yola, Park'tan bir daha geçip batıya doğru ilerledik. 158. Sokak'ta taksi, beyaz bir pastayı andıran sıra sıra apartmanların bir diliminin önünde durdu. Etrafa asil bir eve dönüş bakışı fırlatan Bayan Wilson, köpeğini ve aldığı diğer eşyaları kucaklayıp, mağrurca içeri girdi.

"McKeeleri çağıracağım, gelsinler," dedi asansörle yukarı çıkarken. "Ve tabii bir de kardeşimi arayacağım."

Daire en üst kattaydı –küçük bir oturma odası, küçük bir yemek odası, küçük bir yatak odası ve bir banyo. Goblen kumaştan döşenmiş mobilyaları, bu tıka basa dolu oda için fazla büyüktü, öyle ki odada dolaşırken sürekli döşemedeki Versailles bahçelerinde salına salına dolaşan kadın işlemelerine tosluyordunuz. Duvarda tek bir resim asılıydı, flu bir kayanın üzerine tünemiş bir tavuğun fazla büyütülmüş fotoğrafıydı bu. Ancak biraz uzaktan bakıldığında tavuk, bağcıklı bir başlığa dönüşüyor, yaşlı ve şişman bir hanımefendinin gülen yüzü yukarıdan odaya bakıyordu. *Kent Dedikoduları*'nın eski sayıları, *Peter Denen Simon*[*] isimli kitabın bir nüshası ve Broadway'in birkaç önemsiz dedikodu dergisiyle birlikte sehpanın üstünde duruyordu. Bayan Wilson ilk olarak köpekle ilgilendi. Asansörcü çocuk, bir kutu saman, biraz süt alması için gönülsüzce alışverişe gönderildi. Ne var ki kendiliğinden akıl edip köpek bisküvisi de almıştı, bu bisküvilerden biri bütün öğleden sonra süt kabında öylece eridi durdu. Bu arada Tom, kilitli dolaptan bir şişe viski çıkardı.

Hayatımda iki kez sarhoş oldum, ikincisi o öğleden sonraya denk geldi, bu yüzden evin içi akşam saat sekize kadar aydınlık olduğu halde benim için olup biten her şey koyu bir sis tabakasıyla kaplıydı. Bayan Wilson, Tom'un kucağında oturup bir sürü kişiyi aradı; sonra bir ara sigaramız bittiği için köşedeki bakkala gidip aldım. Döndüğümde ikisi de ortada yoktu, ben de sessizce oturma odasında *Peter Denen Simon*'dan bir bölüm okudum; kitap ya gerçekten kötüydü, ya da viski kavrayışımı bozmuştu çünkü okuduğumdan hiçbir şey anlamadım.

Tom ve Myrtle –ilk kadehten sonra Bayan Wilson'la senli benli olmuştuk—odaya döndükten sonra konuklar da yavaş yavaş gelmeye başladı.

Myrtle'ın kardeşi Catherine, otuz yaşlarında, ince uzun, keyfine düşkün, rahat bir kızdı; kısa kızıl saçları dolgundu, yüzünü süt beyazı pudralamıştı. Kaşlarını aldırmış ve gösterişli bir kavisle tekrar çizmişti fakat doğanın eski hatları yeniden diriltme eğilimi, yüzüne donuk bir hava vermişti. Odada gezindikçe kollarındaki kilden yapılmış bilezikler şıkırdıyordu. İçeriye hızla ve kendinden emin girdi, etraftaki mobilyaları öyle bir sahiplenmeyle süzdü ki acaba burada mı yaşıyor diye *merak ettim. Ama sonra sorduğumda kahkahalarla* güldü, sorumu yüksek sesle tekrarladı ve bir kız arkadaşıyla birlikte otelde yaşadığını söyledi.

Alt katta oturduğunu söyledikleri Bay McKee, solgun, kadınsı bir adamdı. Elmacık kemiğinin üstündeki minik, beyaz köpüğe bakılırsa yeni traş olmuştu. Odadaki herkesi büyük bir saygıyla selamladı. Bana "sanat işleriyle" uğraştığını söylemişti, sonradan anladım ki fotoğrafçıymış, Bayan Wilson'ın annesinin duvarda bir ektoplazma gibi salınıp duran flu fotoğrafını da onun büyüttüğünü öğrendim. Karısı tiz sesli, uyuşuk, güzel ve korkunçtu. Övünerek bana kocasının evlendiklerinden beri yüz yirmi yedi tane fotoğrafını çektiğini söyledi.

Bayan Wilson bir ara gidip elbisesini değiştirmişti, şimdi üstünde odada salındıkça etekleri hışırdayan bej rengi şifondan şık bir elbise vardı. Elbisesinin etkisiyle kişiliği de değişmeye başlamıştı; garajdaki yoğun canlılığı yerini etkileyici, mağrur bir duruşa bırakmıştı. Gülüşü, mimikleri, konuşmaları giderek yoğunlaşıp, yapmacıklaşıyordu, sanki o büyüdükçe oda küçüldü, öyle ki duman altı odada gürültüyle gıcırdayan bir eksenin üzerinde dönüyormuş gibi gözüktü gözüme.

"Bak tatlım," dedi kız kardeşine yüksek, bilmiş bir sesle, "insanların çoğu her fırsatını bulduğunda seni kazıklamak is-

teyecektir, aklında olsun. Sadece parayı düşünür bunlar. Geçen gün ayaklarıma baksın diye bir kadın çağırdım, bana öyle bir fatura çıkarttı ki apandisitimi aldı sanırsın."

"Adı neydi bu kadının?" diye sordu Bayan McKee.

"Bayan Eberhardt. Evlere gidip ayak bakımı yapıyor."

"Elbisen ne güzelmiş," dedi Bayan McKee, "Bayıldım, doğrusu."

Bayan Wilson bu iltifat karşısında küçümser gibi kaşını kaldırdı.

"Eski püskü bir şey aslında," dedi "görünüşümü umursamadığımda sırtıma geçiriveriyorum işte."

"Ama gerçekten çok yakışmış, inan bana," diye sürdürdü Bayan McKee. "Chester, bu kıyafetinle bir fotoğrafını çekse, ortaya çok güzel bir şey çıkar bence."

Hepimiz susup Bayan Wilson'a baktık; o da gözlerinin üstünde düşen bir tutam saçı geriye atıp bize pırıl pırıl bir gülümsemeyle baktı. Bay McKee, başını bir yana eğerek kadının yüzünü inceledi, sonra elini yüzünün hizasında yavaşça ileri-geri oynattı.

"Işığı değiştirmeliyim," dedi bir an düşündükten sonra. "Yüz hatlarını öne çıkarmak ve siyah saçlarını karenin içinde yakalamak için."

"Bence ışığı değiştirmeye gerek yok," diye atıldı Bayan McKee. "Gayet de..."

Kocası "Şşşt!" diye susturdu kadını, hepimiz dönüp modele bir daha baktık. sonra Tom Buchanan sesli sesli esneyip ayağa kalktı.

"Siz McKee çifti, bir şeyler için!" dedi. "Myrtle biraz buz ve soda getirsene, yoksa herkes uyuyacak."

"O oğlana buz da almasını söylemiştim ama..." dedi Myrtle alt tabakadan gelen kişilerin beceriksizliğinden usanmış gibi kaşlarını kaldırarak. "Ah bunlar yok mu! Bu tiplerin her dakika peşinden dolaşmak gerekiyor."

Bana bakarak anlamsızca güldü. Sonra bir anda köpeği kucağına alıp coşkuyla öptü ve ardından içerde emirlerini

bekleyen bir düzine aşçı varmış gibi hızla mutfağa girdi.

"Long Island'da iyi iş çıkardım," dedi Bay McKee.

Tom adama boş boş baktı.

"Hatta iki tanesini çerçevelettik. Aşağıda, evde duruyor."

"Neyin ikisini?" diye sordu Tom.

"Yaptığım iki çalışmayı. Bir Tanesine *Montauk Burnu**: *Martılar*, diğerine de *Montauk Burnu: Deniz* adını verdim."

Catherine kanepeye, yanıma oturdu.

"Sen de mi Long Island'da yaşıyorsun?" diye sordu.

"Evet, West Egg'de."

"Gerçekten mi? Yaklaşık bir ay önce orada bir partiye gitmiştim. Gatsby diye bir adamın evindeydi, tanıyor musun onu?"

"Yan komşusuyum."

"Kaiser Wilhelm'in* yeğeni ya da kuzeni olduğunu söylüyorlar. Parası oradan geliyormuş."

"Sahi mi?"

Başını salladı.

"Korktum ben o adamdan. Bana bulaşmasın da..."

Komşum hakkındaki bu ilginç sohbet, Bayan McKeee'nin aniden Catherine'i işaret etmesiyle bölündü.

"Chester, bence *ondan* iyi bir iş çıkarabilirsin," diye atıldı, fakat kocası bezgin bezgin başını sallayıp yeniden, Tom'a döndü.

"Long Island'da biraz daha çalışmak isterim, eğer bir şans verilirse tabii. Tek istediğim başlangıç için bir fırsat verilmesi."

"Myrtle'la konuş bu konuyu," dedi Tom ve kısa, gürültülü bir kahkaha patlattı. Bayan Wilson'ın elinde tepsiyle içeri girdiğini görünce, "O, sana bir tavsiye mektubu yazar, yazarsın değil mi Myrtle?" dedi.

"Ne yazacakmışım?" dedi Myrtle şaşırarak.

"Kocana vermesi için McKee'ye bir tavsiye mektubu yaz da, ona birkaç çalışma yapsın." McKee'nin yapacağı çalışmaya başlık uydururken dudakları sessizce kıpırdadı; "*George B. Wilson ve Benzin Pompası* ya da ona benzer bir şey işte."

Catherine yanıma sokulup kulağıma fısıldadı: "İkisi de eşlerine tahammül edemiyor."

"Öyle mi?"

"Evet *tahammül edemiyorlar.*" Myrtle ve Tom'a baktı. "Ben de diyorum ki madem eşlerine tahammülleri kalmadı, ayrılsınlar. Onların yerinde olsam hemen boşanırdım, birbirleriyle evlenmeleri en doğrusu."

"Myrtle da Wilson'ı sevmiyor, öyle mi?"

Soruma beklenmedik bir cevap geldi. Myrtle sorduğum soruyu duymuştu, çok öfkeli, ağza alınmayacak bir karşılık verdi.

"Gördün mü!" diye muzaffer bir edayla bağırdı Catherine. Sonra tekrar sesini alçalttı.

"Kavuşamamalarının sebebi Tom'un karısı; kadın Katolik ve Katoliklerde boşanma yok biliyorsun."

Daisy Katolik değildi, bu yalanı incelikli bir şekilde detaylandırmasına şaşırmıştım doğrusu.

"Evlenince," diye devam etti Catherine, "bir süre, ortalık yatışana kadar, batıda yaşayacaklar."

"Avrupa'ya gitmeleri daha ihtiyatlı bir davranış olur."

"Ah, sever misiniz Avrupa'yı?" diye aniden çığlık attı. "Daha yeni döndüm Monte Carlo'dan."

"Gerçekten mi?"

"Evet, daha geçen yıl. Bir kız arkadaşımla gitmiştik."

"Çok kaldınız mı?"

"Hayır fazla kalmadık, sadece Monte Carlo'ya kadar gidip döndük. Marsilya yolu üzerinden gittik, yola çıkarken yanımızda yaklaşık 1200 dolar vardı, ama oradaki özel oyun odalarında dolandırılınca bu para iki günde bitti. Dönene kadar epeyce zorlandık. Tanrım, nasıl da nefret etmiştim o şehirden!"

Akşamüstü göğü, bir an Akdeniz'in o tatlı mavisi gibi pencereye vurdu fakat hemen sonra Bayan McKee'nin cırtlak sesi beni yeniden odaya döndürdü.

"Az kalsın ben de bir hata yapıyordum," diye başladı

hararetle. "Yıllardır peşimde koşan ayaktakımından bir Yahudiyle evlenecektim neredeyse. Bana uygun olmadığını da biliyordum. Herkes aynı şeyi söylüyordu, 'Lucille, bu adam sana layık değil!' ama Chester'la tanışmasaydım beni kesin elde ederdi."

"Evet ama," dedi Myrtle başını aşağı yukarı sallayarak, "en azından evlenmemişsin onunla."

"Evet evlenmedim."

"Ama ben evlendim işte," diye lastikli bir cevap verdi. "Senin durumunla benim durumum arasındaki fark da bu."

"Neden evlendin peki Myrtle?" diye sordu Catherine. "Kimse zorlamadı ki seni."

Myrtle düşündü.

"Onla evlendim çünkü onun bir beyefendi olduğunu sanmıştım," dedi sonunda. "İyi yetişmiş, görgülü biri olduğunu düşünmüştüm, halbuki pabucumu yalamaya bile layık değilmiş."

"Bir ara onun için deli oluyordun ama," dedi Catherine.

"Ona deli mi oluyordum!" diye bağırdı Myrtle şaşkınlık içinde. "Kim demiş ona deli olduğumu? Şurada oturan adama ne kadar aşıksam ona da o kadar aşıktım işte."

Aniden beni işaret etti; herkes dönüp suçlayan gözlerle bana baktı. Ben de onun geçmişinde herhangi bir şekilde yer almadığımı gösteren bir ifade takınmaya çalıştım.

"Yaptığım tek *delilik* onunla evlenmek oldu. Hata yaptığımı hemen anladım ama. Düğünde giydiği takım elbiseyi bir arkadaşından ödünç almış meğer, bana hiç söylememişti. Sonra adam bir gün elbisesini geri istemek için çıkıp geldi, o evde yoktu o sırada. 'Aa bu sizin takım elbiseniz mi? Hiç haberim yoktu,' dedim. Elbiseyi verdim tabii ama sonra akşama kadar oturup hıçkıra hıçkıra ağladım."

"O adamdan mutlaka ayrılmalı," diye özetledi Catherine. "On bir senedir o garajın üstünde yaşıyorlar. Ve Tom onun ilk sevgilisi."

Viski şişesi -ikinci şişe de açılmıştı- elden ele dolaşıyor,

herkes, "Kafayı bulmak için içmeme gerek yok," diyen Catherine haricinde, kadehini bitirdiği anda yeniliyordu. Tom kapıcıyı çağırdı ve her biri enfes bir yemeğe bedel o meşhur sandviçlerden almasını istedi. Dışarı çıkıp sakin karanlıkta, parka doğru biraz yürümek istiyordum, ama her kalkma girişimimde hep bir ağızdan seslerin yükseldiği cırtlak bir tartışma kopuyor, sanki sandalyeme zincirlenmişim gibi beni yerime oturtuyordu. Yine de şehri tepeden gören sarı pencerelerimiz, kararan sokaklardan geçip giden meraklı gözlere insanın gizli, karanlık yönlerini anımsatmada kendine düşeni yapmış olmalı; ben de pencerelerin öbür tarafında olup bitenleri görmek isteyen o meraklı gözlerden biriydim, bakıyor ve başkalarının nasıl yaşadığını merak ediyordum. Aynı anda hem içerde hem de dışardaydım, hayatın bitip tükenmez çeşitliği karşısında hem büyüleniyor hem de bundan tiksiniyordum.

Myrtle iskemlesini yanıma çekti ve ılık nefesinden bir anda, Tom'la tanışma hikayesi aktı.

"Trende her zaman en sona kalan şu yüzü birbirine dönük, tek kişilik koltuklarda tanışmıştık. Ben New York'a, kardeşimde kalmaya gidiyordum. Tom'un üzerinde şık bir takım elbise, ayağında rugan ayakkabılar vardı, gözlerimi ondan alamıyordum, fakat bana her baktığında, başının üstündeki reklam panosunu okuyor numarası yapıyordum. İstasyona vardığımızda yanıma sokuldu, beyaz gömleğinin ön kısmını koluma dayadı, bunun üzerine polisi çağıracağımı söyledim, ama bunu yapmayacağımı biliyordu tabii. Birlikte taksiye bindiğimizde o kadar heyecanlıydım ki, metroya binmediğimin bile farkında değildim. İçimden sürekli 'hayat çok kısa, hayat çok kısa!' diye tekrarlıyordum."

Bayan McKee'ye döndü, oda onun yapmacık kahkahasıyla çınladı.

"Canım," diye seslendi, "işim bitince sana vereceğim bu elbiseyi. Yarın yenisini alacağım zaten. Bütün almam gerekenlerin bir listesini çıkarmam lazım. Önce masaj ve saç bakımı

yaptıracağım. Köpek için tasma ve şu küçük yaylı küllüklerden alacağım, bir de annemin mezarı için yaz boyu dayanacak türden siyah ipek kurdeleli bir çelenk. Bunları yazmam lazım ki unutmayayım."

Saat dokuzdu, biraz sonra tekrar baktığımda on olmuştu bile. Bay McKee iskemlede uyuyakalmış, yumruklarını kucağında sıkı sıkı birbirine kenetlemişti; bir eylem adamının fotoğrafı gibiydi görünüşü. Mendilimi çıkarıp bütün öğleden sonra gözüme takılan yanağındaki kurumuş minik sabun köpüğünü sildim.

Küçük köpek masanın üstüne oturmuş duman altı odada boş gözlerle etrafa bakıyor arada bir hafifçe inliyordu. Odadakiler ortadan kayboluyor, tekrar ortaya çıkıyor, bir yerlere gitmek için planlar yapıyor sonra birbirlerini kaybedip arıyor ve birkaç adım ilerde yeniden buluyordu. Gece yarısına doğru Tom Buchanan ve Bayan Wilson yüz yüze ayakta dikilip ateşli bir tartışmaya girdiler; Bayan Wilson'ın, Daisy'nin adını ağzına almaya hakkı var mıydı yok muydu...

"Daisy! Daisy! Daisy!" diye bağırdı Bayan Wilson, "İstediğim zaman söylerim adını! Daisy! Dai.."

Tom Buchanan ani, keskin bir hamle yaptı ve avucunun içiyle kadının burnunu kırıverdi.

Bu sahneyi banyoda yerlere saçılan kanlı havlular, azarlayan kadın sesleri ve bütün bu kargaşayı bastıracak kuvvette uzun acı bir çığlık izledi. Bay McKee sese uyandı, sersemce kapıya yöneldi. Yarı yolda durup olan bitene baktı; karısı ve Catherine ellerinde yardım malzemeleri, bir oraya bir buraya yetişmeye çalışırken eşyalarla daralmış odada iki de bir mobilyalara takılıp tökezliyor, bir yandan Tom'a söylenip diğer yandan da burnundan kan boşanırken Versailles manzaralı goblen döşemelerin üzerine *Kent Dedikoduları*'nı yaymaya çalışan kederli Bayan Wilson'ı teselli etmeye çalışıyordu. Sonra McKee döndü ve kapıdan çıkıp gitti. Ben de şamdanın üstündeki şapkamı alıp peşinden çıktım.

Gıcırdayan asansörde aşağı inerken "Bir gün yemeğe ge-

lin," dedi.

"Nereye?"

"Neresi olursa."

"Elinizi maniveladan çekin," diye araya girdi asansörcü çocuk.

"Afedersiniz," dedi Bay McKee ağırbaşlılıkla. "Dokunduğumun farkında değildim."

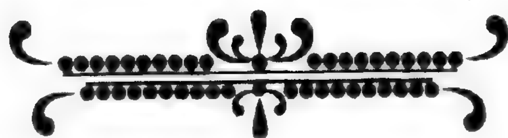
"Tamam gelirim," diyerek teklifini kabul ettim. "Memnuniyetle."

...Ben yatağının yanında duruyordum, o da çarşafların arasında iç çamaşırlarıyla oturmuştu, elinde fotoğraflarını koyduğu koca bir çanta.

"*Güzel ve Çirkin... Yalnızlık... Bakkalın Yaşlı Atı... Brooklyn Köprüsü...*

Daha sonra Pennsylvania İstasyonu'nun buz gibi alt katında yarı uykulu, *Tribune* gazetesinin sabah baskısına boş boş bakıyor, dört trenini bekliyordum.

3

Yaz geceleri boyunca komşumun evinde müzik hiç kesilmedi. Erkekler ve kızlar, onun mavi bahçelerini aylarca, fısıltılar, şampanya ve yıldızlar eşliğinde doldurdu. Öğleden sonra, deniz yükseldiğinde konuklarının onun salındaki kuleden denize atlayışlarını, kumsalının sıcak kumlarında güneşlenmelerini ya da ona ait iki motorlu teknenin, boğazın sularını yararak köpük şelalelerinin üzerinde kayan su kayaklarını çekişini seyrederdim. Rolls Royce'u hafta sonları herkesin kullandığı bir araç haline gelir, şehirle ev arasında mekik dokuyarak sabah dokuzdan gece yarısına kadar konukları taşırdı, küçük minibüsü de trenle gelen konukları karşılamak üzere çevik sarı bir karınca gibi harıl harıl çalışırdı. Pazartesi günleri sekiz hizmetçi ve bunlara ek olarak bir de bahçıvan, paspaslar, fırçalar, çekiçler ve bahçe makaslarıyla hafta sonu oluşan tahribatı onarır, genel bir temizlik yapardı.

Her cuma New York'taki bir manavdan beş kasa portakal ve limon gelir, her Pazartesi de posası çıkmış bu portakal ve limonların ikiye bölünmüş kabuklarından oluşan piramit arka kapıya yığılırdı. Mutfakta, bir uşağın küçük bir düğmeye iki yüz kez basmasıyla yarım saat içinde iki yüz portakal sıkabilen bir makine vardı.

En azından iki haftada bir yemek şirketlerinden, yanlarında metrelerce çadır bezi ve Gatsby'nin görkemli bahçesini bir Noel ağacı gibi süslemeye yetecek kadar renkli ampulle bir ekip gelirdi. Uzun masalar çeşit çeşit mezeler, baharatlı jambonlar, rengarenk salatalar, domuz etli börek çörekler, nar gibi kızarmış nefis hindilerle donatılırdı. Ana salona, tırabzanları gerçek pirinçten olan bir bar kurulmuş, raflarına cin, likör ve envai çeşit içki şişesi dizilmişti, bu şişelerin bazıları o kadar eski tarihliydi ki kadın konukların yaşları itibariyle

bunları birbirinden ayırt etmeleri olanaksızdı.

Saat yedi oldu mu orkestra başlardı, yalnız bu öyle beş enstrümandan oluşan basit bir orkestra değil, obuaları, trombonları, saksafonları, viyola ve kornetleri, flüt ve davullarıyla tam teşekküllü, dört dörtlük bir orkestra. Bu saatlerde artık plajda son kalanlar da dönmüş üst katta giyiniyordur; New York'tan gelen konukların arabaları yolun kenarında beş sıra halinde dizilmiştir; holler, salonlar, verandalar, rengarenk kıyafetler ve son moda tuhaf saçlarla, Kastilyalıların bile hayal edemeyeceği şallarla gösteriş geçidine döner. Bar vızır vızır işler, ortada dolaşan kokteyl tepsileri dışarı, bahçeye kadar akar; gevezelikler, kahkahalar havada çınlar, kinayeli konuşmalar, takdimler artık bir kenara bırakılmıştır, birbirlerinin adını bile bilmeyen kadınlar hararetli sohbetlere dalarlar.

Dünya yalpalaya yalpalaya güneşten uzaklaştıkça ışık daha bir parlaklaşır; orkestra şimdi sarı kokteyl müziği çalıyordur, sesler bir perde yükselir. İnsanlara neşeli bir sözcük yeter sıkı bir kahkaha patlatmak için, gülmek giderek kolaylaşır. Gruplar daha çabuk değişir, yeni gelenlerle açılıp genişler, bir anda dağılır ve tekrar toplanır; şimdiden daha oturaklı, daha ağır kanlı konukların arasında dolanan, oradan oraya salınan, kendine güvenen genç kızlar ortaya çıkmıştır; bir anlığına bir grubun ilgi odağı olmanın tadını çıkarır, sonra zafer sarhoşu, sürekli değişen ışığın altında anbean dönüşen yüzlerin, seslerin, renklerin arasına karışıp giderler.

Bu uçarı kızlardan biri titreşen ışık altında ansızın yaklaşır, tepsinin üstünden bir kokteyl kadehi kapar, cesaretini toplamak için başına diktikten sonra kollarını Frisco* gibi oynatarak çadır bezinden yapılma sahnede tek başına dans etmeye başlar. Bir an için sessizliğe gömülür herkes; orkestra şefi ritmi nazikçe kıza göre ayarlar, onun *Follies* revüsünde Gilda Gray'in* yedeği olduğuna dair fısıltıların yayılmasıyla sohbet renklenir, alır başını gider. Parti başlamıştır artık.

Gatsby'nin evine gittiğim o gece, sanırım partiye resmi olarak davet edilen birkaç konuktan biriydim, çoğu kişi davet

edilmemiş öylece çıkıp gelmişti. Long Island'a giden otomobillere atlayıp bir şekilde Gatsby'nin malikanesine varmışlardı. Buraya ulaştıklarında Gatsby'yi tanıyan biri aracılığıyla tanıştırılıyor sonra da eğlence parklarının davranış kurallarına uygun hareket ediyorlardı. Bazen Gatsby'yle hiç tanışmadan gelip gidenler de olurdu, onların içeri giriş bileti, bu rahatlıkları ve samimiyetleriydi.

Ben resmi olarak davet edilmiştim. Turkuaz rengi üniformalı bir şoför, o cumartesi sabahı erkenden patronunun yazdığı oldukça resmi bir pusulayla çıkagelmişti; pusulada Gatsby, 'küçük partisine' teşrif edersem onur duyacağını yazmıştı; beni birçok kez görmüş, çok daha önceden ziyaret etmeyi düşünmüş fakat birtakım aksilikler yüzünden bir türlü fırsat bulamadığını eklemişti, sonuna da muhteşem bir el yazısıyla Jay Gatsby diye imzasını çakmıştı.

Beyaz, flanel takımımı giyip yediyi biraz geçe Gatsby'nin bahçesine yollandım; insanı girdap gibi içine çeken kalabalıkta, tanımadığım kişiler arasında huzursuzca dolandım durdum, gerçi ara ara banliyö treninden aşina olduğum kişilere rastladığım da oldu. Etraftaki İngiliz delikanlıların çokluğu hemen dikkatimi çekti; hepsi iyi giyimliydi, hepsi biraz hırslı ve aç görünüyordu ve hepsi refah içinde yaşayan varlıklı Amerikalılara alçak sesle ve hevesle bir şeyler anlatıyordu. Eminim bir şeyler satmaya çalışıyorlardı; hisse senedi, sigorta ya da araba. Bölgede kolay para kazanabileceklerinin kokusunu almışlardı, doğru kişiye oynadıkları takdirde pastadan paylarını kapabileceklerini biliyorlardı.

Oraya vardığımda ilkin ev sahibime bakındım, onu nerede bulabileceğimi sorduğum kişiler yüzüme öyle şaşkın baktılar, bu konuda hiçbir fikirlerinin olmadığını öyle net belirttiler ki hemen kokteyl masalarının olduğu yere doğru sıvıştım, burası yalnız bir adamın amaçsız ve tek başına görünmeden oyalanabileceği bahçedeki tek yerdi.

Sırf mahcubiyetten zil zurna sarhoş olmak üzereydim ki Jordan Baker'ın evden çıktığını gördüm; mermer merdiven-

lerin başında durdu, biraz geriye kaykıldı ve küçümseyen bir ilgiyle bahçeyi süzdü.

Mecburen birilerine eklenmek zorundaydım, yoksa yanımdan geçen hiç tanımadığım insanlara rastgele laf atıp sohbet başlatmaya çalışacaktım.

"Selam!" diye gürledim kıza doğru ilerlerken. Sesim fazla yüksek çıkmış, bütün bahçe duymuş gibi geldi bir an bana. Merdivenleri çıkarken "Burada olacağını tahmin etmiştim," dedi dalgın dalgın. "Yan evde oturduğunu hatırladım. . ."

Elimi 'biraz sonra seninle ilgileneceğim' dercesine kayıtsızca tuttu. Ve merdivenin en alt basamağında duran ikiz sarı elbiseler giymiş iki kıza kulak kabarttı.

"Merhaba!" diye seslendi kızlar. "Üzüldük kazanamamanıza." Golf turnuvasını kastediyorlardı. Jordan önceki hafta oynanan finallerde yenilmişti.

"Bizi tanımadınız sanırım," dedi sarı elbiseli kızlardan biri. "Bir ay önce burada tanışmıştık."

"Saçınızı boyatmışsınız," dedi Jordan, afalladım, ama kızlar o sırada uzaklaşmıştı bile, o nedenle bu yorum, hiç kuşkusuz yemek şirketinin hazırladığı sepetten çıkan akşam yemekleri gibi erken mehtaba gitmiş oldu. Jordan'ın zarif, altın rengi kolu kolumda, merdivenlerden indik, bahçede gezinmeye başladık. Alacakaranlığın içinden bir kokteyl tepsisi süzülüp önümüze geldi; sarı elbiseli kızlarla, her biri kendini bize 'Bay Mumble' olarak tanıtan üç adamın oturduğu masaya geçtik.

"Sık katılır mısınız bu partilere?" diye sordu Jordan yanında oturan kıza.

"En son sizinle karşılaştığımız partiye gelmiştim," diye yanıtladı kız kendinden emin bir sesle. Arkadaşına dönüp: "Sen de en son o zaman geldin, öyle değil mi Lucille?"

Onayladı Lucille.

"Ben seviyorum bu partileri," dedi. "Kendimi rahat bırakır, içimden nasıl geliyorsa öyle davranırım, o yüzden çok eğlenirim. Buraya geçen gelişimde elbisem iskemleye takılıp

yırtıldı, o da hemen adımı, adresimi aldı. Bir hafta içinde Croirier'den bir paket geldi, içinden yepyeni bir elbise çıktı."

"Kabul ettin mi?" diye sordu Jordan.

"Tabii ettim! Hatta bu akşam onu giyecektim ama göğüs kısmı çok bol geldi, daraltılması lazım. Ateş mavisi, eflatun boncukları var. İki yüz altmış beş dolar."

"Böyle bir şey yapan birinde bir tuhaflık var demektir," dedi diğer kız hırsla. "*Kimseyle* sorun yaşamak istemiyor anlaşılan."

"Kimden söz ediyorsunuz?" diye sordum.

"Gatsby'den. Biri dedi ki..."

Jordan ve iki kız bir sırrı paylaşmak ister gibi birbirlerine doğru eğildiler. "Birini öldürdüğü söyleniyormuş."

Hepimiz ürperdik. Bay Mumble'lar öne doğru eğilip ilgiyle dinlemeye koyuldu.

"*O kadar* da değil. Sanmıyorum," diye karşı çıktı Lucille. "Savaşta Alman casusuymuş diye duymuştum ben."

Erkeklerden biri başıyla doğruladı.

"Bu söylediğini Almanya'da onunla birlikte büyüyen, onun hakkındaki her şeyi bilen birinden ben de duymuştum," dedi kesin bir dille.

"Bu doğru olamaz," dedi birinci kız, "çünkü savaş sırasında Amerikan ordusundaymış." İlgimizin ona kaydığını, söyleyeceklerine inanmaya hazır olduğumuzu görünce heyecanla öne eğildi. "Kendisine kimsenin bakmadığını düşündüğü anlarda ona bir bakın. Her şeyine bahse girerim ki birini öldürmüş bu adam."

Gözlerini kıstı ve ürperdi. Lucille de ürperdi. Hep birlikte dönüp Gasby'ye bakındık. Bu dünyada fısıldaşarak söyleyecek çok az şey bulan insanların bile, söz konusu Gatsby olduğunda böyle fısıldaşması, çevresinde uyandırdığı romantik ilginin en iyi kanıtıydı.

İlk yemek servisi –gece yarısından sonra bir ikincisi sunulacaktı– başlamıştı, Jordan beni kendi arkadaş grubuna katılmam için davet etti; bahçenin öbür kenarındaki bir

masada toplanmışlardı. Masada üç evli çift, bir de sürekli kinayeli konuşan, ısrarcı Jordan'ın er ya da geç, şöyle ya da böyle kendisine teslim olacağına inanan üniversiteli kavalyesi vardı.

Bu grup etrafta dolaşmak yerine, dışa kapalı bir tutumla sayfiyenin vakur soyluluğunu temsil etme görevini üstlenmişti; East Egg tenezzül edip West Egg'e geliyor ama onun taşkın neşesine karşı mesafeli duruyordu.

Boşa harcanmış ve anlamsız bir yarım saatin ardından "Hadi gidelim," diye fısıldadı Jordan, "bu fazla kasıntı ortam iyi gelmiyor bana."

Kalktık, masadakilere ev sahibini aramaya gideceğini söyledi; hâlâ tanışamadım kendisiyle, bu da beni rahatsız etmeye başladı, dedi. Üniversiteli alaycı, melankolik bir ifadeyle başını salladı.

İlk önce bara baktık, tıklım tıklım doluydu ama Gatsby burada değildi. Jordan merdivenlerin tepesine çıktı, orada da bulamadı, veranda da yoktu. Bir ihtimal burada olabilir diyerek heybetli bir kapıdan içeri girdik; karşımıza yüksek tavanlı gotik bir kütüphane çıktı; duvarları oyma İngiliz meşesinden panolarla kaplıydı; muhtemelen deniz aşırı bir harabeden olduğu gibi buraya taşınmıştı.

Büyük masanın bir köşesinde, baykuş gözü gibi kocaman gözlükleriyle yapılı, orta yaşlı, hafiften çakırkeyif bir adam oturuyordu. Sabit tutamadığı bakışları büyük bir dikkatle kitap raflarına dikilmişti. Biz girince olduğu yerde heyecanla döndü, Jordan'ı tepeden tırnağa inceledi.

"Ne düşünüyorsunuz?" diye sordu hemen.

"Ne hakkında?"

Eliyle rafları işaret etti.

"Bunlar hakkında. Sizin bakmanıza gerek yok, ben baktım inceledim. Hepsi gerçek."

"Kitaplar mı?"

Başını salladı.

"Kesinlikle gerçek; sayfaları filan var, her şeyi tastamam.

İyi, dayanıklı bir mukavvadan yapıldıklarını sanmıştım. Oysa hepsi gerçekmiş. Sayfalar filan her şey... Gelin göstereyim size!"

İnanmayacağımızı düşünerek hemen raflara koşturdu ve *Stoddard Konferansları*'nın* birinci cildiyle döndü.

"Gördünüz mü!" diye muzaffer bir edayla haykırdı. "Hakiki bir kitap bu. İlk başta inanmamıştım ama bu herif bildiğimiz Belasco* işte. Ne kadar övünse az. Nasıl bir itina, özendir bu! Nasıl bir gerçeklik! Nerede duracağını da biliyor: sayfaları kesip açmamış. İyi de daha ne istiyor, ne bekliyorsunuz ki?"

Kitabı elimden kaptı, tek bir tuğlayı yerinden oynatırsan bütün kütüphane çökebilir, diye mırıldanarak telaşla yerine koydu.

"Kim getirdi sizi buraya?" diye sordu. "Yoksa kendi kendinize mı çıkıp geldiniz? Beni biri getirdi mesela. Buraya gelenlerin çoğu da öyle."

Jordan ona muzipçe, neşeyle baktı, yanıt vermedi sorusuna.

"Beni Roosevelt adında bir kadın getirdi buraya," diye devam etti. "Bayan Claud Roosevelt.* Tanır mısınız? Onunla geçen gece bir yerlerde tanıştık. Yaklaşık bir haftadır sarhoşum, kütüphanede oturursam belki ayılırım diye düşündüm."

"İyi geldi mi peki?"

"Azıcık ayıldım galiba. Henüz bilemiyorum, geleli yalnızca bir saat oldu. Size kitaplardan bahsetmiş miydim? Hepsi gerçek bunların, hepsi..."

"Evet söylemiştiniz."

Ciddiyetle elini sıkıp yeniden dışarı çıktık.

Bahçedeki çadır bezinin üzerinde dans başlamıştı; yaşlı adamlar genç kızları sakil daireler çizerek döndürüyor, dans konusunda daha becerikli çiftler sahnenin köşelerini tutmuş son moda figürlerle kıvrılarak birbirlerine sarılıyordu; birçok kız da tek başına dans ediyor, orkestrayı bir süreliğine de olsa vurmalı çalgı ya da banjo çalma zahmetinden kurtarıyordu.

Gece yarısı eğlence doruğa ulaştı. Ünlü bir tenor İtalyan-

ca şarkılar, adı kötüye çıkmış bir kontralto da caz parçaları söyledi; bu müzik eşliğinde konuklar bahçenin dört bir yanında 'hünerlerini' sergilerken kof kahkahalar yaz gecesi semasında yankılanıyordu. Sonradan bizim sarı elbiseli kızlar olduğu anlaşılan sahne 'ikizleri,' kostümlerini giyip bebek taklidi yaptı ve el tasından da büyük kadehlerde şampanya ikram edildi. Ay iyice yükselmişti, çimenlikteki banjoların damla damla akan tiz, tenekemsi sesiyle titreşen gümüş pullardan bir üçgen, boğazın sularında salınıyordu.

Hâlâ Jordan Baker'la birlikteydim. Ben yaşlarda bir adam ve her fırsatta anlamsız kahkahalar atan, bağıra çağıra konuşan genç bir kızla aynı masada oturuyorduk. Keyfim yerindeydi. İki büyü kadeh şampanyadan sonra sahne değişmiş, gözüme anlamlı, önemli ve derin görünmeye başlamıştı.

Gösterilere ara verildiğinde adam bana bakıp gülümsedi.

"Yüzün tanıdık geliyor," dedi kibarca. "Savaşta birinci tümendeydin değil mi?"

"Aa, evet. Yirmi Sekizinci Piyade Alayı'ndaydım."

"Ben 1918 Haziranı'na kadar On Altıncı Alay'daydım. Seni daha önce bir yerlerde gördüğümden emindim."

Bir süre Fransa'nın o nemli, gri köylerinden bahsettik. Anlaşılan bu civarda oturuyordu, çünkü bir deniz uçağı* aldığını ve sabah deneme uçuşuna çıkacağını söyledi.

"Sen de benimle gelmek ister misin dostum? Boğazı kıyı boyunca şöyle bir turlarız."

"Kaçta?"

"Senin için ne zaman uygunsa."

Tam adını soracaktım ki Jordan şöyle bir etrafa bakıp gülümsedi.

"Keyfin yerine geldi mi?" diye sordu.

"Çok daha iyiyim," dedim ve yeni tanışıma döndüm tekrar. "Bu davet bana biraz tuhaf geldi. Daha ev sahibini bile göremedim. Benim ev de şurada..." Elimi uzaktaki, görünmeyen bir çite doğru salladım. "Şu Gatsby denen kişi şoförüyle davetiye yolladı bana."

Bir an ne dediğimi anlayamamış gibi baktı yüzüme.

"Gatsby benim," dedi birden.

"Ne!" diye bağırdım. "Ah, çok özür dilerim."

"Biliyorsun sanmıştım dostum. Sanırım pek iyi bir ev sahibi değilim."

Anlayışla gülümsedi—hayır, anlayıştan çok daha fazlası vardı tebessümünde. Hayatımız boyunca en fazla üç dört kez karşılaşabileceğiniz, insana sonsuz güven telkin eden o nadir tebessümlerdendi; sanki bir anlığına bütün dünyaya bakmış –ya da bakmış gibi görünen— ve sonra da kuvvetle sizin tarafınızda yer alıp, sizi kollayarak üzerinize yoğunlaşan bir gülümsemeydi bu. Sizi tam olarak anlaşılmak istediğiniz kadar anlıyor, size, kendinize inanmak istediğiniz biçimde inanıyor ve sizin tam da vermeyi umduğunuz ya da istediğiniz izlenimi edindiğini hissettirip içinizi rahatlatıyordu. Tam bu noktada gülümseme kayboldu—kendimi otuzlu yaşlarının başında, genç, zarif, konuşmasındaki resmi tonun neredeyse gülünç olma sınırında dolaştığı bir zorbaya bakarken buldum. Kendini tanıtmasından az önce kelimelerini büyük bir özenle seçerek konuştuğunu fark etmiştim.

Bay Gatsby kendini tanıtmıştı ki, bir uşak aceleyle yanına yaklaşıp Chicago'dan bir telefon geldiğini bildirdi. Gatsby hepimizi başıyla hafifçe selamlayarak izin istedi.

Bana, "İstediğin bir şey olursa hiç çekinmeden söyle, azizim," dedi. "Şimdi müsaadenizle, size daha sonra katılacağım."

O gidince şaşkınlığımı paylaşmak için Jordan'a döndüm. Bay Gatsby'nin göbekli, gösterişçi, ellili yaşlarında biri olduğunu zannediyordum.

"Kim bu adam?" diye sordum. "Sen biliyor musun?"

"Gatsby adında biri işte."

"Tamam da nereli, ne iş yapıyor, onu soruyorum."

"Demek şimdi sen de başladın merak etmeye," dedi yorgun bir gülümsemeyle. "Valla, bana Oxford'da okuduğunu söylemişti bir keresinde."

Gatsby'nin geçmişine ilişkin gizem zihnimde hafiften aydınlanmaya başlamıştı fakat Jordan'ın bir sonraki sözüyle tekrar karanlığa gömüldü.

"Fakat ona inanmıyorum."

"Neden?"

"Bilmem, Oxford'da okuduğuna inanmıyorum işte," diye bastırdı.

Ses tonu bana "her şeyine bahse girerim ki birini öldürmüş bu adam" diyen kızı anımsattı ve merakım iyice arttı. Gatsby'nin Louisiana'nın batakhanelerinden ya da New York'un doğu yakasındaki mahallelerinden geldiğini söyleseler hiç tereddüt etmeden inanırdım. Bu anlaşılır, inanması kolay bir şeydi. Fakat böylesine genç bir adamın birden bire ortaya çıkıp Long Island'da bir saray alması benim tecrübesiz, taşralı aklıma yatmıyordu.

Jordan, şehirlilerin somut, doğrudan ifadelerden duyduğu hoşnutsuzlukla konuyu değiştirerek "Öyle ya da böyle adam muazzam partiler veriyor," dedi. "Eh, ben de büyük partilere bayılırım. Çok daha samimi gelir bana. Küçük partilerde hiç mahremiyeti kalmaz insanın."

Bir davul gümbürdedi, orkestra şefinin aniden çınlayan sesi bahçenin uğultusunu bastırdı.

"Bayanlar baylar!" diye bağırdı. "Bay Gatsby'nin isteği üzerine, size Vladimir Tostoff'un geçtiğimiz Mayıs ayında Carnegie Hall'da* büyük ilgi gören en son eserini çalacağız. Gazeteleri okuduysanız bu eserin nasıl büyük bir heyecan yarattığını zaten biliyorsunuzdur." Lütfeder gibi gülümsedi ve ekledi: "Hem de ne heyecan!" Bunun üzerine herkes güldü.

"Parçanın adı 'Vladimir Tostoff'un Dünya Jazz Tarihi'" diyerek tok bir sesle bitirdi konuşmasını.

Bay Tostoff'un bestesine yeterince dikkat veremedim çünkü o sırada mermer merdivenlerin tepesinde tek başına dikilen ve hoşnut gözlerle aşağıdaki konukları izleyen Gatsby'ye takıldı gözüm. Güneşten bronzlaşmış teni yüzüne çekici, diri bir hava vermişti ve kısa saçları da sanki her gün kırpılıyor-

muş gibi bakımlı duruyordu. Onda tekinsiz hiçbir şey göremiyordum. Hiç içki içmemesinin konuklarıyla arasındaki mesafeyi korumasını kolaylaştırdığını düşündüm, çünkü eğlencenin samimiyet dozu arttıkça o daha bir düzgün, ölçülü duruyor gibiydi. *Dünya Caz Tarihi* sona erince, kızlar başlarını halinden memnun köpek yavruları gibi erkeklerin omuzlarına yasladılar, şakacıktan bayılırmış gibi yapıp kendilerini geriye doğru erkeklerin kollarına ya da birinin tutacağını bilerek grupların içine bırakıveriyorlardı ama kimse kendini Gatsby'nin kucağına bırakmadı; kısa küt kesimli hiçbir baş Gatsby'nin omzuna yaslanmadı ve hep bir ağızdan şarkı söyleyen dörtlü çalgı gruplarının hiçbiri Gatsby'e yanaşmadı.

"Afedersiniz."

Gatsby'nin uşağı aniden yanımızda bitiverdi. "Bayan Baker?" dedi. "Rahatsız ettiğim için özür dilerim ama Gatsby sizinle yalnız görüşmek istiyor."

"Benimle mi?" diye şaşırarak sordu Jordan.

"Evet hanımefendi."

Jordan yerinden yavaşça doğrulurken kaşlarını hayretle kaldırıp bana baktı ve uşağın ardından eve doğru ilerledi. Giydiği gece elbisesini—ve diğer tüm elbiselerini— spor kıyafetmiş gibi taşıdığını fark ettim. Yürümeyi ilk kez serin, açık sabahlarda, golf sahalarında öğrenmiş gibi bir fütursuzluk vardı hareketlerinde.

Yalnız kalmıştım, saat ikiye geliyordu. Terasın üzerindeki uzun, bol pencereli geniş odadan, bir süredir ne olduğu tam anlaşılmayan, merak uyandıran sesler geliyordu. O sırada iki şarkıcı kızla gebelik üzerine koyu bir sohbete dalan ve beni de sohbetin içine çekmeye çalışan Jordan'ın üniversitelisini atlatıp içeri girdim.

Geniş oda oldukça kalabalıktı. Sarı elbiseli kızlardan biri piyano çalıyor ve yanında da ünlü bir korodan uzun boylu, kızıl saçlı genç bir kadın şarkı söylüyordu. Şampanyayı fazla kaçırmış olacak ki bir anda hayatın keder dolu olduğuna kani oldu, hem şarkıyı söylüyor hem de ağlıyordu. Her es veril-

diğinde bu duraklamayı kesik, acı hıçkırıklarla dolduruyor sonra titrek sesiyle kaldığı yerden devam ediyordu. Gözyaşları çenesinin altına kadar süzülmüştü fakat yolda birtakım engellere takılmışlardı; çeneye doğru ilerlerken ağır, rimelli kirpiklerin mürekkebimsi boyasıyla karışıp yavaş yavaş kara dereciklere dönüşmüşlerdi. Konuklardan biri, şarkıyı yüzündeki notalara göre okuyor diye espri yapınca kadın kollarını havaya kaldırdı, bir iskemleye çöktü, sonra da derin, bol alkollü bir uykuya daldı.

"Kocası olduğunu söyleyen bir adamla kavga etti," diye açıkladı hemen dibimde oturan kız.

Etrafa bakındım. Kadınların çoğu kocaları olduğu söylenen adamlarla kavgaya tutuşmuştu. Jordan'ın grubu, o East Eggli dörtlü bile tartışmış, bozuşmuştu. Erkeklerden biri genç bir oyuncu kızla hararetli bir sohbete dalınca karısı ilk başta ilgisiz bir tavır takınmayı denemişti ama sonra çözüldü ve yan cepheden saldırıya geçti; ikide bir adamın yanında bitiyor ve keskin bir elmas gibi parlayarak kulağına "Söz vermiştin!" diye tıslıyordu.

Henüz eve dönmeyi istemeyenler sadece başına buyruk adamlardan ibaret değildi. Odadakiler şu anda maalesef oldukça ayık iki adamla onların fena halde kızgın karılarını izliyordu. Kadınlar hafif yüksek sesle dertleşiyorlardı.

"Ne zaman eğlendiğimi görse, eve dönmek ister."

"Hayatımda böyle bencil bir insan görmedim."

"İlk kalkan hep biz oluruz."

"Biz de öyle."

"Bu gece en sona biz kaldık ama," dedi kocalardan biri süklüm püklüm. "Orkestra gideli yarım saat oldu."

Kadınlar bu zalimliğin kabul edilemez olduğu konusunda hemfikir olmalarına rağmen tartışma kısa süren bir itiş kakışla sona erdi ve iki kadın da apar topar dışarı çıkarıldı.

Holde şapkamın getirilmesini beklerken kütüphanenin kapısı açıldı, Jordan Baker ve Gatsby göründü. Gatsby, Jordan'a son bir şeyler söylüyordu. Ama konukların kendisine

veda etmek için yaklaştığını görünce canlı, coşkulu tavrı aniden yerini resmiyete bıraktı.

Jordan'ın grubu verandadan sabırsızca ona sesleniyordu ama kız yine de biraz bekledi, Gatsby ile el sıkışmak için oyalandı.

"İnanılmaz bir şey öğrendim," diye fısıldadı. "İçerde ne kadar kaldık?"

"Galiba bir saat oldu."

"Bu... gerçekten çok şaşırtıcıydı," diye dalgın dalgın tekrarladı. "Kimseye söylemeyeceğime söz verdim, ama şimdi, sözümü tutacağım halde, kalkmış seni meraklandırıyorum." Yüzüme doğru zarifçe esnedi. "Beni görmeye gel lütfen... Rehberden ara... Bayan Sigourney Howard diye bak... Teyzem olur..." Bir yandan bunları söylerken diğer yandan hızlı hızlı yürüyordu... Kapıda bekleyen arkadaşlarının yanına ulaştığında güneşten esmerleşmiş elini kaldırıp neşeli bir selam çaktı bana.

Daha ilk misafirliğimde bu kadar geç saate kaldığım için biraz utanarak Gatsby'nin çevresinde toplanan son konuklara katıldım. Akşamın başında kendisini aramaya çıktığımı açıklamak, bahçede onu tanımadığım için de özür dilemek istiyordum.

"Hiç gerek yok," diye susturdu beni. "Bunları kafana takma dostum." Bu bildik sıradan ifadeler, en az omzumu güven verircesine sıvazlayan el kadar içtendi. "Yarın sabah deniz uçağına bineceğiz, unutma sakın. Dokuzda buluşuyoruz."

Sonra uşak omzunun dibinden "Philadelphia'dan arıyorlar efendim."

"Tamam geliyorum, hemen geleceğimi söyle... İyi geceler."

"İyi geceler."

"İyi geceler." Gülümsedi. Sanki en başından beri partiden en son ayrılanlar arasında olmamı istemiş gibi bu saate kadar kalmam hoş bir anlam kazandı. "İyi geceler azizim... İyi geceler."

Fakat merdivenlerden inerken, gecenin henüz tam olarak bitmediğini gördüm. Kapıdan yaklaşık on beş metre ilerde, bir düzine araba farı oldukça tuhaf bir kargaşanın yaşandığı sahneyi aydınlatmıştı. Gatsby'nin park yerinden en fazla iki dakika önce ayrılmış olan iki kapılı spor araba, yolun kenarındaki hendekte sağa yatmış, tekerleklerinden biri fırlamıştı. Kazanın nedeni tekerleğin duvardaki keskin çıkıntıya takılmış olmasıydı. Meraklı sürücüler şimdi kazanın oluş şeklini yakından inceliyorlardı, ancak arabalarını yolun ortasında öylece bıraktıkları için arkalarındakilerin kopardığı keskin korna gürültüsü kargaşayı daha da alevlendiriyordu.

Devrilen arabadan inen uzun bir tozluk giymiş bir adam, yolun ortasında dikilerek sevimli bir şaşkınlıkla arabaya, lastiğe, sonra da olayı izleyenlere bakıyordu.

"Gördünüz mü!" diye bağırdı. "Hendeğe yuvarlanmış."

Olanı biteni bir türlü aklı almıyor gibiydi; önce şaşkınlığındaki tuhaflık tanıdık geldi, sonra da adamın kendisi: Gatsby'nin kütüphanesindeki adamdı bu.

"Nasıl oldu bu kaza?"

Omuzlarını silkti.

"Makinalardan hiç anlamam," diye kestirip attı.

"Peki ama kaza nasıl oldu? Duvara mı çarptınız?"

"Valla bana sormayın," dedi baykuş gözlü ve işin içinde çıktı. "Araba kullanmayı pek bilmem—daha doğrusu hiç bilmem. Oldu işte tek bildiğim bu."

"İyi de acemiysen gece gece araba kullanmaya kalkışmamalıydın."

"Kalkışmadım ki," diye açıkladı öfkeyle. "Hiç öyle bir şey yapmadım."

Ürkütücü bir sessizlik çöktü seyredenlerin üzerine.

"İntihar etmeye mi çalışıyordunuz?"

"Şükret ki bir tekerle ucuz atlatmışsın. Hem acemi sürücü, hem de gece vakti araba kullanmaya kalkışıyor!"

"Anlamıyorsunuz," diye açıkladı suçlu. "Arabayı ben kullanmıyordum. Biri daha vardı yanımda."

Bu açıklamanın yarattığı şok, seyircilerin "Aa-aa!" tepkileriyle kendini gösterirken, arabanın kapısı yavaşça aralandı. Kalabalık—olay yeri kalabalıklaşmıştı artık— gayriihtiyari geriye çekildi ve kapının ardına kadar açılmasıyla hayalet görmüş gibi donakaldı. Sonra yavaşça, kısım kısım solgun yüzlü, tedirgin bir adam rugan ayakkabılarıyla basacağı yeri yoklayarak indi.

Farların ışığında gözleri kamaşmış, kesintisiz korna seslerinden zihni bulanmış bir halde, olduğu yerde bir an yalpalayarak durdu, derken tozluklu adamı seçti.

"Ne oldu?" diye sordu sakince. "Benzinimiz mi bitti?"

"Bak!"

Yarım düzine parmak kopmuş tekeri işaret etti; adam tekerleğe bir süre baktı, sonra gökten düşmüş olduğundan şüphelenir gibi başını yukarı çevirdi.

"Fırlamış," diye izah etti biri.

Adam başını salladı.

"Durduğumuzu anlayamadım ilk başta."

Sustu. Sonra derin bir nefes aldı, omuzlarını dikleştirdi. Kararlı bir sesle sordu:

"Buralarda bir benzin istasyonu var mı acaba?"

Durumu adamdan pek farklı olmayan en az bir düzine seyirci, tekerle arabanın arasında artık fiziksel bir bağlantı kalmadığını açıklamaya koyuldu.

"Geri vitese takarım," diye akıl yürüttü bir an sonra. "Geri geri çıkarım."

"Ama *teker* uçmuş!"

Bir an duraksadı.

"Denemekten zarar gelmez," dedi.

Kornaların kızgın kedi miyavlaması giderek yükselmişti, döndüm, çimenlikten geçip eve doğru yürüdüm. Yalnızca bir kez arkama baktım. Gatsby'nin evinin üstünde parlayan dolunay, gecenin güzelliğini sürdürüyor, hâlâ ışıldayan bahçenin az önceki kahkahalarını, seslerini canlı tutuyordu. Pencerelerden ve görkemli kapılardan ansızın bir boşluk yayıldı sanki ve

sundurmada elini havaya kaldırıp konuklarını uğurlayan ev sahibini mutlak bir yalnızlığa gark etti.

Şu ana kadar yazdıklarımı tekrar okuyunca, sanki bütün dikkatimi birkaç hafta arayla yaşanan bu üç gecedeki olaylara vermişim gibi bir izlenim yarattığımı görüyorum. Oysaki tam tersi, oldukça hareketli geçen bir yazın sıradan olaylardı bunlar; çok daha sonraki bir zamana kadar da kendi yaşantım içinde çok küçük bir yer işgal ettiler.

Vaktimin çoğunu çalışarak geçiriyordum. New York'un aşağı mahallelerinin beyaz kanyonları arasından işime, Probity Trust şirketine doğru koştururken sabah güneşi gölgemi batıya düşürürdü. Öbür memurlarla, genç borsacılarla samimi olmuştum; loş kalabalık lokantalarda, öğlenleri beraber küçük domuz sosisleri, patates püresi yer, kahve içerdik. Jersey City'de oturan ve şirketin muhasebe bölümünde çalışan bir kızla kısa bir ilişkim bile oldu, ama ağabeyi bana ters ters bakmaya başlayınca, kızın Temmuz'da izne çıkmasını fırsat bilip ilişkimizi sessizce bitirdim.

Akşam yemeklerini genellikle Yale Kulübü'nde* yerdimnedense bu, günün en kasvetli bölümüydü benim için- sonra kütüphaneye çıkıp bir saat boyunca büyük bir titizlikle tahvilleri, yatırımları incelerdim. Etrafta genellikle gürültücü birkaç kişi mutlaka olurdu, ama kütüphaneye hiç gelmedikleri için burası rahatça çalışabileceğim bir mekandı. İşim bittikten sonra eğer ılık bir geceyse yürüyerek Madison Caddesi'nden inip eski Murray Hill Otel'in önünden geçerek 33. Sokak'taki Pennsylvania Tren İstasyonu'na* devam ederdim.

New York'u sevmeye başlamıştım; gecelerinin o canlı, maceraya açık havası; kadınların, adamların, makinelerin sürekli deviniminin uykusuz gözlere verdiği doyum hoşuma gidiyordu. 5. Cadde boyunca yürümeyi, kendime kalabalığın içinden romantik kadınlar seçip birkaç dakika içinde kimsenin haberi ya da onayı olmadan onların hayatına girebileceğimi hayal etmeyi seviyordum. Bazen de zihnimde, onları karanlık sokakların köşesindeki apartmanlarına kadar takip ederdim,

kapıdan geçip ılık bir loşluğa karışmadan önce dönüp bana gülümserlerdi. Kimi zaman şehrin büyülü alacakaranlığında üzerimden atamadığım bir yalnızlık duygusu çökerdi içime, bu duyguyu başkalarında da hissederdim; bir lokantada tek başlarına yiyecekleri akşam yemeği vaktini beklerken, vitrinlerin önünde oyalanan genç memurlarda, akşam karanlığında gecenin ve ömürlerinin en kederli anlarını geçiştirmeye çalışan o zavallı genç memurlarda.

Saat sekizde, kırklı sokakların* karanlık yollarına beş sıra halinde dizilmiş, tiyatroların bulunduğu semte gitmeye hazırlanan taksileri gördüğümde içime yine bir ağırlık çökerdi. Trafikte bekleyen taksilerin içinde karaltılar birbirine sokulur, sesler duyulur, o anda duyamadığım şakalaşmalar üzerine kahkahalar atılır, yakılan sigaraların ateşinde içerdeki kişilerin tam anlaşılmayan el kol hareketleri görülürdü. Benim de neşeye, eğlenceye doğru koşturduğumu, aynı samimi heyecanı paylaştığımı hayal eder, onlara iyilik, güzellik dilerdim.

Bir süre Jordan Baker'la görüşemedik, sonra yaz ortasında tekrar buldum onu. Başlarda sağa sola onunla gitmek gururumu okşuyordu, çünkü o bir golf şampiyonuydu ve epey meşhurdu. Sonraları benim için daha fazla şey ifade etmeye başladı. Aşık olduğumu söyleyemem ama ona karşı müşfik bir merak uyanmıştı içimde. Dünyaya gösterdiği o bıkkın, kibirli yüzünün ardında bir şey gizliyordu –yapmacık tavırların çoğu, başlarda olmasa bile, eninde sonunda hep bir şey gizlemek içindir— ve bir gün o şeyi buldum. Beraber Warwick'te* bir ev partisine gitmiştik, ödünç aldığımız arabayı yağmurda, tentesi açık bir halde bıraktı, sonra da yalan söyleyip bunu inkar etti, o anda birden Daisy'lerin evindeyken onunla ilgili bütün gece hatırlayamadığım hikaye aklıma geldi. Katıldığı ilk büyük golf turnuvasında, son anda gazetelere düşmesi önlenen bir hırgür yaşanmıştı. Yarı final atışında kötü bir yere düşen topunu yerinden oynattığı ileri sürülüyordu. Olay skandal boyutlarına ulaştı, sonra da unutulup gitti. Golf takımlarını taşıyan kişi ifadesini geri aldı ve olayın öbür tanığı

da yanılmış olabileceğini söyledi. Jordan Baker ismi zihnime bu olayla birlikte kazınmıştı.

Jordan Baker zeki, uyanık adamlardan içgüdüsel olarak uzak duruyordu, şimdi bunun nedenini daha iyi anlıyordum: Kuralları herhangi bir biçimde çiğnemeyi asla aklından geçirmeyen insanların yanında kendini daha güvende hissediyordu. İflah olmaz bir sahtekardı. Kaybetmeye tahammülü yoktu; bu kazanma hırsını düşündüğümde, hem dünyaya karşı o soğukkanlı, küstah tebessümünü korumak hem de o merhametsiz, fütursuz bedeninin taleplerini karşılamak için küçük yaşlardan beri hileye hurdaya başvurduğunu tahmin ediyordum.

Benim için fark etmiyordu. Erkekler bir kadını, düzenbazlığı yüzünden uzun uzadıya suçlamazlar; ben de önce bir ara üzüldüm sonra unuttum gitti. Yine aynı partide araba sürmekle ilgili ilginç bir konuşma geçti aramızda. Arabada giderken yolda çalışan işçilerin çok yakınından sıyırtıp geçmesi üzerine açıldı konu, öyle ki bizim çamurluk adamlardan birinin ceketindeki düğmeyi kopardı.

"Çok kötü araba kullanıyorsun," diye karşı çıktım. "Ya daha dikkatli ol ya da hiç direksiyona geçme."

"Gayet dikkatliyim."

"Hayır değilsin."

"Öteki sürücüler dikkatli ama," dedi kaygısızca.

"Ne alaka?"

"Yolumdan çekilirler olur biter. Kaza için iki kişi gerekir."

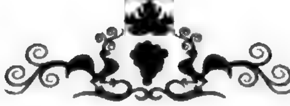
"Ya senin gibi dikkatsiz biri çıkarsa karşına?"

"Umarım çıkmaz," diye karşılık verdi. "Dikkatsiz insanlardan nefret ederim. Seni de bu yüzden seviyorum ya zaten."

Güneşten kısılmış kül rengi gözleri dosdoğru ileri, önündeki yola dikilmişti, fakat son söyledikleriyle ilişkimizin yönünü bilerek, kasıtlı biçimde değiştirmişti. Bir an ona aşıkmışım gibi hissettim. Ama ben ölçüp tartan, uzun uzun düşünen, kuralları olan biriyim, bu da arzularımı frenlememi sağlar. Bu yüzden ilkin kendimi, arkamda, memlekette bıraktığım

karışıklıktan kurtarmam gerektiğini düşündüm. Haftada bir "Sevgilerle, Nick," diye imzaladığım mektuplar gönderiyordum ama o kızla ilgili aklımda kalan tek şey tenis oynarken üst dudağında oluşan ince ter bıyığıydı. Ne olursa olsun, tam anlamıyla özgür olabilmem için ilişkimizdeki bu belirsizliği usturuplu bir biçimde çözmem gerekiyordu.

Herkes temel erdemlerden hiç değilse bir tanesini taşıdığını düşünür. Bana gelince: ben bugüne dek tanıdığım üç beş dürüst insandan biriyim.

4

Pazar sabahı kıyı boyunca dizilmiş köylerde kilise çanları çalarken dünya, metresini koluna takıp Gatsby'nin evine döner ve bahçesinde kendinden geçmiş bir neşeyle ışıldar dururdu.

İçki kaçakçısıymış" derdi genç hanımlar, ellerinde Gatsby'nin kokteylleri, çiçekler arasında gezinirken. "Von Hindenburg'un* yeğeni ve şeytanın ikinci göbekten kuzeni olduğunu ortaya çıkaran bir adamı öldürmüş vaktiyle. Şu gülü uzatsana tatlım, bir de şu kristal kadehi son bir kez dolduruver."

Bir keresinde tren tarifesinin boş kısımlarına, o yaz Gatsby'nin evine gelip giden konukların isimlerini yazmıştım. Tarife artık eskidi, kat yerlerinden kopmaya başladı; kapağında, "Bu tarife 5 Temmuz 1922'den itibaren geçerlidir" yazıyor. Ama halen üzerindeki silikleşmiş isimler okunabiliyor; bu liste, Gatsby'nin konukseverliğini kabul edip karşılığında kendisini gerçek anlamda tanımak için hiçbir çaba göstermeyen insanlarla ilgili ve muhtemelen benim genellemelerimden daha açık bir resim sunacaktır.

O dönem East Egg'den gelenler arasında Chester Becker ve Leech çiftiyle Yale'den tanıdığım Bunsen adında biri ve geçen yaz Maine'de yüzerken boğulan Doktor Webster Civet'in isimleri var. Ayrıca Hornbeam ve Willie Voltaire çifti ve her davette bir köşede toplaşıp yanlarına biri yaklaştığında keçi misali burunlarını kıpırdatan Blackbuck kabilesi, Ismay'ler ve Christy'ler (daha doğrusu Huber Auerbach ve Bay Christy'nin karısı), saçları bir kış ikindisinde ortada hiçbir neden yokken, birden bire beyazladığı söylenen Edgar Beaver da var.

Hatırladığım kadarıyla Clarence Endive de East Egg'dendi. Yalnızca bir kere, beyaz golf pantolonuyla dave-

te katılmış ve bahçede Etty adındaki serseriyle kavgaya tutuşmuştu. Adanın daha uzak yerlerinden, Cheadle'lar, O. R. P. Schraeder'lar, Georgia'lı Stonewall Jackson Abram ailesi, Fishguard'lar ve Ripley Snell'ler de var listede. Snell hapse girmeden üç gün önce oradaydı, zil zurna sarhoş olup taşlı araba yolunda sızmış, Bayan Ulysses Swett'in arabası da adamın sağ elini ezip geçmişti. Dancie çifti ve altmışını çoktan geçmiş S. B. Whitebait, Maurice A. Flink, Hammerhead'ler ve tütün ithalatçısı Beluga ile kızları da yine bu davetlere katılanlar arasındaydı.

West Egg'den gelenler; Pole çifti, Mulready çifti, Cecil Roebuck ve Cecil Schoen, senatör Gulick, Par Excellence film şirketinin yöneticisi Newton Orchid; hepsi bir şekilde film işiyle ilişkili Eckhaust, Clyde Cohen, Don S. Schwartze (oğul) ve Arthur McCarty. Ve Catlip'ler, Bemberg'ler, G. Earl Muldoon (Muldoon'ın erkek kardeşi sonra karısını boğdu). Girişimci Da Fontano, Ed Legros, James B. ('ucuz içki satıcısı') Ferret, De Jong'lar ve Ernest Lilly—bunlar kumar oynamaya gelirlerdi, Ferret'ın bahçede öylece dolandığını görünce son kuruşuna kadar kaybettiğini anlardık, bu da *Associated Traction* tahvillerinin ertesi gün yükseleceğini gösterirdi.

Klipspringer adında bir adam o kadar sık gelir ve öyle uzun süre kalırdı ki 'yatılı' diye anılır olmuştu—bir evi olduğundan da kuşkuluydum. Tiyatro dünyasından Gus Waize, Horace O'Donavan, Lester Meyer, George Duckweed ve Francis Bull gelirdi. Yine New York'tan Chrome'lar, Backhysson'lar, Dennicker'lar, Russel Betty, Corrigan'lar, Kelleher'lar, Dewar'lar, Scully'ler, S.W. Belcher, Smirke'lar, Quinn çifti (şimdi boşanmışlar), Times Meydanı'nda kendini bir metronun önüne atıp intihar eden Henry L. Palmetto.

Benny McClenahan hep dört kızla gelirdi. Bu kızlar aslında her seferinde değişirdi ama birbirlerine o kadar benziyorlardı ki hep aynı kızlarla geliyor sanırdınız. İsimlerini şimdi unuttum-sanırım Jaqueline ya da Consuela, Gloria, Judy veya June; soyadları da genelde ya kulağa hoş gelen çiçek ve

ay adlarıydı, ya da biraz sıkıştırılınca Amerikalı kodamanların akrabaları olduklarını gösteren daha oturaklı soyadlarıyla aynıydı.

Bütün bunlara ek olarak Faustina O'Brien'ın da en az bir kere geldiğini hatırlıyorum. Baedeker kızlarını, savaşta burnundan vurulan genç Brewer'ı, Bay Albrucksburger ve nişanlısı bayan Haag'ı, Ardita Fitz-Peters ve bir zamanlar Amerikan Lejyonu'nun* başında olan Bay P. Jewett'i, Bayan Claudia Hip ve şoförünü, bir de Dük diye hitap ettiğimiz, adını şu an da çıkaramadığım bir yerin prensini anımsıyorum.

Bütün bu insanlar o yaz Gatsby'nin evine geldiler.

Temmuz sonlarına doğru bir sabah, saat dokuzda Gatsby'nin muhteşem arabası taşlı araba yolunu sarsıla sarsıla tırmanıp kapıma kadar geldi, üç notalı kornasına basarak melodik sesler patlattı. Daha önce onun iki partisine katılmama, deniz uçağıyla birlikte gezmemize ve ısrarı üzerine sık sık kumsalından denize girmeme rağmen ilk kez geliyordu evime.

"Günaydın azizim. Bugün öğle yemeğinde beraberiz, birlikte gideriz diye düşündüm."

Arabasının çamurluğu üzerinde o Amerikalılara özgü hareket becerisiyle dengede durmayı başarmıştı; bunu, sanırım, gençlik döneminde ağır işte çalışmamış olmamıza ve tabii bir de çekişmeli, asabi oyunlarımızın biçimsiz güzelliğine borçluyuz. Bu özellik, aşırı titiz, resmiyete önem veren tarzını sürekli zorluyor, huzursuzluk şeklinde kendini belli ediyordu. Sakin, durgun bir anı yoktu; ya bacağını sallıyor ya da sabırsızca elini açıp kapıyordu.

Arabasını hayranlıkla süzdüğümü fark etti.

"Güzel araba, değil mi dostum?" Daha iyi görebilmem için çamurluğun üstünden bir sıçrayışla yere atladı. "Daha önce görmemiş miydin?"

Görmüştüm tabii. Görmeyen kalmamıştı ki. Doygun bir krem rengiydi; nikel kaplaması ışıl ışıl parlıyordu; uzun aksamı geniş şapka kutuları, yemek ve alet edevat kutuları

için orasından burasından şişmişti. Açılabilen üst kısmı güneşi yansıtan labirent gibi iç içe geçmiş düzinelerce camla donatılmıştı. Kat kat camların altına, yeşil deriden yapılma bir tür seraya oturup şehre doğru yola çıktık.

Geçen ay onunla beş altı kere konuşmuştuk, söyleyecek pek az şeyi olduğunu görünce hayal kırıklığına uğramıştım. Bunun üzerine nedenini tam anlayamasam da önemli bir insan olduğu yönündeki ilk izlenimim giderek değişmeye başlamıştı; o artık benim gözümde bitişikteki gösterişli malikanenin sahibiydi yalnızca.

Fakat sonra bu şaşırtıcı araba gezintisini yaşadık. Daha West Egg'e varmamıştık ki Gatsby, o süslü cümlelerini yarım bırakmaya ve karamel rengi pantolonunun diz kısmını sıvazlamaya başladı.

"Baksana dostum," dedi ansızın, "ne düşünüyorsun benim hakkımda?"

Biraz şaşırmıştım; böyle bir sorunun hak ettiği genellemelerle cevap vererek sıyrılmaya çalıştım.

"O zaman sana hayatımla ilgili birkaç şey anlatayım," diye araya girdi. "Duyduğun bütün bu hikayeler yüzünden hakkımda yanlış bir kanıya kapılmanı istemiyorum."

Demek verdiği partilerde sohbetleri tatlandıran tuhaf suçlamaların farkındaydı.

"Tanrı şahidim olsun ki sana gerçek neyse onu anlatacağım." Birden sağ elini kaldırdı ve yalanı varsa tanıklık edip kendisini cezalandırması için ilahi bir gücü çağırdı. "Orta batılı varlıklı bir aileden geliyorum—şimdi artık ailemden kimse kalmadı, hepsi öldü. Amerika'da büyüdüm ama Oxford'da okudum, çünkü ailemin bütün üyeleri orada okumuş. Bir aile geleneği yani."

Yan gözle bana baktı; Jordan Baker'ın ona neden inanmadığını anladım. "Oxford'da okudum," dediğinde bu konuda daha önce sıkıntılı bir durum yaşamış gibi sözlerini geçiştirerek, yutarak ya da geveleyerek söylemişti. Böyle bir şüphe oluşunca bütün söyledikleri güvenilirliğini yitirdi ve

acaba gerçekten de söylendiği gibi tekinsiz bir adam mı diye düşünmeye başladım.

"Orta batının neresinden?" diye sordum rahat bir tavırla.

"San Francisco."

"Anlıyorum."

"Ailemdeki herkes öldüğü için yüklü bir mirasın varsiyim."

Koca bir ailenin aniden yok olmasını aklı almıyor gibi kederliydi sesi. Bir an benimle kafa buluyor sandım ama yüzüne şöyle bir baktığımda öyle olmadığını anladım.

"Sonra Avrupa'nın bütün büyük şehirlerinde, Paris'te, Venedik'te, Roma'da, genç bir mihrace gibi yaşadım. Başta yakut olmak üzere birçok mücevher toplayarak, ava çıkarak, arada bir resim yaparak sırf kendim için yaşadım ve yıllar önce başımdan geçen oldukça üzücü bir olayı unutmaya çalıştım."

Kahkahayı basmamak için kendimi zor tuttum. Anlatımında o kadar bayat, o kadar kabak tadı veren ifadeler vardı ki, zihnimde Boulogne Ormanı'nda toz toprak içinde kaplan kovalayan bir 'karakter' canlanmıştı.

"Sonra savaş başladı azizim. Benim için bulunmaz bir fırsattı, ölmek için elimden gelen her şeyi yaptım ama sanki efsunluydum. Savaşın başında üst teğmen rütbesiyle görev aldım. Argonne Ormanı'nda* makineli tüfek taburunu öyle bir sürdüm ki ileri, piyadeler ilerleyemediği için her iki kanatta da birer kilometreye yakın boşluk kaldı. Orada iki gün iki gece yüz otuz asker, on altı Lewis silahıyla direndik; sonunda piyadeler ulaştığında ceset yığınlarının arasında üç Alman tümeninin sancağını buldular. Binbaşı rütbesine terfi ettim, müttefik devletlerin hepsi, Adriyatik kıyısındaki küçücük Karadağ bile, madalya verdi bana."

Küçücük Karadağ! Üstüne basarak, başıyla onaylayarak tekrarladı ve gülümsedi. Gülümseyişi Karadağ'ın zorlu tarihini anlıyor ve yürekli halkının mücadelesini paylaşıyordu. Ülkenin küçük, sıcak yüreğinden kopan bu madalyayı almasını sağlayan tüm olaylar silsilesini tam anlamıyla kavradığını

gösteriyordu bu tebessüm. Şüpheli halim yerini derin bir büyülenmeye bıraktı; sanki önüme bir sürü dergi konmuştu ve ben de her birine hızla göz gezdiriyordum.

Elini cebine attı, avucuma kurdeleyle bağlı bir maden parçası koydu.

"Bu Karadağ'dan verilen." Madalya gerçek gibi görünüyordu, şaşırıp kaldım. *Orderi di Danilo** diye yazıyordu üstündeki yuvarlak yazıda, ardından da 'Karadağ, Kral Nicholas.'

"Arkasını çevir."

'Binbaşı Jay Gatsby,' yazıyordu. 'Gösterdiği Olağanüstü Cesaret Şerefine.'

"Hep yanımda taşıdığım bir şey daha var. Oxford günlerinden bir hatıra. Trinity'nin bahçesinde çekilmişti, solumda duran adan şimdi Dorcaster Lordu."

Spor ceketli beş altı delikanlının fotoğrafıydı: arkasında bir dizi kulenin göründüğü bir kemer altında şakalaşıyorlardı. Gatsby elinde bir kriket sopasıyla aralarında durmuştu, şu anki halinden biraz daha genç görünüyordu.

Demek ki hepsi doğruydu. Gözümün önüne Venedik'te Büyük Kanal'a* bakan sarayındaki alev alev ışıldayan kaplan postları geldi; onu, yakut dolu bir sandığı açmış, kızıl taşların yansımalı derinliğinde acısını dindirmeye çalışırken gördüm.

"Bugün senden çok büyük bir ricam olacak," dedi, hatıralarını hoşnutlukla cebine koyarken. "Bu yüzden hakkımda bir şeyler bilmen gerektiğini düşündüm. Beni herhangi biri olarak düşünmeni istemedim. Gördüğün gibi kendimi hep yabancılar arasında buluyorum çünkü başıma gelen o acı olayı unutmak için oradan oraya sürüklüyorum kendimi." Bir an duraksadı.

"Bu öğleden sonra o olayı öğreneceksin."

"Öğle yemeğinde mi?"

"Hayır, öğleden sonra... Bayan Baker'ı çaya davet ettiğini duydum."

"Bayan Baker'a aşık olduğunu mu ima ediyorsun?"

"Hayır dostum, değilim. Ama Bayan Baker büyük bir ne-

zaketle sana bu konuyu açmayı kabul etti."

'Bu konu'nun ne olduğuna dair en ufak bir fikrim yoktu, ama beni meraklandırmaktan ziyade sinirlendirmişti. Jordan'ı çaya Bay Jay Gatsby'yi konuşmak için davet etmemiştim! Ricasından saçma sapan, olmadık bir şey çıkacağından emindim ve bir an onun o tıklım tıklım bahçesine ayak bastığıma bin pişman oldum.

Başka tek kelam etmedi. Kente yaklaştıkça yine o mesafeli, kusursuz haline geri döndü. Roosevelt Limanı'nı* geçtik, okyanusa açılan kırmızı kuşaklı gemileri gördük bir an, sonra 1900'lerin cazibesini artık yitirmiş karanlık barlarının sıralandığı parke taşlı bir kenar mahalleden geçtik son hızla. Sonra da Küller Vadisi açılıverdi iki yanımızda; garajın önünden geçerken bir an, nefes nefese bir dirilikle benzin pompasını çeken Bayan Wilson'ı gördüm.

Arabanın kanat gibi açılmış çamurluklarıyla, ışık saçarak Astoria* yolunu yarıladık, fakat tam bu noktada köprü, yolun sütunları arasında kıvrılırken bir motosikletin tanıdık patırtısını duydum, hemen ardından da oldukça öfkeli bir polis geldi yanımızda.

"Tamam dostum, yavaşladık," diye seslendi Gatsby. Cüzdanından beyaz bir kart çıkarıp polisin yüzüne doğru salladı.

"Afedersiniz efendim," dedi polis memuru kepine dokunarak. "Bir daha unutmam sizi Bay Gatsby, kusura bakmayın!"

"Neydi o?" diye sordum. "Oxford'daki fotoğraf mı?"

"Vaktiyle emniyet amirine bir iyilik yapmıştım, o da her sene Noel'de kart yollar bana."

Büyük köprüde kirişlerin arasından sızan günışığı gelip geçen arabaların üzerinde durmaksızın titreşiyordu; şehir, nehrin karşı yakasında, hepsi de akarı kokarı olmayan parayla dikilmiş beyaz öbekler, sıra sıra kesmeşekerler gibi yükseliyordu. Queensboro Köprüsü'nden gördüğünüz şehir, her zaman dünyanın bütün gizemini, güzelliğini sunmayı vadeden, o *ilk kez* gördüğünüz şehirdir.

Yanımızdan, çiçeklerle donatılmış cenaze arabasında bir ölü geçti; peşinde perdeleri sımsıkı kapalı iki araç, onun arkasında da dostları taşıyan daha aydınlık arabalar. Dostlar, kederli gözlerle ve güneydoğu Avrupa'ya özgü ince üst dudaklarıyla arabanın camından bize baktılar; Gatsby'nin görkemli arabasının görüntüsünün onların bu kasvetli yolculuğuna katılmış olmasına sevindim. Blackwell Adası'nı* geçerken, beyaz bir şoförün kullandığı limuzin bizi solladı, içinde modaya uygun, şık giyinmiş üç zenci vardı; iki delikanlıyla bir kız. Gözlerini mağrur bir rekabet duygusuyla devirdiklerinde kahkahayı bastım.

"Şu köprüyü geçtikten sonra artık her şey mümkün," diye düşündüm; "hem de her şey..."

Hatta Gatsby bile mümkündü, hem de öyle büyük bir şaşkınlık uyandırmadan.

Uğultulu bir öğle vakti. 42. Sokak'ta vantilatörlerin fırıl fırıl çalıştığı bir bodrum katında Gatsy ile öğle yemeği için buluştuk. Dışardaki aydınlıktan kamaşan gözlerimi kırpıştırırken, Gatsby'yi bekleme bölümünde hayal meyal seçtim; biriyle konuşuyordu.

"Bay Carraway, bu arkadaşım Bay Wolfshiem."

Ufak tefek, küt burunlu bir Yahudi kocaman kafasını kaldırdı, gür kıllı burun deliklerini bana doğru çevirerek dikkatle süzdü beni. Yarı karanlıkta minicik gözlerini ancak bir süre sonra seçebildim.

"...Bunun üzerine yüzüne şöyle bir baktım..." dedi Bay Wolfshiem, elimi içtenlikle sıkarken, "ve ne yaptım tahmin et?"

"Ne yaptınız?" diye sordum kibarca.

Meğer bana sormamış, çünkü elimi bıraktı ve etkileyici burnuyla Gatsby'ye döndü.

"Parayı Katspaugh'a verdim ve dedim ki; 'Dinle şimdi Katspaugh, çenesini kapayana kadar buna tek kuruş vermeyeceksin.' Böylece çenesi hemen oracıkta kapandı."

Gatsby kolumuza girdi, lokantanın içine doğru ilerledik,

bunun üzerine Bay Wolfshiem başladığı yeni cümleyi unuttu ve uyurgezer dalgınlığına gömüldü.

"Viski soda mı?" diye sordu baş garson.

"Burası güzel bir yere benziyor," dedi Wolfshiem tavandaki Presbiteryen meleklerine bakarak. "Ama yolun karşısındaki lokantayı daha çok seviyorum."

"Evet viski soda," dedi Gatsby ve Bay Wolfshiem'e döndü: "Orası çok sıcak oluyor ama."

"Sıcak ve küçük, doğru," dedi arkadaşı, "ama anılarla doldu."

"Nereden söz ediyorsunuz?" diye sordum.

"Eski Metropole.*"

"Eski Metropole," dedi Bay Wolfshiem hüzünle. "Göçmüş gitmiş dostların anılarıyla, aramızdan sonsuza dek ayrılmış insanların yüzleriyle dolu. Rosy Rosenthal'i orada vurdukları o geceyi ömrüm boyunca unutamayacağım. Masada altı kişiydik o akşam, Rosy bütün gece bol bol yiyip, içmişti. Gün ağarmaya başladığında garson, yüzünde garip bir ifadeyle masamıza gelip dışarda onu görmek isteyen biri olduğunu söyledi. Rosy 'tamam' dedi, kalkmaya davrandı, ben de onu geri çekip oturttum.

'Bırak seninle konuşmak isteyen o piç kurusu içeri gelsin, sen sakın kalkma,' dedim. Saat dört olmuştu, kepenkleri açsak gün ışığını görürdük."

"Peki çıktı mı dışarı?" diye sordum saf saf.

"Tabii ki çıktı," Bay Wolfshiem'in burnu yüzüme doğru öfkeyle parladı. "Kapıda durup bize döndü ve 'garson kahveme dokunmasın!' dedi. Sonra kaldırıma çıktı; tıka basa dolu karnına üç el ateş ederek basıp gittiler."

"Dördü de elektrikli sandalyede can verdi," dedim, hatırlamıştım olayı.

"Becker* ile birlikte beş." Burun delikleri ilgiyle bana doğru döndü. "Anladığım kadarıyla bir iş ortağı arıyormuşsun."

Son iki cümlenin birbiri ardına dizilişi huzursuz etmişti beni. Gatsby benim yerime cevap verdi:

"Yo, Yo!" diye atıldı. "Bu o adam değil."

"Değil mi?" Bay Wolfshiem hayal kırıklığına uğradı bir an.

"Bu yalnızca bir dost. O meseleyi daha sonra konuşuruz dedim ya sana."

"Kusura bakmayın," dedi Bay Wolfshiem. "Başka biri sandım sizi."

Etli bir yemek geldi, Bay Wolfshiem eski Metropole'ün duygusal atmosferini unutarak iştahla yemeye koyuldu. Bu sırada salonu gözleriyle uçtan uca tarıyordu; çemberi, dönüp tam arkamızdaki masaya bakarak tamamladı. Ben olmasam eğilip masamızın altına da göz atacaktı bence.

"Dinle dostum," dedi Gatsby bana doğru eğilerek, "bu sabah arabada seni biraz öfkelendirdim sanırım."

Yüzünde yine o gülümseme belirdi ama bu sefer direndim, teslim olmadım.

"Böyle gizemli işleri hiç sevmem," dedim. "Ayrıca ne istediğini bana neden açıkça söylemediğini de anlamıyorum. Neden her şeyi Bayan Baker'dan öğrenmem gerekiyor?"

"Gizli kapaklı bir şey yok ki," diye yatıştırdı beni. "Bildiğin gibi Bayan Baker büyük bir sporcu; yanlış bir şeye asla bulaşmaz."

Birden saatine bakıp ayağı fırladı ve beni Bay Wolfshiem ile baş başa bırakarak aceleyle odadan çıktı.

"Bir yere telefon açması gerekiyor," dedi Bay Wolfshiem, gözleriyle onu takip ederek. "Hoş herif değil mi? Hem yakışıklı hem de tam bir beyefendi."

"Evet, öyle."

"Hem de Okusfort'ta okumuş."

"Öyle mi?"

"İngiltere'deki Okusfort Üniversitesi'ne gitmiş. Bilirsin Okusfort'u değil mi?"

"Evet duymuştum."

"Dünyanın en ünlü üniversitelerinden biridir."

"Gatsby'yi uzun süredir mi tanıyorsunuz?" diye sordum.

"Yıllardır," diye yanıtladı, memnun bir edayla.

"Savaştan hemen sonra onunla tanışma şerefine eriştim. Konuşmaya başlayalı daha bir saat olmuştu ki esaslı bir insan olduğunu anladım. Kendi kendime 'işte tam evine götürüp annenle, kız kardeşinle tanıştırabileceğin bir adam dedim.'" Bir an duraksadı. "Kol düğmelerime mi bakıyorsun?"

Bakmıyordum, ama öyle deyince baktım. Fildişinden yapılmıştı ama tuhaf bir şekilde tanıdık geliyordu.

"İnsanın azı dişinin en seçkin örneklerinden," diye bilgilendirdi beni.

"Ya?" Kol düğmelerine yakından baktım. "Oldukça ilginç bir fikir."

"Öyle." Manşetlerini ceketinin altına soktu. "Öyle işte, Gatsby kadın konusunda çok dikkatlidir. Arkadaşının karısına asla yan gözle bakmaz."

Bu içgüdüsel güvenin muhatabı masaya döndüğünde, Bay Wolfshiem kahvesini bir yudumda içip ayağa kalktı.

"Keyifli bir yemekti," dedi, "ama dozunda bırakmak lazım. Kalkayım da siz gençleri baş başa bırakayım."

"Acelen ne, Meyer!" dedi Gatsby yalandan. Bay Wolfshiem bizi kutsarcasına elini kaldırdı.

"Çok naziksin ama ben başka bir kuşağa aitim," diye açıkladı ciddiyetle. "Siz burada oturup spordan, kadınlardan ve..." üçüncü örnek için kelime bulamayınca elini şöyle bir salladı. "Bense elli yaşına gelmişim başınızı daha fazla ağrıtmayayım."

Elimizi sıkıp arkasını döndüğünde korkunç burnu titriyordu. Acaba alınacağı bir şey mi söyledim diye endişelendim.

"Bazen çok duygusallaşır," diye açıkladı Gatsby. "Bu da hassas günlerinden biri işte. New York'un ilginç kişiliklerindendir—Broadway'in gediklilerinden."

"İyi de ne iş yapar bu adam? Aktör mü?"

"Hayır."

"Dişçi mi?"

"Meyer Wolfshiem mı? Hayır, o bir kumarbazdır."

Gatsby duraksadı, sonra gayet sakin ekledi; "1919'da Dünya Serisi'ne hile karıştıran* kişi bu adam işte."

"Dünya Serisi'ne hile karıştıran mı?" diye tekrarladım.

Bu çok şaşırtmıştı beni. 1919 yılında Dünya Beyzbol Finallerinde tezgahlanan olayları biliyordum ama oturup üzerine uzun uzun kafa yorsaydım bile, engellenemez olaylar silsilesinin bir sonucu, der geçerdim. Tek bir adamın, bir kasayı havaya uçuran bir hırsızın kararlılığıyla, elli milyon kişinin kaderiyle oynayabileceği aklımın ucundan geçmezdi.

"Peki nasıl yapmış bu işi?" diye sordum, bir dakika sonra.

"Fırsatı görmüş, kaçırmamış."

"O zaman neden hapiste değil?"

"Yakalayamıyorlar ki azizim. Çok zeki adamdır."

Hesabı ödemek için direttim. Garson hesabı getirirken kalabalık salonun öbür ucundaki Tom Buchanan'ı fark ettim.

"Benimle gelsene bir dakika" dedim. "Birine selam vereceğim."

Tom bizi görünce yerinden fırlayıp bize doğru yürüdü.

"Nerelerdeydin?" diye sordu merakla. "Daisy hiç arayıp sormadığın için biraz kızgın sana."

"Bu Bay Gatsby, bu da Bay Buchanan."

Kısaca tokalaştılar, Gatsby'nin yüzünde rahatsız olmuş gibi gergin bir ifade oluştu.

"Nasılsın, nasıl gidiyor?" diye sordu Tom bana. "Yemek yemek için buralara kadar gelir miydin sen?"

"Yemekte Bay Gatsby ile beraberdik."

Bay Gatsby'ye döndüm ama gitmişti bile.

Bin dokuz yüz on yedide bir ekim günü...

(diye başladı Jordan Baker, aynı öğleden sonra Plaza Otel'in* çay bahçesinde sırtı dik bir sandalyede, dimdik otururken)

...kah kaldırımlardan geçiyor, kah çimenliklerin üstünden yürüyordum. Çimenliklerde çok daha rahattım çünkü İngiltere'den aldığım ayakkabıları giymiştim, tabanlarındaki

kauçuk dişler yumuşak zemine gömülüyordu. O gün yeni aldığım ekose eteğim vardı üstümde, rüzgarda hafif hafif havalanıyordu ve her havalanışında evlerin önündeki kırmızı, beyaz, mavi bayraklar geriliyor, tüh tüh tüh diye ayıplıyorlardı beni.

Bayrakların en büyüğü, çimenliklerin en genişi Daisy Fay'in evine aitti. Henüz on sekiz yaşındaydı, benden iki yaş büyüktü ve Louisville'deki genç kızların açık ara en güzeliydi. Hep beyaz giyerdi, iki kişilik spor arabası da beyazdı. Evindeki telefon gün boyu susmaz, Taylor Kışlasının* genç, heyecanlı subayları, 'hiç olmazsa bir saatliğine' onunla dışarı çıkma ayrıcalığına erişmek için peşinden ayrılmazlardı.

O sabah evinin önünden geçerken beyaz arabasının yol kenarında durduğunu gördüm; Daisy daha önce görmediğim bir teğmenle arabanın içindeydi. Birbirleriyle o kadar meşguldüler ki aramızda beş adımlık mesafe kalana dek fark etmedi beni.

"Selam Jordan," diye seslendi ansızın. "Gelsene buraya."

Benimle konuşmak istemesi gururumu okşamıştı, çünkü benden büyük kızlar arasında en çok ona hayrandım. Pansuman için Kızıl Haça mı gidiyorsun diye sordu, evet oraya gidiyordum. O zaman onlara bugün Daisy'nin gelemeyeceğini söyleyebilir miydim? Daisy konuşurken subay ona öyle bir bakıyordu ki, her genç kız kendisine aynen böyle bakılmasını arzular; bana oldukça romantik gelen bu sahneyi o gün bugün unutmadım. Subayın adı Jay Gatsby idi, ondan sonra dört yılı aşkın bir süre görmedim kendisini, Long Island'da karşılaştığımızda bile onun o subay olduğunu fark etmedim.

Bu, 1917 yılındaydı. Ertesi yıl benim de birkaç sevgilim oldu, turnuvalara katılmaya da başlamıştım, bu yüzden Dasiy'yi fazla göremedim. Nadiren dışarı çıkıyordu, çıktığında da kendisinden biraz daha büyüklerle dolaşıyordu. Hakkında tuhaf söylentiler dolanıyordu; bir kış gecesi annesi onu New York'a gitmek için bavulunu hazırlarken bulmuş, denizaşırı göreve giden bir askeri uğurlayacakmış, filan. Git-

mesini son anda engellemişler ama o da haftalarca ailesiyle konuşmamış. Bu olaydan sonra da bir daha askerlerle gezip tozmamış; miyop ve düztaban olduğu için askere alınmayan birkaç gençle görülmüş sadece.

Ertesi sonbahar eski neşesine tekrar kavuştu. Ateşkesten sonra sosyeteye takdim edildi, Şubat ayında da New Orleans'tan bir adamla nişanlanacağı duyuldu. Haziranda Chicagolu Tom Buchanan ile Louisville'in daha önce hiç görmediği, şaşaalı bir törenle evlendi. Tom şehre dört özel vagonu dolduran yüz kişiyle geldi, Muhlbach Oteli'nin bir katını kapattı, düğünden bir gün önce de üç yüz elli bin dolarlık bir ince kolye taktı.

Düğünde Daisy'nin nedimesiydim. Düğün şöleninin başlamasına yarım saat kala odasına girdim, Daisy çiçekli elbisesiyle o haziran gecesi kadar güzel ve körkütük sarhoştu. Bir elinde Sauterne şarabının şişesi, öteki elinde bir mektup, öylece uzanmıştı yatağa.

"Tebrik etsene beni," diye geveledi. "Daha önce hiç içmezdim, meğer ne kadar güzelmiş."

"Neyin var, Daisy?"

Çok korkmuştum gerçekten; ilk defa bir kızı bu halde görüyordum.

Yatağın üzerindeki çöp kutusunu eşeledi, inci kolyeyi çıkardı içinden. "Al şunu tatlım aşağı götür ve sahibi kimse ona ver. 'Daisy evlenmeyecekmiş' de onlara, 'Daisy vazgeçmiş' de!"

Ağlamaya başladı; ağladı ağladı. Hemen dışarı koştum, annesinin hizmetçisini buldum, kapıyı kilitleyip soğuk suyun altına soktuk Daisy'yi. Elinde tuttuğu mektubu katiyen bırakmıyordu. Küvete mektupla birlikte girdi, elinde sıka sıka ıslak bir top haline getirmişti, ancak kar gibi erimeye başladığını gördükten sonra, elinden alıp sabunluğa koymama izin verdi.

Ama başka tek bir kelime etmedi. Ona amonyak koklattık, alnına buz koyduk, elbisesini giydirdik; yarım saat sonra

odadan çıkarken inci kolyesi boynundaydı ve olay kapandı. Ertesi gün saat beşte Tom Buchanan'la hiçbir şey olmamış gibi evlendi ve Güney Pasifik'te üç ay sürecek bir balayına çıktılar.

Döndüklerinde onlarla Santa Barbara'da karşılaştım, daha önce kocasına bu kadar düşkün bir kadın görmemiştim hiç. Adam odadan bir dakikalığına bile ayrılsa Tom nerede diye huzursuzlanıp o dönene kadar dalgın dalgın öylece dururdu. Kumsalda Tom'un başını kucağını alıp saatlerce oturur, parmaklarını onun göz kapakları üzerinde gezdirir ve anlaşılmaz bir zevkle yüzüne bakardı. Onları birlikte görmek insanı duygulandırırdı; hayranlıkla gülmek gelirdi içinizden. Bu anlattıklarım Ağustos ayındaydı. Ben Santa Barbara'dan ayrıldıktan bir ay sonra Tom, bir gece Ventura yolunda* bir yük arabasına çarpmış ve arabasının ön lastiklerinden biri fırlamış. Yanındaki kızın kolu kırıldığı için onun da adı çıktı gazetelerde –Santa Barbara Oteli'ndeki kat hizmetçilerinden biriymiş.

Ertesi Nisan, Daisy'nin bir kızı oldu ve bir seneliğine Fransa'ya gittiler. Baharda onları Cannes'da gördüm, bir kez de Deauville'de, sonra Chicago'ya temelli olarak döndüler. Bildiğin gibi Daisy, Chicago'da çok popülerdi. Genç, zengin, çılgın tiplerden oluşan bir çevreleri vardı, buna rağmen Daisy adına leke sürdürmeden çıktı içlerinden. Belki de içki içmediği için. Sıkı içen kişilerin arasında içki içmemek büyük bir üstünlük sağlar insana. Bir kere diline hakim olursun, ayrıca küçük kaçamaklar için de doğru zamanı tutturabilirsin, çünkü etraftakiler seni göremeyecek ya da görse de umursamayacak kadar sarhoştur. Daisy belki de öyle bir aşk macerası hiç yaşamadı ama yine de onun o sesindeki bir şey...

Her neyse, altı hafta kadar önce, yıllardan sonra ilk kez Gatsby'nin adını duydu. Sana sormuştum ya hani West Egg'den Gatsby diye birini tanıyor musun, diye. Sen gittikten sonra odama gelip beni uyandırdı, "Hangi Gatsby bu?" diye sordu, ben de adamı tarif ettim—hafif uyku sersemiydim o

sırada—çok tuhaf bir sesle, "bu benim eskiden tanıdığım Gatsby olmalı," dedi. Ancak o zaman Daisy'nin beyaz arabasındaki subayla bu Gatsby'yi bağdaştırabildim.

Jordan Baker bütün bunları anlatıp bitirdiğinde Plaza Otel'den ayrılalı yarım saat olmuştu, faytonla* Central Park'tan geçiyorduk. Güneş, film yıldızlarının yaşadığı batı ellili sokaklardaki yüksek binaların ardında kaybolmaya başlamıştı; cırcırböcekleri misali çimlerde toplaşmış çocukların tiz sesleri ılık akşam alacasında yankılanıyordu:

Ben bir Arap Şeyhiyim
Kalbinin sahibiyim
Sen uyurken geceleyin
*Çadırına geleceğim**

"Garip bir tesadüf," dedim.

"Tesadüf değil ki."

"Nasıl yani?"

"Gatsby o evi, körfezde tam Daisy'nin evinin karşısına düştüğü için satın almış."

Demek ki o haziran gecesi sadece yıldızları izlemiyormuş. Gatsby işte o an hayat buldu benim için; o amaçsız ihtişamın rahminden fırlayıvermişti birden.

"Senden ricası da..." diye devam etti Jordan, "Daisy'yi bir öğleden sonra evine davet edip onu da çağırman."

Bu ricadaki tevazu beni çok etkilemişti. Beş koca yıl bekledikten sonra, bir malikane satın alıp evine üşüşen bütün o fütursuz pervanelere yıldızların ışığını sunmuştu—sırf bir yabancının bahçesine bir akşamüstü 'uğrayabilmek' için.

"Bu kadar küçük bir istek için bütün hikayeyi öğrenmem mi gerekiyordu?"

"Korkuyor. Öyle uzun süre beklemiş ki. Ayrıca senin bozulabileceğini düşünmüş. Gördüğün kadar sert biri değil yani."

Beni huzursuz eden bir şey vardı.

"Neden senden istemedi bir buluşma ayarlamanı?"

"Daisy'nin onun evini görmesini istiyor," diye açıkladı Jordan. "Eh, senin evin de onunkinin hemen bitişiğinde."

"Anlıyorum."

"Galiba Daisy'nin bir gece, o verdiği partilerden birine çıkıp geleceğini umdu," diye devam etti Jordan, "ama umudu boşa çıktı. Sonra sağa sola Daisy'yi tanıyıp tanımadıklarını sordu bir süre, en sonunda beni buldu. O gece partide beni yanına çağırdığında konuşmasını nasıl ayrıntılı, incelikli işlediğini, konuyu nasıl dolandırıp bağladığını görmeliydin. Tabii ben hemen New York'ta bir öğle yemeği teklif ettim— sevinçten deliye döndü:

'Ters, uygunsuz bir şey yapmak istemiyorum' deyip durdu. 'Onu bitişikteki evde görmek istiyorum sadece!'

Senin, Tom'un yakın arkadaşı olduğunu söylediğimde bütün bu plandan vazgeçmeye kalktı. Gerçi Daisy'nin adını görme umuduyla yıllarca Chicago gazetelerini takip ettiğini söylüyor ama Tom'u pek tanımıyor."

Hava kararmıştı artık, küçük bir köprünün altından geçerken kolumu Jordan'ın altın sarısı omzuna attım, kendime doğru çekip akşam yemeğine davet ettim. Birden Daisy de Gatsby de aklımdan uçup gitti; şimdi artık yalnızca kolumun çemberi içinde kaygısızca arkaya yaslanmış, evrensel kuşkuculuk işinde uzman bu duru, sert ve köşeli kadını düşünüyordum. Kulaklarımda baş döndüren bir uğultuyla bir cümle dönüp durmaya başladı: 'Dünyada sadece kovalananla kovalayanlar, iz peşindekiler ve yorgun düşmüşler vardır.'

"Daisy'nin de hayatında anlamlı bir şeylere ihtiyacı var," diye mırıldandı Jordan.

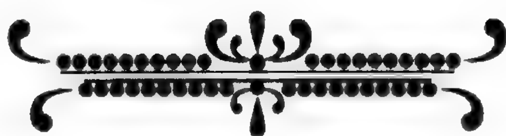
"Gatsby'yi görmek istiyor mu?"

"Ona söylemeyeceğiz. Gatsby bilmesini istemiyor. Sen sadece çaya davet edeceksin Daisy'yi, o kadar."

Karanlık ağaçların arasından geçtik, sonra da binalarının ince, solgun ışıkları parka doğru sızan 59. Sokak'ın ön tarafından yürüdük. Gatsby ve Tom Buchanan'ın aksine, benim, bedensiz yüzü karanlık saçaklarda, göz kamaştıran panolarda

dalgalanan bir sevgilim yoktu, ben de yanımdaki kızı kendime çekip sıkıca sarıldım. Küçümseyen, soluk dudaklarında bir gülümseme belirdi, o zaman biraz daha çektim kendime, bu kez yüzüme doğru.

5

O gece West Egg'e döndüğümde bir an evimin tutuşup alev alev yandığını sandım, ödüm patladı. Saat ikiydi ve yarımadanın burnu, baştan aşağı parıl parıldı, fundalıklara vuran gerçek dışı ışık, yol kenarındaki telgraf telleri boyunca incecik kıvılcımlar çaktırıyordu. Köşeyi dönünce bunun, kulesinden bodrumuna kadar aydınlatılmış olan Gatsby'nin malikanesi olduğunu fark ettim.

Önce yine bir parti veriliyor sandım; evdeki çılgın kalabalık hep birlikte 'saklambaç' ya da 'köşe kapmaca' oynamaya karar verdi ve bir curcuna yaşanıyor, diye düşündüm. Ama hiç ses yoktu. Rüzgarın ağaçlardaki uğultusu duyuluyordu yalnızca; rüzgar telleri savurdukça kıvılcımlar çakıp sönüyor, ev karanlığa göz kırpıyordu sanki. İndiğim taksi homurtuyla uzaklaşırken Gatsby'nin çimenlikten bana doğru geldiğini gördüm.

"Evin Büyük Panayır'a dönmüş," dedim.

"Öyle mi?" Bakışlarını dalgın dalgın eve doğru çevirdi. "Bazı odaları şöyle bir elden geçiriyorum da. Hadi Coney Adası'na* gidelim dostum. Benim arabayla."

"Çok geç oldu."

"Peki havuza girmeye ne dersin? Bütün yaz hiç kullanmadım havuzu."

"Benim yatma vaktim geldi artık."

"Peki o halde."

Dizginlemeye çalıştığı bir sabırsızlıkla yüzüme baktı, bekledi biraz.

"Bugün Bayan Baker'la konuştum," dedim bir an sonra. "Yarın Daisy'yi arayıp çaya davet edeceğim."

"Tamam, sorun değil," dedi kayıtsızca. "Sana zahmet vermek istemem."

"Hangi gün uygun senin için?"

"Asıl *sen* hangi gün müsaitsin?" diye düzeltti hemen. "Gerçekten bir sıkıntı vermek istemem sana."

"Yarın değil de ertesi gün olur mu?"

Bir an düşündükten sonra duraksadı: "Çimleri biçtirmek istiyordum da," dedi.

İkimiz de çimlere baktık; benim bakımsız, cılız çimlerimin bitip onun, daha koyu renkli, gür çimlerinin başladığı yerde keskin bir çizgi vardı. Benim çimlerimi biçtirmeyi kastediyordu galiba.

"Küçük bir şey daha var," dedi kararsızca ve durakladı.

"Birkaç gün ertelememizi ister misin?" diye sordum.

"Hayır, o değil de, en azından..." bir türlü konuya giremiyordu. "Yani şöyle... nasıl desem... Bak dostum, çok fazla para kazanmıyorsun sen, öyle değil mi?"

"Çok sayılmaz."

Bunu duymak onu rahatlattı, daha bir güvenle sürdürdü konuşmasını.

"Tahmin etmiştim. Şimdi şunu söylemeye çalışıyorum... eğer beni maruz görürsen, kusura bakmazsan yani... Bir iş var, bir çeşit yan iş de diyebiliriz. Madem fazla kazanmıyorum dedin, o zaman... Tahvil satıyordun sen değil mi azizim?"

"Satmaya çalışıyorum."

"Tamam, bu iş ilgini çekecektir o zaman. Hem çok vaktini almaz hem de güzel para kazanabilirsin. Fakat biraz gizli tutulması gereken bir iş."

Şimdi düşünüyorum da bu konuşma, farklı şartlar altında yapılsaydı hayatımın en ciddi kararlarından birini vermeme yol açabilirdi. Fakat benden beklediği hizmete karşılık öylesine çiğ, nezaketsiz bir teklif sunmuştu ki hemen oracıkta reddetmekten başka şansım yoktu.

"Çok yoğunum," dedim. "Teklifiniz için çok teşekkür ederim fakat daha fazla iş yüklenemem."

"Wolfshiem'la bir ilgisi yok bu işin."

Belli ki öğlen yemeğinde bahsedilen 'ortaglık'tan kaçtı-

ğımı düşündü, ama öyle olmadığım açıkladım. Belki ben bir konu açarım diye biraz bekledi ama sohbet edemeyecek kadar yoğundu zihnim, bunun üzerine o da istemeye istemeye evine döndü.

Akşam yaşadıklarım başımı döndürmüş, keyiflendirmişti beni; kapıdan girer girmez derin bir uykuya daldım. O yüzden Gatsby, Coney Adası'na mı gitti, yoksa bütün ışıkları açıp saatlerce odaları mı 'elden geçirdi' bilmiyorum. Ertesi sabah iş yerimden Daisy'yi arayıp çaya davet ettim.

"Tom'u getirme!" diye tembih ettim.

"Ne?"

"Tom'u getirme."

"Tom kim?" diye sordu safça.

Çay için kararlaştırdığımız gün bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Saat on birde yağmurluklu bir adam çim biçme makinesiyle kapımı çaldı, kendisini çimleri biçmek üzere Bay Gatsby'nin gönderdiğini söyledi. O anda Finli hizmetçimi çağırmayı unuttuğumu fark ettim, bunun üzerine West Egg'in beyaz badanalı, balçık sokaklarında onu aramak ve birkaç çay fincanı, limon ve çiçek almak üzere arabama atlayıp yola koyuldum.

Çiçekleri almama gerek yokmuş, çünkü saat on ikide Gatsby'den bir serayı dolduracak kadar çiçek tablası geldi. Bir saat sonra ön kapı gergin bir biçimde aralandı, Gatsby telaşla içeri girdi beyaz flanel takımının içine gümüşi bir gömlek giymiş ve altın rengi kravat takmıştı. Yüzü solgundu, gözlerinin altında uykusuzluktan halkalar oluşmuştu.

"Her şey yolunda mı?" diye sordu hemen.

"Çimleri kastediyorsan, gayet güzel görünüyor," dedim.

"Ne çimi?" diye sordu boş gözlerle. Gidip pencereden bahçeye göz attı, ama yüzünün ifadesine bakılırsa herhangi bir şey gördüğünü sanmıyorum.

"Güzel olmuş," dedi dalgın dalgın. "Gazetelerden biri, yağmurun saat dört gibi dineceğini söylüyordu. *The Journal*'da* okudum sanırım. Herhangi bir eksik yok değil

mi... çay için yani?"

Onu mutfağa götürdüm, Finli hizmetçimi hafifçe kınayarak süzdü. Pastaneden aldığım on iki limonlu keki inceledik.

"Nasıl, beğendin mi?" diye sordum.

"Tabii tabii! Gayet iyi görünüyorlar," dedikten sonra içi boş bir "dostum" ekledi.

Saat üç buçuğa doğru yağmur hafifleyerek yerini ıslak bir sise bıraktı, cılız damlalar arada çiy taneleri gibi süzülüyordu sisin içinden. Gatsby, boş gözlerle Clay'in *Economics*'ini* karıştırırken, mutfaktaki Finlinin ayak sesleriyle sarsılan zemin onu irkiltiyordu, arada bir de pencerenin diğer tarafında, görünmeyen fakat tehlikeli birtakım olaylar oluyormuş gibi, donuk camdan dışarı dikkat kesiliyordu. Sonunda ayağa kalktı ve ikircikli bir sesle eve gideceğini söyledi.

"Neden peki?"

"Kimsenin geleceği yok. Baksana saat kaç oldu!" Yetişmesi gereken başka bir yer varmış gibi saatine baktı. "Bütün gün bekleyemem ki."

"Saçmalama, daha dörde iki var."

Onu iterek oturtmuşum gibi perişan bir halde çöktü koltuğa, tam o sırada benim evin dar yoluna sapan bir arabanın motor sesi duyuldu. İkimiz de yerimizden fırladık, ben de biraz gerilmiştim, karşılamak için bahçeye çıktık.

Üstü açık, geniş bir araba, dallarından damlaların süzüldüğü çıplak leylak ağaçlarının arasından eve doğru uzanan yolu tırmanıyordu. Durdu. Daisy'nin üç köşeli, eflatun bir şapkanın altında yana doğru eğilmiş yüzü, ışıl ışıl, coşkulu bir tebessümle bana bakıyordu.

"Demek burada yaşıyorsun bir tanem!"

Sesinin neşeyle dalgalanışı yağmurlu havada canlı bir melodi gibi çınladı. Kelimelere aldırmaksızın, bir an yalnızca kulağımla bu sesin inişli çıkışlı tonunu takip etmek zorunda kaldım. Sanki mavi bir boya sıçramış gibi bir tutam ıslak saç yapışmıştı yanağına; inmesine yardım ederken tuttuğum elle-

ri de parlak damlacıklarla ıslanmıştı.

"Yoksa aşık mısın bana?" diye kulağıma fısıldadı. "Yalnız gelmemi istediğine göre?"

"Rackrent Şatosu'nun* sırrı bu. Şoförüne söyle de bir saatliğine buralardan uzaklaşsın."

"Bir saat sonra gel Fredie." Sonra yavaşça, "Adı Fredie," diye fısıldadı.

"Benzin senin şoförün burnuna dokunmuyor mu?"

"Sanmıyorum," dedi saf saf. "Neden ki?"

İçeri girdik. Oturma odasının bomboş olduğunu görünce şaşkınlıktan ağzım açık kaldı.

"İşte bu gerçekten çok tuhaf!" diye bağırdım.

"Nedir tuhaf olan?"

Ön kapı hafif, tok bir şekilde çalınınca Daisy kafasını o yöne doğru çevirdi. Gittim açtım kapıyı. Gatsby beti benzi atmış elleri külçe gibi ceplerine gömülmüş, bir su birikintisinin ortasında duruyor, acıklı acıklı gözlerimin içine bakıyordu.

Elleri hâlâ ceplerinde, gölgem gibi izledi beni, holden geçtik, sonra ip üstünde yürüyormuş gibi sert bir dönüş yaptı ve oturma odasına girip gözden kayboldu. İşin komik bir tarafı kalmamıştı artık. Kalbimin güm güm atışı kulağımda, şiddetini arttıran yağmura karşı kapattım kapıyı.

Yarım dakika kadar hiç ses gelmedi. Sonra oturma odasından boğuk bir mırıltıyla kesik bir gülüş duyuldu, bunu Daisy'nin yapmacık sesi izledi.

"Seni tekrar gördüğüme gerçekten o kadar çok sevindim ki." Bir sessizlik oldu ve katlanılmaz bir şekilde uzadı. Holde yapabileceğim bir şey yoktu, girdim odaya.

Gatsby elleri hâlâ ceplerinde, şömineye yaslanmış, oldukça rahat, hatta biraz sıkılmış gibi sahte bir tavır takınmıştı. Arkaya doğru öyle bir yaslamıştı ki, başı şöminenin üzerindeki bozuk saatin kadranına değiyordu; işte bu pozisyonda dik bir iskemlenin ucuna ürkekçe fakat zarif bir şekilde oturan Daisy'yi tuhaf, deli bakışlarla yukarıdan aşağı süzüyordu.

"Daha önce tanışmıştık," diye mırıldandı Gatsby. Bir an

bana baktı, dudakları gülecekmiş gibi birbirinden ayrıldı ama vazgeçti. Neyse ki tam o sırada saat, başının baskısıyla tehlikeli bir biçimde düşer gibi oldu da hemen dönüp yakaladı, titreyen parmaklarıyla tekrar yerine koydu. Sonra gidip dimdik oturdu koltuğa, dirseğini kolçağa dayayıp çenesini avucuna aldı.

"Saat için özür dilerim," dedi. Yüzümün alev alev yandığını hissettim. Zihnimdeki binlerce beylik laftan biri bile dilimin ucuna gelmiyordu.

"Zaten eski bir saat o," dedim ahmak gibi.

Galiba o an üçümüz de saatin yere düşüp paramparça olduğuna inandık.

"Yıllar oldu görüşmeyeli," dedi Daisy, olabildiğince sıradan bir tonla konuşmaya çalışıyordu.

"Önümüzdeki Kasım tam beş yıl olacak."

Gatsby'nin bu otomatik cevabı üzerine hepimiz bir dakika kadar daha suspus olduk. Çaresizce, çay için mutfakta bana yardım etsinler bahanesiyle tam da onları ayaklandırmıştım ki benim kaçık Finli çay tepsisini getirdi.

İmdadımıza yetişen fincanlarla, keklerle haşır neşir olurken bir miktar toparladık kendimizi. Gatsby bir kenara çekildi, Daisy ile ben konuşurken, gergin, mutsuz gözlerle bir onu bir beni incelemeye koyuldu. Gelgelelim, ortalığın yatışmasıyla mesele çözülmediği için, ilk fırsatta müsaade isteyip ayaklandım.

"Nereye gidiyorsun?" diye telaşla atıldı Gatsby.

"Biraz sonra döneceğim."

"Seninle bir şey konuşmam gerekiyor."

Peşimden hızla mutfağa geldi, kapıyı kapadı, perişan bir halde fısıldadı: "Yüce Tanrım!"

"Ne var, ne oldu?"

"Korkunç bir hata bu," dedi kafasını iki yana sallayarak, "korkunç bir hata, korkunç."

"Biraz gerildin, utandın, hepsi bu," dedim ve gönül rahatlığıyla; "Daisy de utandı" diye ekledim.

"Gerçekten mi?" diye sordu inanamayarak.

"Evet en az senin kadar o da utandı, sıkıldı."

"Alçak sesle konuşsana."

"Çocukça davranıyorsun," diye sabırsızca patladım. "Ayrıca kabalık da ediyorsun, Daisy'yi içerde tek başına bırakıp çıktın."

Beni susturmak için elini kaldırdı, hiç unutamayacağım bir sitemle baktı yüzüme ve kapıyı yavaşça açıp odaya döndü.

Yarım saat önce evin çevresinde gergin bir halde turlayan Gatsby gibi, arka kapıdan dışarı çıktım; gür yaprakları yağmura karşı sığınak işlevi gören, kara budaklı dev bir ağaca doğru koştum. Yağmur tekrar şiddetlendi, Gatsby'nin bahçıvanının güzelce biçtiği bakımsız çimenliğimde, balçık gölcükleri ve tarih öncesi bataklıkları oluşmuştu. Ağacın altından Gatsby'nin görkemli evi dışında seyredebileceğim bir şey yoktu, ben de kilisenin kulesini seyreden Kant gibi,* diktim gözümü, yarım saat boyunca onu seyrettim. Evi, bundan on yıl kadar önce, 'dönem' mimarisi furyası başladığında bir bira imalatçısı yaptırmış, tevatüre göre komşu evlerin sahiplerine, çatılarını samanla kaplattıkları takdirde evlerinin beş yıllık vergisini ödeme sözü vermiş. Belki de bu teklifi kabul edilmediği için orada geniş bir aile kurma tasarısından vazgeçmek zorunda kalmış ve hemen ardında da iflas etmiş. Çocukları evi, daha siyah cenaze çelengi kapıda dururken satmış. Amerikalılar toprak kölesi olmayı bir ölçüde kabul edebilirler ama köylü sayılmaya asla razı olmazlar.

Yarım saat sonra güneş yeniden açtı, hizmetkarlara akşam yemeği için malzemeleri getiren bakkalın arabası Gatsby'nin evine doğru kıvrıldı ama ev sahibinin o akşam ağzına tek bir lokma bile koymayacağından emindim. Hizmetçilerden biri, üst kattaki pencereleri açmaya başladı, yüzü her pencerede bir an belirip kayboldu, sonra ortadaki geniş cumbadan sarktı, dalgın dalgın tükürdü bahçeye. İçeri dönme vaktim gelmişti. Yağmur yağarken Gatsby ile Daisy'nin arada bir duygu patlamalarıyla yükselip kabaran sesleri duyuluyor gibiydi.

Fakat şimdi, bu yeni sessizlikte ev de derin bir sessizliğe gömülmüştü sanki.

Mutfakta gürültü çıkarmak için elimden ne gelirse yaptıktan sonra—bir tek fırını devirmediğim kaldı— içeri girdim, ama hiçbir şey duymamışlardı galiba. Kanepenin iki ucuna oturuyor, sanki bir soru sorulmuş ya da sorulmak üzereymiş gibi bakıyorlardı birbirlerine, baştaki sıkılganlıklarını tamamen üzerlerinden atmışlardı. Daisy'nin yüzü gözyaşlarıyla ıslanmıştı, ben içeri girince yerinden fırlayıp kalktı, aynanın karşısında mendiliyle yüzünü silmeye koyuldu. Ancak asıl şaşırtıcı olan Gatsby'deki değişimdi. Kelimenin tam anlamıyla ışıldıyordu; sevinçten bulutların üstünde dolaştığını görmek için herhangi bir söze ya da davranışa ihtiyaç yoktu, ondan ışıl ışıl yayılan mutluluk küçücük odanın her yanını doldurmuştu.

"Aa merhaba dostum," dedi sanki beni yıllardır görmemiş gibi. Bir an kalkıp elimi sıkacağını sandım.

"Yağmur dindi."

"Öyle mi?" Neden söz ettiğimi anlayınca, ardından titreşen, göz kırpan gün ışığını fark edince, bir hava durumu uzmanı, yanıp sönen ışığın mest olmuş efendisi gibi gülümsedi ve haberi Daisy'ye iletti: "Ne dersin buna? Yağmur dinmiş."

"Sevindim, Jay." Daisy'nin sancılı, kederli güzelliklerle dolu gırtlağı, beklenmedik sevincini ancak bu kadar dile getirebildi.

"Hadi hep birlikte benim eve gidelim," dedi, "Daisy'ye etrafı göstermek istiyorum."

"Benim de gelmemi istediğinden emin misin?"

"Tabii ki dostum."

Daisy yüzünü yıkamak için üst kata çıktı –aklıma havluların hali gelince biraz utandım ama artık çok geçti- biz de onu Gatsby ile birlikte çimenlikte bekledik.

"Evim güzel görünüyor değil mi?" diye sordu. "Bak, ön cephenin nasıl ışık aldığını görüyor musun?"

Muhteşem gözüktüğünü kabul ettim.

"Evet öyle." Gözleriyle evin her ayrıntısını, kemerli kapıları, köşeli kuleleri taradı. "Bu evi satın almak için gerekli olan parayı kazanmam üç yılımı aldı."

"Mirasa kondun sanıyordum."

"Evet kondum azizim," diye yanıtladı hiç düşünmeden, "ama paranın büyük kısmını o panikte, savaş paniğinde kaybettim."

Galiba ne dediğinin pek farkında değildi, çünkü ona ne iş yaptığını sorduğumda "Orası beni ilgilendirir," dedi; kaba bir cevap verdiğini daha sonra fark etti.

"Çeşitli işlerle meşguldüm," diye düzeltti hemen. "İlaç işine girdim,* sonra bir ara petrol işine el attım. Ama artık ikisini de yapmıyorum." Yüzüme daha bir dikkatle baktı. "Yoksa bu soru dün geceki teklifimi düşünmeye başladığını mı gösteriyor?"

Bir cevap veremeden Daisy evden çıktı; elbisesinin önündeki iki sıra pirinç düğme güneşte parladı bir an.

"Şu kocaman ev mi?" diye bağırdı parmağıyla göstererek.

"Beğendin mi?"

"Bayıldım ama koskoca evde tek başına nasıl yaşıyorsun aklım almıyor."

"Gece gündüz ilginç insanlarla dolduruyorum. İlginç işler yapan insanlarla. Ünlülerle."

Boğaz kıyısındaki kestirme yolu kullanmak yerine yoldan aşağı indik ve büyük yan kapıdan girdik. Daisy, göğe doğru heybetle uzanan bu feodal siluetin kah orasını kah burasını büyüleyici mırıltılarla öve öve bitiremedi; bahçeyi, fulyaların canlı, alıçların ve erik çiçeklerinin yumuşak, akasyaların uçuk sarı kokusunu ne kadar beğendiğinden söz etti. Mermer merdivenlerden geçip de kapıdan girip çıkan ışıltılı elbiselerin telaşını görmemek, ağaçlardaki kuşların cıvıltısından başka ses duymamak tuhaf geldi.

Evde, Marie Antoinette tarzı müzik odalarını, Restorasyon dönemi üslubunda döşenmiş salonları gezerken, kanepelerin ve masaların altında saklanmış ve biz geçene kadar

nefeslerini tutup beklemeleri tembihlenmiş misafirler olduğu duygusuna kapıldım. Gatsby, Merton Koleji Kütüphanesi'nin* kapısını kaparken, şu baykuş gözlü adamın hayalet kahkahasını duyduğuma yemin edebilirdim.

Yukarı çıktık; gül ve lavanta rengi ipeklerle donatılmış, taptaze çiçeklerle bezeli 'dönem' yatak odalarından, giyinme odalarından, bilardo salonlarından, gömme banyolardan geçtik—pat diye girdiğimiz odalardan birinde saçı başı dağılmış bir adam, yerde karın egzersizleri yapıyordu. 'Yatılı' dedikleri bay Klipspringer'dı bu adam. O sabah kumsalda dolanırken görmüştüm onu. Nihayet Gatsby'nin bir yatak odası, banyo ve Adam tarzı çalışma odasından* oluşan dairesine vardık ve duvardaki dolaptan çıkardığı Chartreuse liköründen birer kadeh içtik.

Gözlerini bir an bile Daisy'den ayırmamıştı ve sanırım evdeki her şeyi onun o hayran olduğu gözlerinden aldığı tepkiye göre yeniden tartıyordu. Daisy'nin oradaki varlığının baş döndürücü gerçekliği karşısında bazen kendisi de sahip olduklarına şaşkın gözlerle, sahiciliklerini kaybetmişler gibi bakıyordu. Merdivenden inerken bir ara, az kaldı aşağı yuvarlanıyordu.

Evdeki odalar içerisinde en sade olanı Gatsby'nin yatak odasıydı—tabii komodini süsleyen som altından tuvalet takımını saymazsak. Daisy büyük bir keyifle fırçayı alıp saçlarını taradı, bunun üzerine Gatsby de oturdu, eliyle gözlerini kapatarak gülmeye başladı.

"Bu o kadar tuhaf bir şey ki dostum," dedi neşeyle. "Bir türlü... Şey olmuyor... Yani çabalasam da..."

O gün iki belirgin ruh ikliminden geçmişti, üçüncüye de girmek üzereydi. İlk baştaki çekingenliği, sonra abartılı coşkunluğu, şimdi de Daisy'nin gerçekten karşısında oluşunun yarattığı şaşkınlık epeyce yormuştu onu. Bu anı o kadar uzun süre düşünmüş, en ince ayrıntısına kadar hayal etmiş, deyim yerindeyse dişini sıkıp öyle bir azimle beklemişti ki şimdi, fazla kurulmuş bir saatin zembereği gibi boşanıyordu duyguları.

Kendini hemen topladı, iki kocaman dolabın kapaklarını açtı; içerisinde yığınla takım elbise, ropdöşambr, kravat ve düzinelik tuğla blokları gibi üst üste dizilmiş gömlekleri duruyordu.

"İngiltere'de kıyafetlerimi alan bir adamım var. Her sezon başında, ilkbahar ve sonbaharda, seçtiklerini gönderir bana."

Dolaptan bir deste gömlek alıp tek tek önümüze fırlatmaya başladı; saf ketenden, kalın ipekten ve ince pamuklu kumaştan gömlekler önümüze düşerken kat yerleri açıldı, masanın üstünde rengarenk, darmadağın bir yığın oluştu. Biz hayranlıkla bakarken Gatsby yenilerini getirdi, yumuşak, zengin tepecik gittikçe yükseldi, çizgili, işlemeli, mercan rengi kareli, elma yeşili, lavanta, açık turuncu üzerine çivit mavisiyle adının baş harflerinin işlendiği gömlekler... Daisy aniden yüzünü gömleklere gömdü ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

"Hepsi de ne kadar güzeller," diye iç çekti, sesi gömlek tepeceğinin içinde iyice boğuklaşmıştı. "Hüzünlendim çünkü... daha önce hiç... böylesine güzel gömlekler görmemiştim."

Evden sonra araziyi, yüzme havuzunu, deniz uçağını ve çiçekleri görecektik ama yeniden yağmur başladı, böylece camın önünde yan yana dizilip boğazın kırışık yüzeyini seyre daldık.

"Sis olmasaydı, koyun karşısından senin evi görebilirdik," dedi Gatsby. "Sizin rıhtımın ucunda sabaha kadar yanan yeşil bir ışık oluyor hep."

Daisy ansızın kolunu onun koluna doladı, fakat Gatsby az önce söylediklerine dalıp gitmişti. Belki de o yeşil ışığın muazzam öneminin sonsuza kadar yitip gittiğini düşünüyordu. Onu Daisy'den ayıran devasa uzaklıkla karşılaştırıldığında, o yeşil ışık sayesinde Daisy'ye neredeyse dokunacak kadar yakın hissetmişti kendini. Bir yıldızın aya yakınlığı kadar. Ama artık sadece rıhtımın ucundaki herhangi bir yeşil ışıktı, hepsi bu. Bağlandığı büyülü nesnelerden birini daha yitirmişti.

Odada dolaşmaya, yarı karanlıkta tam seçemediğim çe-

şitli eşyaları incelemeye koyuldum. Masasının üstündeki duvarda asılı duran yat kıyafetleri içindeki yaşlıca adamın fotoğrafı dikkatimi çekti.

"Kim bu?"

"O mu? O, Bay Dan Cody, dostum."

İsmi tanıdık geliyordu.

"Artık hayatta değil. Bir zamanlar en yakın dostumdu."

Masanın üzerinde Gatsby'nin de yat kıyafetleri içinde küçük bir resmi vardı, başını meydan okurcasına geriye doğru atmıştı, on sekizinde filan çekilmiş bir resimdi sanırım.

"Bayıldım buna!" diye çığırdı Daisy. "Saçlar geriye doğru taranmış! Bu saç modelinden hiç söz etmemiştin bana, yattan da."

"Şunlara bir baksana," diye atıldı Gatsby. "Bir sürü gazete kupürü-hepsi de senin hakkında."

Yan yana oturup kupürleri incelediler. Tam, yakutları görebilir miyim diye soracaktım ki telefon çaldı, Gatsby ahizeyi kaldırdı.

"Evet... Şey, şu anda müsait değilim... Konuşamıyorum dedim ya dostum... *Küçük* bir kasaba demiştim size... Kasabanın ne olduğunu biliyordur herhalde... Peki, Detroit'in küçük bir kasaba olduğunu düşünüyorsa zaten işimize yaramaz demektir...." telefonu kapattı.

"Buraya gelin. Çabuk!" diye bağırdı Daisy pencerenin önünden.

Yağmur hâlâ yağıyordu, buna rağmen batıdaki karanlık biraz dağılmıştı, denizin üstünde köpük köpük pembe ve altın sarısı dalgalı bulutlar salınıyordu.

"Şunlara bak," diye fısıldadı. "Şu pembe bulutlardan birini yakalamak sonra da seni içine koyup oradan oraya gezdirebilmek isterdim."

Artık kalkayım dedim ama izin vermediler; belki de oradaki varlığım onların daha fazla baş başa hissetmelerini sağlıyordu.

"Bakın aklıma ne geldi," dedi Gatsby, "Klipspringer'a

söyleyelim de bize piyano çalsın."

"Ewing!" diye seslenerek odadan çıktı, az sonra yanında, mahcup, biraz yorgun gözüken, kemik çerçeveli gözlük takmış, seyrek sarı saçları genç bir adamla döndü. Delikanlı bu sefer düzgün giyinmişti; yakası açık 'spor' bir gömlek, spor ayakkabı ve branda bezinden rengi belirsiz bir pantolon.

"Umarım jimnastiğinizi bölmedik," diye sordu Daisy kibarca.

"Uyuyordum," diye inledi bay Klipspringer, utançtan yerin dibine geçmiş gibiydi. "Yani, öncesinde *uyuyordum.* Sonra uyandım..."

"Klipspringer iyi piyano çalar," diye sözünü kesti Gatsby. " Öyle değil mi Ewing, azizim?"

"Pek iyi sayılmam. Yani şey... Epeydir çalmadım, unutmuş olabil--"

"Hadi aşağı inelim," diye araya girdi Gatsby. Bir düğmeye bastı, bütün ev bir anda ışıl ışıl aydınlandı, gri pencereler kayboldu.

Müzik odasında sadece piyanonun yanındaki lambayı açtı; sonra da titreyen bir kibritle Daisy'nin sigarasını yakıp, odanın karşı köşesindeki kanepede, koridordan sızan hüzmelerle hafifçe parlayan zemin dışında neredeyse hiç ışık almayan bölümde, Daisy'nin yanına oturdu.

Klipspringer 'Aşk Yuvası'nı* çaldıktan sonra piyano sandalyesinde dönüp mutsuz gözlerle loşluğun içinde Gatsby'yi aradı.

"Gördüğün gibi iyice körelmişim. Çalamadığımı söylemiştim. Epeydir çalmıyo—"

"Konuşup durma dostum," diye buyurdu Gatsby. "Çal!"

"biz seninle
sabah akşam
*eğlenmedik mi, söyle..."**

Dışarda rüzgar uğulduyor, boğaz kıyısından boğuk bir gök gürültüsü duyuluyordu. West Egg'de artık bütün ışıklar

yanmıştı; elektrikli trenler yağmurda ağır aksak ilerleyerek insanları New York'tan evlerine taşıyordu. İnsanoğlu için köklü bir değişim vaktiydi bu, hava heyecan yüklüydü.

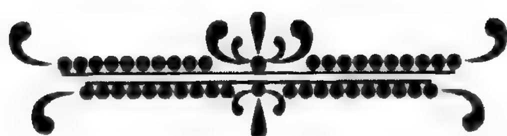
"Kesin olarak bildiğim tek şey,
Zenginler servet, yoksullar çocuk sahibi olur.
Her fırsatta
Her fırsatta...."

Veda etmek için yanlarına gittiğimde Gatsby'nin yüzünde yine o şaşkın ifadeyi gördüm, o an yaşadığı mutluluğun niteliğinden kuşkulanmaya başlamış gibiydi. Neredeyse beş yıl! Bugünkü buluşmada, yıllardır kurduğu hayallerin içini Daisy'nin bile dolduramadığını, onun bile eksik kaldığını hissettiği anlar olmuştu mutlaka, fakat bu Daisy'nin hatası değildi, yaşattığı yanılsamanın muazzam gücü, canlılığı Daisy'nin ve diğer her şeyin ötesine geçmişti. Kendini buna yaratıcı bir tutkuyla kaptırmış, bu tutkuyu da sürekli beslemiş ve süsleyip püslemişti. Bir erkeğin hayallerle dolu yüreğinde biriktirip sakladıklarıyla hiçbir ateş, hiçbir yenilik başa çıkamaz.

Onu izlerken, kendini gözle görülür biçimde toparladığını fark ettim. Uzanıp Daisy'nin elini tuttu, o da Gatsby'nin kulağına doğru eğilip bir şeyler fısıldarken, yoğun duygulara kapıldı. Bence onu en çok etkileyen Daisy'nin yükselip alçalan ateşli sesiydi çünkü onu hayallerinde süsleyip abartamazdı— zaten o ses ölümsüz bir ezgiydi.

Beni unutmuşlardı ama Daisy bakışlarını bana çevirdi ve elini uzattı; Gatsby ise şu an beni tanımıyordu sanki. Bir kez daha baktım onlara, onlar da uzaktan, kendi yoğun dünyalarının içinden bana baktılar. Sonra odadan çıktım, mermer basamakları inip yağmura karıştım, onları orada baş başa bıraktım.

6

İşte o günlerde, New York'tan gelen genç, hırslı bir gazeteci bir sabah Gatsby'nin kapısını çaldı ve söyleyeceği bir şey olup olmadığını sordu.

"Hangi konuda?" diye sordu Gatsby kibarca.

"Şey... Herhangi bir demeç işte."

Beş dakika süren bir karışıklığın ardından muhabirin, açıklamak istemediği ya da tam anlayamadığı bir konuyla ilgili olarak Gatsby'nin adını gazetede gördüğü ortaya çıktı. O gün izin günüymüş, o da övgüye değer bir girişkenlikle olayı 'anlamak' için atlamış buraya gelmiş.

Bu rastgele bir atıştı ancak içgüdüleri onu yanıltmamış, hedefi vurmuştu. Gatsby'nin misafirperverliğinden yararlanan ve böylece geçmişi hakkında uzman kesilen yüzlerce kişi tarafından yayılan kötü şöhreti yaz boyunca öyle bir dallanıp budaklanmıştı ki gazetelere düşmesi artık an meselesiydi. 'Kanada'ya yer altından çekilen boru hattı'* gibi güncel efsaneler bile hep Gatsby ile ilişkilendiriliyordu. Bir diğer söylenti de Gatsby'nin bir evde değil de teknede yaşadığı ve bu tekneyle Long Island sahili boyunca gizlice dolaşıp durduğu yönündeydi. Fakat bütün bu uydurma hikayelerin Kuzey Dakota'lı James Gatz'in neden bu kadar hoşuna gittiği ise gizemini koruyan bir soru.

James Gatz: Gatsby'nin gerçek adı, en azından resmi kayıtlardaki adı buydu. Adını on yedi yaşındayken, kariyerinin başlangıcına tanıklık eden bir anda değiştirmişti, Dan Cody'nin yatının Superior Gölü'nün en sinsi kıyısına demir attığını gördüğü ana denk geliyordu bu. O öğleden sonra yeşil, yırtık jarse kazağı, çadır bezinden pantolonuyla kumsalda aylak aylak dolaşan James Gatz, birinden ödünç aldığı sandalla *Tuolomee* isimli yata ulaşıp Cody'ye yarım saat içinde fırtı-

nanın patlayacağını ve yatını paramparça edebileceğini haber verdiğinde artık Jay Gatsby olmuştu bile.

Bana kalırsa o yaşında bile bu ismi epey uzun zamandır kendi için hazır tutuyordu. Anne babası çiftçilik yaparak geçinmeye çalışan, kendi hallerinde, dikiş tutturamamış insanlardı; onları zihninde hiçbir zaman ana-baba olarak kabullenmemişti zaten. İşin aslı, Long Island'daki West Egg'li Jay Gatsby kendisi için oluşturduğu platonik kavramdan doğmuştu. Tanrının oğluydu o (bu tabir eğer bir anlama geliyorsa tam da onu ifade ediyor), bu yüzden Babasının İşini* sürdürecek, uçsuz bucaksız, pespaye ve ahlaksız bir güzelliğin hizmetinde olacaktı. Böylece o da on yedi yaşındaki bir delikanlının kurabileceği bir Jay Gatsby hayali yarattı ve ona sonuna kadar sadık kaldı.

Bir yıldan fazla bir süredir Superior Gölü'nün güney kıyısında istiridye toplayarak, somon avlayarak ya da kendisine yemek ve kalacak yer sağlayan herhangi bir işte çalışarak geçiniyordu. Bazen ağır bazen de önemsiz işlerde çalışarak gittikçe sertleşen, kavruklaşan bedeni o zorlu günleri rahatlıkla atlattı. Kadınlarla erken yaşta tanıştı, kendisini şımartan kadınları küçümsüyordu; genç bakireleri bilgisizlikleri yüzünden, diğerlerini de o güçlü bencilliğiyle kendisinin sıradan saydığı şeyler uğruna çılgına döndükleri için hor görüyordu.

Ancak yüreği kesintisiz, çalkantılı bir isyan içindeydi. Geceleri yatağındayken aklına en olmadık, en korkunç düşünceler üşüşüyordu. Lavabonun üstündeki saat tik-tak ederken, ay ışığı yere saçılmış kıyafetlerini ıslatırken zihninde kutsal, tarifi imkansız güzellikte bir evren ince ince örüyordu kendini. Her gece kurduğu hayale eklemeler yapıyordu, ta ki uyku, gözünün önündeki canlı sahnenin perdesini örtüp onu kucağına çekene kadar. Bunlar bir süreliğine, hayal gücü için bir boşalım yolu sağladı. Gerçeğin gerçekdışılığına ilişkin tatminkar bir ipucu, dünya denen kayanın bir perinin kanadı üstünde sımsıkı durduğuna dair bir delildi işte onlar.

Geleceğinin parlak olacağına olan inancı onu birkaç ay

önce Minnesota'nın güneyindeki küçük Protestan okuluna, St. Olaf'a sürüklemişti. Orada iki hafta kaldı. Kaderin ayak seslerine, hatta bizzat kaderin kendisine okulun sergilediği korkunç kayıtsızlık dehşete düşürdü onu, masraflarını karşılamak için üstlendiği kapıcılık işinden de tiksindi. Bunun üzerine tekrar Superior Gölü'ne döndü, Dan Cody'nin yatının kıyıya demir attığı o gün, hâlâ yapacak bir şeyler arıyordu.

Cody o zaman ellisindeydi, Nevada gümüş madenleri işletmesi Yukon'un, yetmiş beşten bu yana maden için yaptığı girişimlerin yarattığı bir isimdi. Onu oldukça varlıklı yapan Montana'daki bakır ticareti işinden bedenen sapasağlam ama zihnen bitik bir halde çıkmış, bunu fark eden birçok kadın da, adamın parasına konmak için harekete geçmişti. Gazeteci Ella Kaye'in, Cody'nin çaresizliğini fırsat bilip Madame de Maintenon* rolüne soyunması ve onu bir yatla denize salması tatsız bir şekilde dallanıp budaklanmıştı. Bu olay 1902 yılının magazin basınında da büyük yer kaplamıştı. Cody, Little Gril koyunda James Gatz'in kaderi olarak karşısına çıktığı zaman, kendisine haddinden fazla ev sahipliği yapmış bu kıyılarda tam beş yıldır dolaşmaktaydı.

Ödünç aldığı sandalın içinde kollarını küreklere dayayıp parmaklıklı güverteyi seyreden genç Gatz için bu yat dünyadaki bütün güzellikleri ve ihtişamı temsil ediyordu. Cody'ye gülümsediğini tahmin ediyorum-gülümsediğinde insanların ondan daha çok hoşlandığını ta o zamanlar keşfetmiş olmalı. Her neyse Cody ona birkaç soru sordu (bu sorulardan birini yeni ismiyle yanıtladı) ve karşısında oldukça zeki ve hırslı bir delikanlının durduğunu anladı. Birkaç gün sonra onu Duluth'a götürdü, lacivert bir ceket, altı tane beyaz pantolon ve denizci kasketi aldı. *Tuolomee*, Batı Hint Adaları'na ve Barbary Sahili'ne doğru yelken açtığında artık Gatsby de o yatın içindeydi.

Teknedeki görevi biraz muğlaktı, Cody ile kaldığı sürede kamarotluk, muavinlik, ikinci kaptanlık, katiplik ve hatta gardiyanlık yaptı. Çünkü ayık Dan Cody, sarhoş Dan Cody'nin

az sonra nasıl aşırılıklar yapacağını bildiğinden, Gatsby'yi görevlendirerek önlem alıyor böylece kendini giderek daha fazla ona emanet ediyordu. Bu düzen beş yıl sürdü, bu sırada kıtayı üç kez dolandılar. Ella Kaye bir gece Boston'dan çıkıp gelmese ve bir hafta sonra da Cody konukseverliğe yakışmayan bir şekilde ölmeseydi, sonsuza kadar da sürebilirdi.

Cody'yi, Gatsby'nin odasında asılı duran resminden anımsıyorum; sert hatları olan bir yüze sahip, kır saçlı, al yanaklı bir adam; Amerikan tarihinin bir evresinde, sınır bölgelerdeki genel evlerin ve meyhanelerin yabani şiddetini doğu kıyı şeridine geri getiren, sefih bir öncü. Gastby'nin fazla içki içmemesinde dolaylı da olsa Cody'nin payı vardı. İçkiyi ağzına sürmemeyi o zamanlardan beri alışkanlık haline getirdiği için bazen partilerde kadınlar onun saçlarını şampanyayla ıslatırdı.

Kendisine miras kaldığını söylediği para da—toplam yirmi beş bin dolar— Cody'ye aitti. Fakat bu mirası alamadı. Şahsına karşı düzenlenen hukuki sahtekarlığı ortaya çıkaramadığı için milyonlarca dolardan geriye ne kalmışsa hepsi Ella Kaye'e gitti. Ona kar kalan yalnızca Cody ile birlikte geçirdiği yıllarda aldığı, kişiliğine tam oturan eğitimdi; Jay Gatsby'nin bulanık dış hatlarının içi, bir erkeğin sağlam değerleriyle dolmuştu.

Bana bütün bunları çok sonra anlattı, ama ben onun geçmişiyle ilgili, hiçbir gerçeklik payı taşımayan asılsız söylentileri çürütmek için bu bölüme sıkıştırdım. Üstelik bunları bana, aklımın oldukça karıştığı, hakkındaki söylentilerin hepsine inanacak ya da hiçbirine inanmayacak bir noktada olduğum dönemde anlattı. Deyim yerindeyse ben de, bu kısa moladan yararlanıp Gatsby biraz soluklanırken hakkındaki o yanlış kanıları düzelteyim dedim.

Onunla görüşmelerimize de mola vermiştik sanki. Haftalarca ne yüzünü gördüm ne de sesini duydum, çoğunlukla New York'ta Jordan'la birlikte oraya buraya koşturuyor ve onun bunak teyzesinin gözüne girmeye çalışı-

yordum. Ama sonunda bir Pazar, öğleden sonra evine gittim. İçeri gireli daha iki dakika olmamıştı ki Tom Buchanan yanında birileriyle eve bir şeyler içmeye geldi. Şaşırmıştım, ama asıl şaşılacak şey bunun daha önce olmamış olmasıydı.

Atla gezintiye çıkmış üç kişilik bir gruptu bu: Tom, Sloane adında bir adam ve daha önce de gördüğüm kahverengi binici giysili güzel bir kadın.

"Sizi gördüğüme çok sevindim," diye gelenleri selamladı Gatsby verandada. "İyi ki uğradınız."

Umurlarındaydı sanki!

"Buyurun oturun. Sigara ya da puro alır mısınız?" Odada hızla seğirtti, birkaç zile bastı. "Hemen içecek bir şeyler ayarlayacağım."

Tom'un orada bulunması onu derinden etkilemişti. Fakat bir şey ikram etmeden içi rahat etmeyecekti, bunun için uğradıklarını seziyordu çünkü. Bay Sloane hiçbir şey istemedi. Limonata? Hayır teşekkürler. Biraz şampanya? Almayayım sağ olun... Kusura bakmayın...

"İyi geçti mi gezintiniz?"

"Buranın yolları harika."

"Fakat galiba otomobiller..."

"Ya, öyle."

Gatsby karşı konulmaz bir dürtüyle, ilk kez karşılaşmışlar gibi tanıştırılmalarına ses çıkarmayan Tom'a döndü.

"Sanırım daha önce karşılaştık Bay Buchanan."

"Ah evet," dedi Tom, soğuk bir nezaketle, fakat hatırlamadığı belliydi. "Evet evet tanışmıştık. Çok iyi hatırlıyorum."

"İki hafta kadar önce."

"Doğru, Nick'le beraberdiniz."

"Karınızı tanıyorum," diye devam etti Gatsby neredeyse saldırgan bir tonda.

"Öyle mi?"

Tom bana döndü.

"Buralarda mı oturuyorsun Nick?"

"Bitişik evde."

"Sahi mi?"

Bay Sloane konuşmaya katılmadı, koltukta arkaya doğru kaykılmış mağrur bir şekilde oturuyordu; kadın da başlarda pek konuşmadı ama ikinci kadeh viskiden sonra birden açıldı.

"Bir sonraki partinize hep birlikte gelelim?" diye teklifte bulundu. "Ne dersiniz Bay Gatsby?"

"Elbette; çok memnun olurum."

"Evet güzel olur," dedi Bay Sloane, en ufak bir minnet duymadan. "Neyse artık yola koyulma vakti geldi."

"Lütfen acele etmeyin," diye atıldı Gatsby. Kendini toparlamıştı artık ve Tom'u daha iyi tanımak istiyordu.

"Neden yemeğe kalmıyorsunuz? Muhtemelen New York'tan da çat kapı gelenler olur."

"Asıl siz *bana* yemeğe gelin," dedi kadın hevesle. "Her ikiniz de."

Beni de davet ediyordu. Bay Sloane ayaklandı.

"Hadi, gidelim," dedi, ama yalnızca kadına söyledi bunu.

"Çok *ciddiyim," diye ısrar etti kadın, "gelirseniz çok sevinirim,* yerim bol."

Gatsby soran gözlerle bana baktı. Gitmek istiyordu fakat Bay Sloane'un bunu kararlılıkla engellemek istediğinin farkında değildi.

"Maalesef gelemem," dedim.

"O zaman siz gelin," diye bu sefer de Gatsby'ye yöneldi.

Bay Sloane kadının kulağına bir şeyler fısıldadı.

"Hemen çıkarsak gecikmeyiz," diye diretti kadın yüksek sesle.

"Atım yok ki," dedi Gatsby. "Ordudayken at binerdim ama hiç at satın almadım. Sizi arabamla takip etmem gerekecek, bir dakikanızı rica ediyorum."

Biz de dışarı, sundurmaya çıktık. Bay Sloane ile kadın bir köşede ateşli bir tartışmaya giriştiler.

"Tanrım, adam gerçekten de geliyor," dedi Tom. "Kadının onu istemediğinin farkında değil mi?"

"İyi de kadın istediğini söyledi."

"Bu akşam büyük, yemekli bir davet veriyor, orada Gatsby'nin tanıdığı tek bir kişi bile yok." Kaşlarını çattı. "Daisy'yle nerede karşılaşmış olabilirler ki? Tanrım, belki eski kafalıyım ama bence bu günlerde kadınlar biraz fazla ortalıkta dolaşıyor. Sonra da garip garip bir sürü tiple karşılaşıyorlar işte."

Birden Bay Sloane ile kadın merdivenlerden aşağı inip atlarına bindiler.

"Hadi, çabuk," dedi Bay Sloane Tom'a. "Geç kalıyoruz. Gitmemiz gerek." Sonra bana döndü: "Bekleyemediğimizi söyleyin olur mu?"

Tom'la el sıkıştık, öbürleriyle de başımızla soğukça selamlaştık, atlarına binip son hızla araba yolunu indiler ve ağustos yapraklarının arasında gözden kayboldular, tam o anda Gatsby, elinde şapkası ve yağmurluğuyla ön kapıya çıktı.

Tom, belli ki Daisy'nin tek başına etrafta dolaşmasından rahatsız olmuştu, çünkü bir sonraki Cumartesi gecesi Gatsby'nin partisine Daisy ile birlikte geldi. Belki de o geceye tuhaf bir kasvet havası veren Tom'un orada bulunmasıydı, Gatsby'nin o yaz verdiği partilerden en çok o gece aklımda kalmış. Yine aynı kişiler ya da en azından aynı tür insanlar, aynı şampanya bolluğu, aynı çok renkli, çok sesli eğlence fakat havada bir terslik, daha önce hissedilmeyen, her şeye sinmiş bir haşinlik seziyordum. Ya da belki de West Egg'i apayrı bir dünya olarak kabullenmemden kaynaklanıyordu bu; onu kendi ölçütleri, kendine has kişilikleriyle başlı başına bir dünya olarak görüyor ve tam da bunun farkında olmamasının onu eşsizleştirdiğini düşünüyordum. Ama şimdi ona Daisy'nin gözlerinden yeniden bakıyordum. Uyum sağlamak için tüm gücünüzle çaba harcadığınız şeylere yeni bir gözle bakmak, kaçınılmaz olarak kederlendiriyor insanı.

Hava kararmak üzereydi geldiklerinde; daha sonra canlı, ışıl ışıl kalabalığın arasında gezinirken Daisy'nin sesi gırtlağında mırıltılı oyunlar oynuyordu.

"Bunlar beni öyle heyecanlandırıyor ki," diye fısıldadı.

"Nick, bu gece beni öpmek istersen haber ver yeter, memnuniyetle karşılığını veririm. Adımı söylemen yeter. Ya da yeşil kart göster. Sana yeşil kartı veriyorum..."

"Etrafına bir bak," dedi Gatsby.

"Bakıyorum. Harika vakit geçiriyor—"

"Sadece adını duyduğun birçok ünlüyü yakından göreceksin."

Tom'un kibirli gözleri kalabalığı taradı.

"Biz pek katılmıyoruz böyle partilere" dedi. "Ben de tam, buradakilerin hiçbirini tanımadığımı düşünüyordum."

"Şu hanımı tanıyorsundur belki." Gatsby beyaz bir erik ağacının altına bütün ihtişamıyla kurulmuş, oldukça şık, insandan çok bir orkideyi andıran kadını işaret etti. Tom ve Daisy o güne kadar hayalet saydıkları ünlü film yıldızlarını karşılarında kanlı canlı görenlerin hissettiği o tuhaf inanmazlıkla, sanki gerçek değillermiş gibi uzun uzun baktılar kadına.

"Çok güzel," dedi Daisy.

"Üstüne eğilen adam da birlikte çalıştığı yönetmen."

Daisy'yle Tom'u bir gruptan ötekine oldukça nazik bir biçimde yönlendirdi:

"Bayan Buchanan... ve Bay Buchanan..." bir an duraksadıktan sonra ekledi; "polo oyuncusu."

"Aa hayır, değilim," diye karşı çıktı Tom. Fakat kullandığı kelimelerin tınısı Gatsby'nin hoşuna gitmiş olmalı ki Tom, geceninin sonuna kadar polo oyuncusu olarak kaldı.

"Bu kadar ünlüyü hiç bir arada görmemiştim!" diye çığlık attı Daisy. "Şu adam hoşuma gitti; Neydi adı? Hani şu burnu mavi gibi olan."

Gatsby adamı tanıttı, önemsiz bir yapımcı olduğunu ekledi.

"Olsun, yine de sevdim onu."

"Ben polo oyunculuğuna bir süreliğine ara veriyorum," dedi Tom şakacı bir tonda, "bir köşeye çekilip bütün bu ünlüleri seyredeceğim."

Daisy ile Gatsby dansa kalktılar. Gatsby'nin dans ettiğini

daha önce hiç görmemiştim, son derece zarif, klasik tarzda fokstrot yapışına şaşırdığımı hatırlıyorum. Sonra benim eve doğru yavaş yavaş yürüdüler, merdivenlerde yarım saat kadar oturdular, bu arada Dasiy'nin isteği üzerine ben de bahçede kalıp gözcülük ettim. Daisy, "Bakarsın yangın çıkar, sel basar ya da başka bir felaket olur, sen her ihtimale karşı bekle," demişti.

Tam biz hep birlikte yemeğe oturmak üzereyken Tom, etrafı kayıtsızca izlediği köşesinden çıkıp geldi. "Yemeği şuradaki grupla yesem kusura bakmazsınız değil mi?" dedi. "Adamlardan biri bayağı komik şeyler anlatıyor."

"Keyfine bak," dedi Daisy tatlı bir sesle. "Şu küçük altın kalemimi de al, birinin adresini filan yazmak istersin belki." Bir an sonra etrafa bakındı ve kızın 'basit ama güzel' olduğunu söyledi bana; Gatsby'yle baş başa geçirdiği o yarım saat dışında hiç de eğlenmediğini anladım.

Bizim masadakilerin kafası fazlasıyla güzeldi. Onlarla birlikte oturarak hata etmiştim; Gatsby telefona çağrılmıştı, ben de daha iki hafta önce bu insanlarla gayet güzel eğlendiğim için yanlarına oturmakta bir sakınca görmemiştim. Ancak o gün beni eğlendiren şey şimdi biraz kokuşmuş geliyordu gözüme.

"Kendinizi iyi hissetmiyor musunuz Bayan Baedeker?"

Bu soruyu sorduğum kız durmadan omzuma yaslanmaya çalışıyordu. Sorumu duyunca doğrulup gözlerini açtı:

"Haa?"

Ertesi gün kulüpte golf oynamaları için Daisy'yi sıkıştıran iri yarı, uyuşuk kadın Bayan Baedeker'in adına hemen cevap verdi:

"Şu an gayet iyi, bir şeyi yok. Ne zaman beş altı kokteyl içse böyle çığlık atmaya başlar. Bu kadar içmemesi gerektiğini söylüyorum ama..."

"İçmiyorum ki!" diye söylendi kız.

"Bağırıp çağırdığını duyduk, hatta ben de, Doktor Civet'e dönüp 'Yardımınıza ihtiyaç duyan bir kız var galiba' dedim."

Masadaki arkadaşlarından biri, "Eminim size minnettar kalmıştır," dedi minnetsiz bir sesle. "Ama kafasını havuza sokunca elbisesini de sırılsıklam ettiniz kızın."

"Hayatta en nefret ettiğim şey kafamın havuza sokulmasıdır," diye homurdandı Bayan Baedeker. "Bir keresinde New Jersey'de az daha boğuyorlardı beni."

"O zaman içkiden uzak durmalısın," diye yapıştırdı cevabı Doktor Civet.

"Sen kendine bak ilk önce!" diye bağırdı Bayan Baedeker öfkeyle. "Ellerin titriyor. Beni ameliyat etmene asla izin vermezdim!"

İşte böyle geçiyordu gece. O akşamla ilgili anımsadığım son şey de, Daisy'yle yan yana durup yönetmenle, yetiştirdiği film yıldızını seyredişimizdi. Hâlâ beyaz erik ağacının altında oturuyorlar ve aralarına sızan soluk, ince ay ışığı olmasa yüzleri birbirine değecek kadar yakın duruyorlardı. Sanırım adam bütün gece bu yakınlığa erişmek için kadına yavaş yavaş sokulmuştu, ben izlediğim sırada da bir parça daha yaklaştı ve kadını yanağından öptü.

"Beğendim bu kadını," dedi Daisy. "Gerçekten çok güzel."

Fakat geri kalanından kesinlikle hoşlanmamıştı, çünkü bu sahne bir sahtelikten ziyade gerçek bir duygu barındırıyordu. Broadway'in Long Island'daki bir balıkçı kasabasından dönüştürerek yarattığı bu eşsiz 'yer,' 'West Egg' Daisy'yi dehşete düşürüyordu. Buranın, meramını herhangi bir nezaket gözetmeden anlatan, işlenmemiş, çiğ enerjisi ve sakinlerini bir hiçlikten diğer bir hiçliğe açılan kestirme yollarda bir koyun sürüsü gibi güden düzeni dehşet içinde bırakıyordu onu. Bir türlü anlayamadığı bu sadelikte, korkunç bir şey görüyordu.

Arabalarının gelmesini beklerken onlarla birlikte ön kapının basamaklarına oturdum: Bu kısım karanlıktı, yalnızca aydınlık kapıdan yayılan ışık bu ılık sabah karanlığını deliyordu. Ara sıra bir gölge, üst kattaki giyinme odasının perdesine vuruyor, sonra yerini hemen başka bir gölgeye bırakıyordu,

görünmez bir aynanın önünde rujunu, pudrasını tazeleyen gölgeler geçit yapıyordu.

"Kim bu Gatsby?" diye birden bire sordu Tom. "Nüfuzlu bir içki kaçakçısı filan mı?"

"Nereden duydun bunu?" diye sordum.

"Bir yerden duymadım. Tahmin ettim. Sonradan zengin olan kişilerin çoğu içki kaçakçısı ya, onun için sordum."

"Ama Gatsby değil," diye kestirip attım.

Bir an sustu. Araba yolunun çakıl taşları ayaklarının altında çatırdadı.

"O zaman bu hayvan koleksiyonunu bir araya getirmek için epey çabalamış olmalı."

Hafif bir esinti Daisy'nin gri bir pusu andıran kürklü yakasını okşadı geçti.

"En azından bizim çevremizdeki insanlardan daha ilginçler," dedi kendini zorlayarak.

"Onları ilginç bulmuş gibi görünmüyordun ama."

"Yo, ilgiyle izliyordum."

Tom güldü ve bana döndü.

"O kız kendisini soğuk duşa sokmasını istediğinde Daisy'nin suratı ne hale geldi gördün mü?"

Daisy çalan parçaya boğuk, ahenkli bir fısıltıyla eşlik etmeye başladı, her bir kelimeye daha önce taşımadığı, daha sonra da taşımayacağı bir anlam katıyordu. Melodi yükseldiğinde ritmi yakalamaya çalışan sesi, bütün kontralto sesler gibi tatlı tatlı çatallaşıyor ve sesindeki her değişim onun o sıcak, insani büyüsünden bir şeyler yayıyordu havaya.

"Davet edilmeden gelen birçok kişi vardı," dedi birden. "O kız da davet edilmemişti mesela. Zorla içeri dalıyorlar, o da nazik biri olduğu için karşı çıkamıyor."

"Bu adam kimdir, ne iş yapar öğrenmek isterim doğrusu" diye üsteledi Tom. "Zaten mutlaka bir yolunu bulup öğreneceğim."

"Ben sana hemen söyleyebilirim," dedi Daisy. "Eczanesi var, hem de bir sürü. Hepsini kendi kurmuş."

Limuzin en sonunda ağır ağır araba yolunu tırmanarak geldi.

"İyi geceler Nick,"dedi Daisy.

Daisy gözlerini benden ayırıp merdivenlerin aydınlık üst kısmına çevirdi, açık kapıdan dışarıya o yılın en hüzünlü, en beğenilen valsi *Sabahın Üçünde*[*] yayılıyordu. Ne de olsa Gatsby'nin partilerindeki teklifsizlik onun dünyasında hiç olmayan romantik olasılıklar içeriyordu. Yukarıda çalan valste onu yeniden içeri çağıran ne vardı? Neler yaşanacaktı acaba bu loş, her türden maceraya açık saatlerde? Belki hiç umulmadık bir konuk, eşsiz ve hayranlık duyulası biri, gerçekten göz kamaştırıcı genç bir kadın çıkıp gelecek, Gatsby'ye, o büyülü karşılaşma anında yepyeni bir bakış atıp, beş yıllık sarsılmaz bağlılığı yıkıp geçecekti.

O gece geç saatlere kadar orada oyalandım. Gatsby, işi bitene kadar kendisini beklememi istemişti, ben de her partinin sonunda yüzmeye giden grup üşüyüp koşturarak karanlık kumsaldan eve dönene ve yukarıdaki konuk odalarının ışıkları sönene kadar bahçede gezindim. Nihayet merdivenlerden aşağı indiğinde, yanık teni iyice gerilmişti yüzünde, gözleri çakmak çakmak ve yorgundu.

"Hiç hoşlanmadı," dedi hemen.

"Tabii ki hoşlandı."

"Hayır, hoşlanmadı," diye diretti. "Hiç eğlenmedi."

Sustu. Tarif edilmez bir kederi içinde sakladığı belliydi.

"Kendimi ondan çok uzakta hissediyorum," dedi. "Anlamasını sağlamak öyle zor ki."

"Partiyi mi kastediyorsun?"

"Parti mi?" Parmaklarını şöyle bir şıklatıp şimdiye kadar verdiği bütün partileri bir kenara atıverdi. "Parti önemli değil ki dostum."

Daisy'nin doğrudan Tom'a gidip "seni hiç sevmedim," demesini istiyordu. Daisy geçen dört yılı böylece sildikten sonra, kafa kafaya verip atacakları adımları birlikte kararlaştıracaklardı. Mesela Daisy özgürlüğüne kavuştuktan sonra

beraber Louisville'e dönüp beş yıl önce sözleştikleri gibi kız evinde evleneceklerdi.

"Ama anlamıyor işte," dedi. "Eskiden anlardı. Saatlerce oturup..."

Birden sustu; meyve kabukları, kopmuş kurdeleler ve ezilmiş çiçeklerle dolu ıssız patikada bir aşağı bir yukarı yürümeye başladı.

"Yerinde olsam ondan fazla bir şey beklemezdim," demeye cüret ettim. "Geçmişi geri getiremezsin."

"Geri getiremez miyim?" diye haykırdı şaşkınlık içinde. "Tabii ki getirebilirim!"

Delice bakışlarla etrafa göz gezdirdi, sanki o geçmiş, evinin gölgesinde, elini uzatsa tutabileceği bir yerde saklanıyormuş gibi.

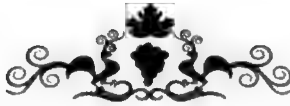
"Her şeyi aynen eski haline getireceğim," dedi başını kararlılıkla sallayarak. "O da görecek bunu."

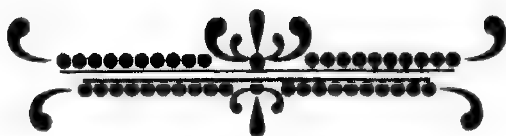
Uzun uzadıya geçmişten söz etti; anlattıklarından kaybettiği bir şeyi, belki de Daisy'ye duyduğu aşkta yitirdiği bir parçasını geri almak istediğini düşündüm. O günden sonra hayatı alt üst olmuştu, ancak o başlangıç noktasına geri dönebilirse ve her şeyi ağır ağır bir daha gözden geçirirse yitirdiği o şeyin ne olduğunu bulabilecekti sanki...

...bundan beş yıl kadar önce bir sonbahar gecesi sokakta, dökülen yapraklar altında yürürken, hiç ağaç bulunmayan bir yere geldiler; kaldırım ay ışığının yansımasıyla bembeyaz görünüyordu. Tam orada durup birbirlerine döndüler. Yılın o mevsim dönümünde görülen esrarengiz heyecanlarla dolu serin bir geceydi. Evlerin sessiz ışıkları dışardaki karanlığa bir şeyler mırıldanıyor, yıldızlar telaşla yer değiştiriyordu. Gatsby gözünün ucuyla, dörtgen bloklar halinde uzanan kaldırım taşlarının bir merdiven biçimini aldığını ve bu basamakların ağaçların tepesinde gizli bir yere açıldığını gördü—tırmanabilirdi bu merdivene, tek başına tırmansaydı, zirvesine ulaştığında yaşamın memesine yapışabilir, benzersiz, mucizevi sütünü doyasıya içebilirdi.

Daisy'nin yüzü kendi yüzüne yaklaşırken kalp atışları hızlandı. Onu öptüğü zaman, kelimelere sığmayan hayallerini, onun ölümlü soluğuyla birleştirdiği an zihni, bir daha asla Tanrının zihni gibi sıçrayamayacaktı. Bu yüzden bekledi, bir yıldızın üzerinde titreşen diyapozonun sesini biraz daha dinledi. Sonra öptü onu. Dudakları birbiriyle buluştuğu anda kız, onun için bir çiçek gibi açıldı ve enkarnasyon tamamlandı.

Onu dinlerken bütün bu anlattıkları, hatta insanı ürküten duygusallığı bile bana hep, çok uzun zaman önce bir yerlerde duyduğum tarifi ve takibi zor bir ritmi, yitik sözcüklerin bölük pörçük parçalarını çağrıştırdı. Bir an için bir cümle biçimlenir gibi oldu ağzımda, dudaklarım bir tutam ürkek havadan daha fazlasını çıkarmak için mücadele edermişçesine, bir dilsizin dudakları gibi aralandı. Ama hiç ses çıkmadı ağzımdan ve o hatırlamak üzere olduğum şey sonsuza kadar bilinmez olarak kaldı.

7

Gatsby'ye duyulan merak doruğa ulaşmıştı ki, bir Cumartesi gecesi evinin ışıkları sönüverdi. Trimalchio'luk* kariyeri, başladığı gibi gizemli bir biçimde son buldu. Evinin araba yoluna umutla kıvrılan otomobillerin yalnızca bir iki dakika kalıp somurtarak geri döndüklerini epey sonra fark ettim. Hasta olup olmadığına bakmak için kapısına gittiğimde tanımadığım, asık suratlı bir uşak beni kuşkuyla uzun uzun süzdü.

"Bay Gatsby hasta mı?"

"Değil." Bir an bekledikten sonra gönülsüzce bir "efendim," ekledi.

"Kendisini epeydir görmedim de, kaygılandım. Bay Carraway'in uğradığını söyleyin."

"Kim?" diye kabaca sordu.

"Carraway."

"Carraway. Tamam, iletirim."

Kapıyı çat diye yüzüme kapattı.

Benim Finli, Gatsby'nin geçen hafta evdeki bütün hizmetkarlara yol verdiğini, yerlerine yarım düzine yeni hizmetkar tuttuğunu anlattı; yeni gelenler esnaftan rüşvet filan almamaları için West Egg'e hiç gitmiyor, ufak tefek ihtiyaçlarını telefonla sipariş ediyorlarmış. Bakkalın çırağı mutfağın domuz ahırına döndüğünü söylemiş ve köydekilerin çoğu da yeni gelenlerin hizmetkar filan olmadığını düşünüyormuş.

Ertesi gün Gatsby telefon etti.

"Gidiyor musun?" diye sordum.

"Hayır dostum."

"Bütün hizmetkarları kovmuşsun diye duydum."

"Dedikodu yapmayacak birilerini almak istedim. Daisy sık sık geliyor buraya-öğleden sonraları."

Demek koca kervansaray sırf Daisy onaylamıyor diye iskambil kağıdından bir şato gibi yıkılıvermişti.

"Yeni gelenler Wolfsheim'ın iyilik yapmak istediği kişiler, hepsi kardeş, eskiden küçük bir otel işletirlermiş."

"Anlıyorum."

Daisy istemiş beni aramasını; yarın öğle yemeğinde onlara katılmam için davet etti, Bayan Baker da geliyormuş. Yarım saat sonra Daisy, bizzat telefon etti ve geleceğimi öğrenince rahatladı sanki. Bir işler dönüyordu ortada. Fakat bir olay yaratmak için bu yemek davetini seçeceklerine ihtimal vermiyordum—özellikle de Gatsby'nin bahçede bana kabataslak bahsettiği o üzücü olay için.

Ertesi gün kavurucu bir sıcak vardı, yazın muhtemelen son ama kesinlikle en sıcak günüydü. Bindiğim tren tünelden gün ışığına çıkarken, öğle saatlerinin sessizliğini bozan tek şey Ulusal Bisküvi Fabrikasının* kızgın düdükleriydi. Vagondaki hasır koltuklar tutuşmak üzereydi; yanımda oturan kadın beyaz bluzunun içinde bir süre zarifçe terledikten sonra, elindeki gazetenin de terden sırılsıklam olduğunu görünce, perişan bir çığlık atıp nefes aldırmayan sıcağa çaresizce teslim oldu. Elindeki not defteri yere düştü.

"Aman tanrım," diye zorlukla soludu.

Bitkin halde eğilip defteri yerden aldım, kadına geri verdim; bir kol boyu mesafeden ve iyice ucundan tutarak verdim ki defterle ilgili herhangi bir kötü niyet taşımadığım anlaşılsın, ama kadın da dahil olmak üzere etraftaki herkes kuşkulandı benden.

"Sıcak!" diyordu kondüktör tanıdıklarına. "Ne sıcak ama! Sıcak!.. Sıcak!.. Ne dersiniz sizce de sıcak değil mi? Sizce de öyle değil mi? Sizce?.."

Sezonluk biletim adamın elinden bulaşan kara bir lekeyle geri döndü. Bu sıcakta kim, bir kadının ateşli dudaklarını, ya da tam kalbi üzerindeki pijama cebinin kadının terli başıyla ıslanmasını arzulayabilirdi ki!

... Buchanan'ların evinin holünden yayılan hafif esinti,

çalan telefonun sesini kapıda bekleyen Gatsby ile bana kadar getirdi.

"Beyefendinin naaşı mı?" diye adeta kükredi kahya ahizeye doğru. "Kusura bakmayın hanımefendi ama naaşı hazırlayamayız şu an—bu sıcakta dokunmamız bile mümkün değil!"

Aslında uşak şöyle demişti: "Evet... Tamam... İlgileneceğim..."

Ahizeyi yerine koydu, terden hafifçe parlıyordu, kaskatı hasır şapkalarımızı almak için bize doğru yaklaştı.

"Hanımefendi sizi salonda bekliyor!" diye bağırdı ve lüzumsuz yere salonun yolunu işaret etti. Bu sıcakta fazladan yapılan her hareket, ortak yaşam hazinesinden tüketiyordu.

Güneşliklerin sıkıca kapatılmasıyla salon loşlaşmış ve serinlemişti. Daisy ile Jordan beyaz elbiselerini, pervanelerin esintisine karşı bastırarak kocaman bir kanepenin üzerinde gümüş putlar gibi uzanmışlardı.

"Kıpırdayamıyoruz," dediler aynı anda.

Jordan'ın güneşten yanmış, beyaz pudrayla kaplı parmakları bir an elime dokundu.

"Peki ya Thomas Buchanan, atletimiz?" diye sordum.

O anda holdeki telefondan boğuk, aksi sesi duyuldu.

Gatsby kırmız halının ortasında durdu, büyülenmiş gözlerle etrafa baktı. Daisy onu izledi bir süre, sonra tatlı, heyecan verici gülüşüyle güldü; göğsünden minik bir pudra tozu havalandı.

"Söylentiye göre," diye fısıldadı Jordan, "telefondaki Tom'un sevgilisi."

Sustuk. Holden gelen ses öfkeyle yükseldi: "İyi o zaman, arabayı satmıyorum artık sana... Hiçbir mecburiyetim de yok... Ve yemek vakti arayıp bu kadar asabımı bozmana da daha fazla izin vermeyeceğim."

"Numara yapıyor kendince," dedi Daisy alay ederek.

"Hayır, yapmıyor," dedim. "Gerçek bir alışveriş bu, benim de haberim var konuştukları konudan."

Tom hızla açtı kapıyı, koca gövdesiyle eşiği bir an kapattıktan sonra hışımla odaya girdi.

"Bay Gatsby!" İyi sakladığı bir hoşnutsuzlukla kaba, geniş, yassı elini uzattı. "Sizi gördüğüme sevindim beyefendi... Seni de Nick."

"Bize soğuk bir içecek hazırlasana, "diye bağırdı Daisy.

Tom odadan çıktığında, kalkıp Gatsby'nin yanına gitti ve yüzünü tutup kendine çekti, dudaklarından öptü.

"Seni sevdiğimi biliyorsun," diye fısıldadı.

"Burada bir hanımefendi olduğunu unutmayalım," dedi Jordan.

Daisy endişeyle çevresine bakındı.

"Sen de Nick'i öp."

"Ne kadar basit, terbiyesiz bir kadın bu böyle!"

"Umurumda değil!" diye bağırdı Daisy ve tuğla şömineyi hafifçe tekmelemeye başladı. Sonra sıcağı hatırladı ve suçlu suçlu kanepeye çöktü, o sırada üstü başı jilet gibi ütülü, üniformalı bir dadı, küçük bir kız çocuğuyla içeri girdi.

"Bir tanem, can-ımmm!" diye kollarını açarak şakıdı Daisy. "Hadi gel, seni çok seven annene gel."

Dadı elini bırakınca çocuk annesine doğru koştu, utana sıkıla kucağına oturdu.

"Bir tanecik kızım benim! Annen senin o güzel sarı saçlarına pudra mı bulaştırdı? Hadi kalkıp misafirlerimize 'Nassınız?' de."

Gatsby'yle sırayla eğildik, o minik, çekingen eli sıktık. Gatsby uzun uzun çocuğa baktı şaşkın gözlerle. Varlığına inanamıyor gibiydi.

Çocuk hevesle annesine döndü. "Yemekten önce üstümü değiştirdim," dedi.

"Çünkü annen seninle gösteriş yapmak istedi." Daisy yüzünü kızın minik, beyaz boynundaki tek kıvrıma gömdü. "Rüyam benim. Minicik, biricik rüyam."

"Evet," diye onayladı çocuk sakince. "Bak Jordan teyze de beyaz elbisesini giymiş."

"Annenin arkadaşlarını sevdin mi?" Çocuğu Gatsby'ye doğru çevirdi, "Ne dersin, çok şekerler değil mi?"

"Babam nerede?"

"Babasına benzemiyor," diye açıkladı Daisy. "Bana benziyor, saçları, yüzünün biçimi."

Daisy kanepede arkasına yaslandı. Dadı öne doğru ilerledi, elini uzattı.

"Gel Pammy."

"Güle güle tatlım!"

Sıkı bir disiplinle büyütülmüş uslu çocuk, geriye dönüp gitmek istemediğini gösteren bir bakış attıktan sonra dadının elini tuttu ve peşi sıra kapıdan çıktı, tam o anda Tom içeri girdi, ardından da dört kadeh buzlu cin kokteyli geldi.

Gatsby içkisini aldı. "Harika görünüyor, buz gibi," dedi. Oldukça gergin olduğu belli oluyordu sesinden. İçkilerimizden büyük, iştahlı yudumlar aldık.

"Geçenlerde bir yerde okudum, güneş her gün daha da ısınıyormuş," dedi Tom neşeyle. "Yakında dünyayı yutacak herhalde—ya da bir dakika, tam tersiydi galiba, güneş her yıl biraz daha soğuyormuş."

"Hadi dışarı çıkalım," dedi Gatsby'ye, "Sana etrafı göstermek istiyorum."

Ben de onlarla birlikte sundurmaya çıktım. Sıcağın altında iyice durgunlaşmış olan yeşil boğazda küçük bir yelkenli serin sulara doğru ağır ağır yol alıyordu. Gatsby bir an gözleriyle takip etti yelkenliyi, sonra elini kaldırdı, koyun karşı tarafını gösterdi.

"Tam karşınızda oturuyorum."

"Evet, öyle."

Gözlerimiz, gül bahçelerini, kızgın çimenleri ve bu bunaltıcı sıcakla kıyıya vuran çöplerin üstünden ileriye baktı. Teknenin beyaz kanatları gökyüzünün serin, mavi sınırına karşı usul usul hareket ediyordu. İlerisinde deniz kabuklarıyla dolu okyanusla huzurlu bir sürü adacık vardı.

"İşte size sporun âlâsı," dedi Tom başını sallayarak. Sade-

ce bir saatliğine de olsa, o yelkenlide olmak isterdim.

Yemeği sıcağa karşı iyice loşlaştırılmış yemek odasında yedik ve gergin bir neşeyle soğuk biralarımızı yudumladık.

"Öğleden sonra ne yapacağız?" diye sızlandı Daisy, "ve sonraki gün, ve önümüzdeki otuz yıl?"

"Marazi düşüncelere kapılıyorsun yine," dedi Jordan. "Sonbahar gelip de hava serinleyince hayat yeniden başlar."

"Ama çok sıcak," diye diretti Daisy, neredeyse ağlayacaktı, "Ve her şey karmakarışık. Hadi şehre inelim!"

Sesi, kavurucu sıcakla başa çıkmaya çabalıyor, ona karşı savaşıyor ve nihayet bu sıcağın anlamsızlığına biçim veriyordu.

"Ahırdan garaj yapanı duydum," diyordu Tom Gatsby'ye. "Ama garajı ahır yapan ilk kişi benim."

"Kimler şehre inmek istiyor?" diye ısrar etti Daisy. Gatsby'nin gözleri ona doğru kaydı. "Ah," diye haykırdı Daisy, "öyle harika bakıyorsun ki."

Gözleri buluştu, evrende yalnız ikisi varmışçasına uzun uzun birbirlerine baktılar. Daisy kendini biraz zorlayarak gözlerini aşağı, masaya çevirdi.

"Her zaman böyle harikaydın," diye tekrarladı.

Gatsby'ye onu sevdiğini söyledi, bunu Tom Buchanan da gördü. Adam allak bullak oldu. Ağzı açık kaldı. Gatsby'ye baktı, sonra da uzun yıllardır bildiği biriyle o an yeniden tanışmış gibi Daisy'ye döndü.

"Şu reklamdaki adama benziyorsun," diye sürdürdü Daisy masumca. "Hani şu reklamdaki adam var ya, ona..."

Tom hemen araya girdi: "Tamam, peki. Şehre gidecektik hani, hazırım ben. Hadi bakalım hep birlikte şehre gidiyoruz."

Doğruldu, gözleri hâlâ çakmak çakmak, bir Gatsby'ye bir karısına bakıyordu. Kimse kıpırdamadı. "Hadisenize!" Asabı bozulmuştu hafiften. "Neyiniz var sizin, gideceksek çıkalım artık."

Kendini tutmaya çabaladığı için oldukça gergindi, titre-

yen eliyle bardağı ağzına götürüp son yudumu içti. Daisy'nin sesi ayaklandırdı hepimizi, güneşten kavrulan çakıl taşlı araba yoluna çıktık.

"Gidiyor muyuz yani şimdi?" diye itiraz etti Daisy. "Böyle hemen? Gitmeden önce bir sigara içmek isteyen yok mu?"

"Yemekte bol bol içti herkes."

"Keyfimizi bozmayalım, lütfen," diye yalvardı Tom'a. "Bu sıcakta kimsenin kavga etmeye hali yok."

Tom karşılık vermedi.

Daisy, "Nasıl istersen," dedikten sonra Jordan'a döndü. "Hadi Jordan."

Hazırlanmak için yukarı çıktılar, biz üç erkek de ayaklarımızla kızgın çakıl taşlarını eşeleyerek onları bekledik. Gümüş rengi hilal, daha şimdiden göğün batısında salınmaya başlamıştı. Gatsby tam konuşmaya başlayacakken vazgeçti ama Tom ona döndü, söyleyeceği şeyi bekliyordu.

"Ahırlarınız burada mı?" diye sordu Gatsby, kendini zorlayarak.

"Yolun dört yüz metre kadar aşağısında."

"Ya."

Sessizlik...

"Nerden çıktı şehre gitmek şimdi, anlamıyorum" diye patladı Tom hiddetle. "Hep kadınların başının altından çıkar bu tuhaf fikirler..."

"Yol için yanımıza içecek bir şeyler alalım mı?" diye üst kattaki pencereden seslendi Daisy.

"Viski alacağım," diye yanıtladı Tom ve içeri girdi.

Gatsby kaskatı bana döndü: "Adamın evinde olduğumuz için hiçbir şey söyleyemiyorum azizim," dedi.

"Daisy'nin ses tonu da biraz fazla patavatsız," dedim. "Sanki şey gibi..." Duraksadım.

"Para sesi gibi," dedi aniden.

Söylemek istediğim tam da buydu. Daha önce bir türlü anlayamamıştım. Para sesiydi bu. Sesin iniş çıkışındaki o büyü, o şıkırtı, o zil gibi tınlayışı... Kralın biricik kızı, tepede-

ki beyaz sarayında oturan o altın prenses...

Tom, havluya sardığı litrelik viski şişesiyle evden çıktı, ardından da başlarına taktıkları gümüşi şapkalar ve üzerlerine aldıkları ince pelerinlerle Daisy ve Jordan göründü.

"Hep birlikte benim arabayla gidelim mi?" diye teklif etti Gatsby. Koltuğun iyice ısınmış yeşil deri döşemesine dokundu. "*Gölgede bırakmalıydım arabayı.*"

"Düz vites mi?" diye sordu Tom.

"Evet."

"O zaman, siz benim spor arabaya alın, ben de sizin arabayı kullanayım."

Bu teklif Gatsby'yi rahatsız etmişti.

"Benzini azalmıştı galiba," dedi.

"Yo, depo dolu gibi," dedi Tom taşkınca. Göstergeye baktı. "Biterse de bir eczaneden bulurum. Bugünlerde her türlü şey bulunuyor eczanelerde."

Bu yersiz ve gereksiz yorumun ardından bir sessizlik oldu. Daisy kaşlarını çatıp Tom'a baktı; Gatsby'nin yüzünden ise hem yabancı, hem de sanki daha önce bir yerlerde duyduğum, tarif edilmesi güç, tanıdık bir ifade gelip geçti.

"Hadi gel Daisy," dedi Tom, karısını eliyle Gatsby'nin otomobiline doğru sürüklerken. "Seni bu sirk arabasında götüreceğim."

Kapıyı açtı fakat Daisy onun kolunun çemberinden kaçıverdi.

"Sen Nick ve Jordan'ı al. Biz senin arabayla takip ederiz sizi."

Gatsby'ye yaklaştı, ceketine dokundu. Jordan, Tom ve ben Gatsby'nin arabasının ön koltuğuna geçtik. Tom, alışık olmadığı vitesi hafif bir tereddütle, dikkatli olmaya çalışarak değiştirdi, onları geride bırakıp kavurucu sıcağın içine şimşek gibi daldık.

"Gördünüz mü?" diye sordu Tom.

"Neyi?"

Yüzüme dikkatle baktı. Jordan ve benim başından beri

her şeyi bildiğimizi anlamıştı.

"Beni aptal sanıyorsunuz değil mi? Belki de öyleyim, ama benim sezgim kuvvetlidir, ne yapmam gerektiğini bazen o söyler bana. Buna inanmayabilirsiniz belki ama bilim..."

Sustu. Karşı karşıya kaldığı bu acil durum onu teorik uçurumun kıyısından çekip aldı.

"Bu herif hakkında küçük bir araştırma yaptım," diye devam etti. "Eğer bilseydim daha derine inerdim..."

"Yani medyuma mı gittin?" diye takıldı Jordan.

"Ne?" Biz gülerken o da şaşkın şaşkın bize baktı. "Ne medyumu?"

"Gatsby için."

"Gatsby için! Hayır, gitmedim. Geçmişiyle ilgili küçük bir araştırma yaptım, dedim."

"Ve Oxford mezunu olduğunu öğrendin," diye yardımcı oldu Jordan.

"Oxford mu?" Tom bunu hiç inandırıcı bulmuyordu. "Oxford'muş! Pembe takım elbise giyen bir Oxfordlu!"

"İster inan ister inanma, Oxford'dan mezunmuş işte."

"New Mexico'daki Oxford'u filan bitirmiş herhalde," diye aşağılayarak homurdandı.

"Neyse ne! Madem bu kadar züppesin neden onu yemeğe çağırdın?" diye sordu Jordan, öfkeyle.

"Daisy çağırdı; biz evlenmeden önce tanışıyormuş onla –Tanrı bilir nerden!"

Biranın etkisi yavaş yavaş azalıyordu, hepimiz gerginleşmeye başlamıştık ve bunun farkındaydık, bir süre hiç konuşmadan devam ettik yola. Sonra yolun aşağısında Dr. T. J. Eckleburg'ün solgun gözleri belirdiğinde Gatsby'nin benzin konusundaki uyarısını hatırladım.

"Şehre kadar yeter bu benzin," dedi Tom.

"Ama benzinci hemen şurada," diye karşı çıktı Jordan. "Bu sıcakta yolda kalmak istemiyorum."

Tom'un aniden frene basmasıyla kalkan toz bulutunun içinde, Wilson'ın tabelasının altında durduk. Bir dakika son-

ra garajın sahibi içerden çıktı, boş gözlerini arabaya dikip öylece baktı.

"Doldursana şu benzini, hadi!" diye bağırdı Tom. "Ne için durduk sanıyorsun- manzara seyretmeye mi?"

"Hastayım," dedi Wilson yerinden kıpırdamadan. "Sabahtan beri hastayım."

"Neyin var?"

"Bitkinim, dökülüyorum."

"Kendim mi dolduruyım benzini yani?" diye sordu Tom. "Telefonda sesin gayet iyi geliyordu."

Wilson yaslandığı kapı aralığının gölgesinden bir gayret çıkıp benzin deposunun kapağını açtı, zorlukla soluyordu. Yüzü günışığında yemyeşildi.

"Yemeğinizi bölmek istemezdim," dedi. "Ama çok fena paraya ihtiyacım var, eski arabanızı ne yapacağınızı merak etmiştim."

"Buna ne dersin peki? diye sordu Tom. "Geçen hafta aldım."

"Güzel bir sarı," dedi Wilson, bir yandan pompanın kolunu çekerken.

"Almak ister misin?"

"İsterdim tabii," Wilson hafifçe gülümsedi. "Ama diğerinden biraz para da kazanırdım belki."

"Neden böyle aniden paraya sıkıştın?"

"Uzun zamandır buradayım. Artık gitmek istiyorum. Karımla batıya taşınmak istiyoruz."

"Karın da mı gitmek istiyor?" diye atıldı Tom şaşkınlıkla.

"On yıldır bundan söz edip duruyor." Wilson bir an pompaya yaslandı, eliyle gözlerini gölgeledi. "Artık istese de istemese de gelecek. Onu buradan götüreceğim."

Tom'un spor arabası bir an bize selam verip, toz bulutu kaldırarak şimşek gibi yanımızdan geçip gitti.

"Borcum ne?" diye sordu Tom sertçe.

"İki gün önce tuhaf bir işler döndüğünü anladım," dedi Wilson. "Onun için buradan gitmek istiyorum. Onun için

sizi araba konusunda ikide bir rahatsız ediyorum."

"Ne kadar borcum?"

"Bir dolar yirmi sent."

Amansız sıcak aklımı bulandırmaya başlamıştı, Wilson'ın şüphelerinin Tom üzerinde toplanmadığını bir an algılayamadım ve korktum. Myrtle'ın ondan ayrı bir yaşamı, başka bir dünyası olduğunu keşfetmişti ve bunun üzerine yaşadığı şok, onu hasta düşürmüştü. Önce ona, sonra da yaklaşık bir saat önce benzer bir deneyim yaşayan Tom'a uzun uzun baktım. Ve insanların zeka ya da ırk bakımından farklılıklarının, hastayla sağlıklı arasındaki farkın derinliğiyle boy ölçüşemeyeceğini düşündüm. Wilson öyle hasta, öyle bitkindi ki sanki zavallı bir kızı az önce gebe bırakmış gibi suçlu, hem de bağışlanamayacak kadar suçlu, görünüyordu.

"Sana o arabayı vereceğim," dedi Tom. "Yarın öğleden sonra yollarım."

O bölge nedense, öğle sonrasının parlak aydınlığında bile, her zaman içten içe tedirgin eder insanı; işte şimdi de sanki arkadan bir uyarı gelmiş gibi bir anda başımı çevirdim. Dr. T. J. Eckleburg'ün kocaman gözleri kül tepelerinin üstünde nöbet tutmaya devam ediyordu, ancak kısa bir süre sonra, beş metre kadar uzağımızda, bize tuhaf bir dikkatle bakan başka gözler olduğunu fark ettim.

Garajın üstündeki dairenin pencerelerinden biri hafifçe aralanmıştı ve Myrtle Wilson gözlerini dikmiş aşağıya, arabaya bakıyordu. Kendini o kadar kaptırmıştı ki, onu gördüğümüzün farkında bile değildi, banyo edilen bir fotoğrafta yavaş yavaş belirginleşen nesneler gibi, yüzünden art arda farklı duygular geçiyordu. İfadesi kadınların çoğunda rastladığım türden tanıdık, bildik bir ifadeydi ama Myrtle Wilson'ın yüzünde nedensiz ve anlaşılmaz durduğunu düşünüyordum ki, kıskançlığın hiddetiyle açılmış gözlerini Tom'a değil, karısı sandığı Jordan'a dikmiş olduğunu fark ettim.

Ahmak bir insanın kafasının karışması hiçbir şeye benzemez, Tom da yolumuza devam ederken paniğin kızgın kamçı-

sını ensesinde hissediyordu. Bir saat öncesine kadar avucunun içinde sandığı karısı ve metresi, elinden hızla kayıp gitmişti. Sezgileri ona Wilson'ı geride bırakarak Daisy'yi tekrar elde etmesi gerektiğini söylüyordu, o da gaza asıldı, saatte seksen kilometre hızla Astoria'ya doğru hızla ilerledik ve nihayet asma köprünün örümcek ağını andıran kirişleri arasında, sakince ilerleyen mavi spor arabayı gördük.

50. Cadde civarındaki şu geniş sinemalar bir harika," dedi Jordan. "New York'u yazın öğleden sonraları daha çok seviyorum, herkes bir yerlere gitmiş oluyor. Şehir adeta şehvetli bir havaya bürünüyor—hani iyice olgunlaşmış gibi, her türden ilginç meyve kucağına düşüverecek gibi."

'Şehvetli' kelimesi Tom'u iyice huzursuz etmişti ama karşı çıkmak için bir gerekçe bulmasına fırsat kalmadan spor araba durdu, Daisy yanlarına yanaşmamız için eliyle işaret etti.

"Nereye gidiyoruz?" diye seslendi.

"Sinemaya ne dersin?"

"Ama çok sıcak," diye sızlandı.

"Siz gidin isterseniz, biz buralarda biraz vakit geçirip sonra sizle buluşuruz." Biraz gayretle işin içine bir miktar mizah da kattı; "Bir köşe başında buluşuruz. İki sigarayı aynı anda içen birini görürseniz bilin ki benim."

Arkamızdaki kamyon küfreder gibi korna çalınca Tom sabırsızlandı, "Yol ortasında tartışmayalım bunu," dedi.

"Siz beni Central Park'ın güney kısmına doğru takip edin, Plaza'nın önüne."

Birkaç kere arkaya dönerek gelip gelmediklerine baktı, trafik yüzünden geciktikleri zaman da onları gözden kaybetmemek için yavaşladı, görünmelerini bekledi. Sanırım yan sokaklardan birine sapıp bir daha dönmemek üzere hayatından çıkıp gitmelerinden korkuyordu.

Ama öyle olmadı. Açıklanması güç bir adım atıp, Plaza Otel'in oturma odalı dairelerinden birini tuttuk.

Bizi o odaya getiren uzun ve şiddetli tartışma aklımdan çıkmıştı, oysa tartışma esnasında donumun ıslak bir yılan gibi

bacaklarıma yapıştığını ve boncuk boncuk soğuk ter döktüğümü çok iyi hatırlıyorum. Fikir, Daisy'nin "beş banyo kiralayıp soğuk duş alalım," önerisiyle ortaya çıktı, sonra buna "*mint julep** içeceğimiz bir yere gidelim" teklifi eklenince daha makul bir biçim kazandı. Hepimiz defalarca bunun 'delilik' olduğunu söyledik—hep bir ağızdan konuşarak otel katibini serseme çevirmiştik ve bu yaptığımızın çok komik olduğunu düşünüyor ya da düşünüyor gibi yapıyorduk...

Oda geniş ve boğucuydu, saat dört olmasına rağmen açılan camlardan içeriye yalnızca parkın kızgın çalılarının kokusu doldu. Daisy aynaya yaklaştı, arkası bize dönük, saçlarını düzeltmeye başladı.

"Harika bir oda," diye fısıldadı Jordan hürmetle, bunun üzerine herkes güldü.

"Bir pencere daha açsanıza," diye buyurdu Daisy, başını çevirmeden.

"Başka pencere yok ki."

"O halde telefon edip bir balta isteyelim."

"Artık şu sıcağı unutsan iyi olacak," dedi Tom, sabrının sınırlarındaydı. "İkide bir sızlandıkça daha da çekilmez oluyor sıcak."

Havluya sardığı viski şişesini çıkartıp masaya koydu.

"Daisy'yi biraz rahat bıraksana azizim," diye araya girdi Gatsby. "Şehre gelmek isteyen sendin."

Bir sessizlik oldu. Telefon rehberi çengelinden kurtulup yere düştü, Jordan rehbere, "özür dilerim," diye fısıldadı ama bu kez kimse gülmedi.

"Ben kaldırırım," dedim.

"Aldım ben," dedi Gatsby. Kopan ipi inceledi, çok ilginç bulmuş gibi "hım!" diye mırıldandıktan sonra rehberi iskemlenin üstüne fırlattı.

"Bu hitap şekli çok hoşuna gidiyor galiba?" dedi Tom sertçe.

"Hangi hitap şekli?"

"Şu 'azizim' tabiri. Nerden kaptın bu lafı?"

"Bana bak Tom," dedi Daisy aynadan başını kaldırıp, "böyle laf sokuşturup duracaksan bir dakika kalmam burada. Telefon et de *mint julep* için buz getirsinler."

Tom ahizeyi kaldırınca sıkışmış sıcak hava infilak etti ve aşağıdaki balo salonundan odaya Mendelssohn'un 'Düğün Marşı'nın olağanüstü akorları doldu.

"Bu sıcakta evlendiğini düşünsene," diye kasvetle bağırdı Jordan.

"Ben haziran ortasında evlenmiştim," dedi Daisy. "Haziranda Louisville! Biri düşüp bayılmıştı. Kimdi o bayılan, Tom?"

"Biloxi," dedi Tom kısaca.

"Doğru ya, Biloxi'ydi adamın adı. Lakabı 'Blocks'tu, kutu imalatçısıydı –gerçekten— ayrıca Biloxi'liydi, Tennessee'deki Biloxi."

"Adamı bizim eve taşımışlardı," diye araya girdi Jordan. "Çünkü kiliseden iki ev ötede oturuyorduk. Adam bizde üç hafta kaldı, babam en sonunda, artık gitmesi gerektiğini söyleyerek kovdu onu, adamın gittiği günün ertesinde de babam öldü." Bir an durakladıktan sonra ekledi: "İki olayın birbiriyle bağlantısı yok tabii."

"Bill Biloxi diye bir tanıdığım vardı, Memphis'liydi," dedim.

"O, kuzeni onun. Gidene kadar bütün aile hikayelerini anlatmıştı. Bir de bana alüminyum golf sopası vermişti, hâlâ kullanırım."

Törenin başlamasıyla müzik yavaşlamıştı, pencereden içeri uzun bir alkış sesi süzüldü, bunu tezahüratlar izledi, sonra da patlayan cazla birlikte dans başladı.

"Yaşlanıyoruz," dedi Daisy. "Genç olsaydık hemen kalkıp dans etmeye başlardık."

"Biloxi'yi unutma," diye uyardı Jordan onu. "Sen onu nerden tanıyordun Tom?"

"Biloxi'yi mi?" Tom hatırlamak için kendini zorladı. "Ben tanımıyordum onu. Daisy'nin arkadaşıydı."

"Hayır değildi," diye itiraz etti Daisy. "Onu daha önce hiç görmemiştim, özel vagonla gelenlerden biriydi."

"İyi de adam bana seni tanıdığını söylemişti. Louisville'de doğmuş büyümüş. Asa Bird getirdi onu son anda, vagonda onun için de yerimiz olup olmadığını sordu."

Jordan gülümsedi.

"Bedavadan eve dönmeye çalışıyordu herhalde. Yale'de sınıf başkanınızmış."

Tom'la birbirimize boş gözlerle baktık.

"Biloxi mi?"

"Sınıf başkanımız yoktu ki bizim..."

Gatsby'nin ayağı yerde kısa, huzursuz vuruşlarla trampet çalıyordu, Tom birden dönüp onu süzmeye başladı.

"Bu arada bay Gatsby, siz de Oxfordlusunuz, değil mi?"

"Pek sayılmaz."

"Ah, evet, bildiğim kadarıyla Oxford'da eğitim almışsınız."

"Evet, oraya gittim."

Sessizlik... Sonra Tom'un kuşkulu ve aşağılayıcı sesi: "Biloxi'nin New Haven'a, Yale'e gittiği dönemde siz de Oxford'da okuyordunuz herhalde."

Yine sessizlik. Garson kapıyı tıklatıp girdi, ezilmiş nane ve buz getirmişti, fakat çıkarken "Teşekkür ederim" demesi bile içerdeki sessizliği bozmamıştı. Bu müthiş detay artık açıklığa kavuşmalıydı.

"Oraya gittiğimi söyledim ya size," dedi Gatsby.

"Evet, duydum ama ne zaman gittiğini öğrenmek istiyorum."

"1919'da. Sadece beş ay okudum orada. Onun için kendimi tam olarak Oxfordlu saymam."

Tom bu kuşkularını bizim de paylaşıp paylaşmadığımızı anlamak için etrafa bir göz gezdirdi. Ama hepimiz Gatsby'ye bakıyorduk.

"Ateşkesten sonra bazı subaylara böyle bir fırsat tanınmıştı," diye devam etti. "İngiltere ya da Fransa'da istediğimiz

üniversiteye gidebilecektik."

İçimden ayağa kalkıp sırtını sıvazlamak geldi, ona karşı önceden de inancım tamdı ama bu inanç şimdi bir kez daha tazelendi içimde.

Daisy belli belirsiz gülümseyerek ayağa kalktı ve masaya geçti.

"Viskiyi açsana Tom," diye buyurdu. "Sana bir *mint julep* hazırlayayım, kendini nasıl aptal durumuna düşürdüğünü unutursun belki... Ne güzel naneler!"

"Bir dakika," dedi Tom öfkeyle, "Bay Gatsby'ye son bir sorum daha var."

"Buyurun," dedi Gatsby nazikçe.

"Evimde ne tür bir kargaşa çıkarmaya çalışıyorsun sen?"

Sonunda herkes gerçekten konuşmaya başlamıştı ve Gatsby bu durumdan memnundu.

"Onun kargaşa çıkarmaya çalıştığı yok," dedi Daisy. Çaresizce bir ona bir ötekine baktı. "Sen hırgür çıkarıyorsun. Biraz kendine hakim ol lütfen."

"Kendine hakim olmak ha?" diye duyduklarına inanamıyormuş gibi tekrarladı Tom. "Öylece köşeme çekilip Bay Ne İdüğü Belirsiz'le karımın karşımda aşk yaşamasına seyirci mi kalmamı istiyorsun? Eğer öyleyse ben yokum... Bugünlerde aile hayatına, evlilik kurumuna burun kıvırmak pek moda, ardından ne gelecek? Herhalde her şey tamamen altüst olacak ve siyahlarla beyazların evlenmesine kadar varacak iş."

Yüzü bu abuk sabuk fikirlerinin yarattığı heyecanla kıpkırmızı kesilmişti, kendini uygarlığın son kalesini savunuyormuş gibi hissediyordu.

"Burada hepimiz beyazız," diye mırıldandı Jordan.

"Pek sevilmediğimin farkındayım. Öyle büyük partiler filan da vermiyorum. Ama en azından bugünün dünyasında bir çevre oluşturmak için evini illa domuz ağılına çevirmen gerekiyor sanırım."

Öfkelenmiştim, hepimiz öfkelenmiştik, ama ağzını her açışında içimden kahkahalarla gülmek geliyordu. Sefahat

düşkünlüğünden fazilet timsaline dönüşümü kusursuzdu.

"*Sana* söyleyeceğim bir şey var dostum..." diye başladı Gatsby. Ama Daisy onun niyetini sezdi.

"Lütfen yapma!" diye araya girdi çaresizce. "Hadi evlerimize dönelim artık, niye kalkıp gitmiyoruz ki?"

"Çok iyi fikir." Hemen ayaklandım. "Hadi Tom, kimse içmek istemiyor zaten."

"Bay Gatsby bana ne söyleyecekmiş duymak istiyorum."

"Karın seni sevmiyor," dedi Gatsby. "Hiçbir zaman da sevmedi. Beni seviyor."

"Aklını kaçırmış bu adam!" diye bağırdı Tom hiç beklemeden.

Gatsby ayağa fırladı, heyecandan yerinde duramıyordu. "Seni hiç sevmedi, duyuyor musun?" diye haykırdı. "Seninle fakir olduğum için, beni beklemekten yorulduğu için evlendi. Bu korkunç bir hataydı, ama kalbinde her zaman, yalnızca ben vardım!"

Bu noktada Jordan'la ben gitmek için kalktık ama Tom ve Gatsby bizden saklayacakları bir şey olmadığını göstermek istiyorlarmış, duygularını vekaleten de olsa paylaşmamız bizim için bir ayrıcalıkmış gibi kalmamız için birbirleriyle yarışırcasına ısrar ettiler.

"Daisy, otur!" dedi Tom sesine otoriter bir ton vermeye çalışarak.

"Neler oluyor? Her şeyi bilmek istiyorum."

"Neler olduğunu anlattım işte," dedi Gatsby. "Beş yıldır böyle gidiyor-ve senin haberin yok."

Tom, Daisy'ye döndü aniden. "Bu herifle beş yıldır birlikte miydin?"

"Görüşmüyorduk," dedi Gatsby. "Hiç buluşmadık. Ama birbirimizi hep sevdik dostum ve senin hiçbir şeyden haberin olmadı. Bazen kendi kendime gülerdim," —fakat gözlerinde gülüşten eser yoktu— "senin o her şeyden bihaber halini düşündükçe."

"Yani hepsi bu mu?" Tom bir papaz gibi kalın parmakla-

rını birleştirdi ve koltuğunda geriye yaslandı.

"Aklını kaçırmışsın sen!" diye patladı. "Beş yıl önce aranızda geçenleri bilemem, o zamanlar Daisy'yi tanımıyordum—gerçi evlerine bir kilometreden fazla nasıl yaklaşabildiğini de anlamadım, belki de arka kapıdan bakkal siparişlerini teslim etmeye falan gitmişsindir. Her neyse, gerisi tamamen yalan. Evlendiğimizde Daisy beni seviyordu ve hâlâ da beni seviyor."

"Hayır," dedi Gatsby başını iki yana sallayarak.

"Ama öyle. Bazen saçma sapan şeyleri kafasına takar, ne yaptığını bilmez, hepsi bu." Başını ağır başlı bir şekilde, bilgece salladı. "Ayrıca ben de Daisy'yi seviyorum. Arada bir kaçamak yaptığım, ahmakça davrandığım oluyor ama her seferinde geri dönüyorum, ondan başkasını sevmedim hiç."

"Midemi bulandırıyorsun," dedi Daisy. Bana döndü, bir oktav alçalan sesi odayı ürpertici bir küçümsemeyle doldurdu; "Chicago'dan neden ayrıldık biliyor musun? Sana o küçük kaçamağın öyküsünü nasıl oldu da anlatmadılar şaşırdım doğrusu."

Gatsby ona doğru yürüdü, yanında durdu.

"Daisy, bütün bunlar geride kaldı artık," dedi içtenlikle. "Hiçbir önemi yok şu an. Ona gerçeği söyle, onu hiçbir zaman sevmediğini söyle de bu konu sonsuza dek kapansın."

Kadın ona boş gözlerle baktı. "Neden,— nasıl sevmiş olabilirim ki onu? Mümkün mü bu?"

"Onu hiç sevmedin."

Bir an duraksadı. Gözlerini bir tür yardım ister gibi Jordan'a , sonra da bana çevirdi; sanki en sonunda yaptığının farkına varmıştı— ve baştan beri böyle bir şey yapmaya, aslında herhangi bir şey yapmaya niyetlenmediğini de anlamıştı. Ama olan olmuştu artık. İş işten geçmişti.

"Onu hiç sevmedim," dedi belirgin bir isteksizlikle.

"Kapiolani'de* de mi?" diye sordu Tom aniden.

"Hayır."

Aşağıdaki balo salonundan boğuk ve boğucu nameler sı-

cak hava dalgalarıyla odaya taşınıyordu.

"Ayakkabıların ıslanmasın diye seni Punch Bowl'da* kucağımda taşıdığım gün de mi?" Tom'un çatallanmış sesinde şefkatli bir ton seziliyordu. "Ha, Daisy?"

"Lütfen, yapma!" Sesi soğuktu ama hıncı geçmişti. Gatsby'ye baktı. "İşte söyledim Jay," dedi—fakat sigarasını yakmaya çalışırken eli titriyordu. Birden sigarayı ve kibriti halının üstüne fırlattı.

"Çok şey istiyorsun benden!" diye haykırdı Gatsby'ye. "Seni seviyorum—bu yetmiyor mu? Geçmişi değiştiremem ki." Çaresizlik içinde ağlamaya başladı. "Bir ara sevmiştim onu, ama seni de sevdim."

Gatsby'nin gözleri açıldı ve kapandı.

"Beni *de* sevdin öyle mi?" diye tekrarladı.

"Bu da yalan," dedi Tom vahşice. "Senin hayatta olduğundan bile haberi yoktu. Bak... biz Daisy'yle senin hiçbir zaman bilemeyeceğin, ikimizin asla unutamayacağı şeyler yaşadık."

Bu sözler, dişlerini Gatsby'nin bedenine geçiriyordu adeta.

"Daisy'yle yalnız konuşmak istiyorum," diye ısrar etti. "Şu an fazlasıyla gergin..."

"Yalnız da olsak Tom'u hiç sevmedim diyemem sana," diye itiraf etti Daisy acıklı bir sesle. "Doğruyu söylememiş olurum."

"Elbette öyle," diye onayladı Tom. Daisy kocasına döndü. "Sanki senin için bir önemi varmış gibi," dedi.

"Tabii ki önemi var. Bundan sonra seninle daha çok ilgileneceğim."

"Anlamıyorsun," dedi Gatsby hafif bir panikle. "Bundan böyle onunla sen ilgilenmeyeceksin."

"Öyle mi?" Tom gözlerini iyice açtı, güldü. Artık daha soğukkanlı davranabiliyordu. "Niyeymiş o?"

"Daisy seni terk ediyor."

"Saçmalık."

"Doğru, ayrılıyorum senden," dedi belirgin bir çabayla.

"Hayır benden ayrılmıyor!" Tom'un sözleri birden Gatsby'nin üstüne çöktü. "Hem de parmağına takacağı yüzüğü bile çalmak zorunda olan adi bir dolandırıcı için ha, asla!"

"Daha fazla katlanamayacağım buna!" diye bağırdı Daisy. "Lütfen gidelim artık."

"Hem kimsin sen?" diye patladı Tom. "Meyer Wolfshiem'la düşüp kalkan o tiplerden birisin işte—neler çevirdiğini biliyorum. Küçük bir araştırma yaptım ama bu kadarla kalmayacak daha etraflıca araştıracağım seni."

"Keyfin bilir, azizim," dedi Gatsby sakince.

"Şu bahsettiğin 'eczanelerin' ne olduğunu öğrendim." Birden bize dönüp hızla anlatmaya başladı: "Wolfshiem'la bu, burada ve Chicago'nun arka sokaklarında bir sürü eczane satın almışlar, el altından saf alkol satıyorlar. Çevirdiği dolaplardan biri de bu. Onu görür görmez içki kaçakçısı olduğunu söylemiştim ve hiç yanılmamışım."

"Ne olmuş yani?" dedi Gatsby nazikçe. "Arkadaşın Walter Chase aramıza katılmayı hiç de onur meselesi yapmamıştı."

"Sen de onu yüzüstü bıraktın, öyle değil mi? New Jersey'de bir ay boyunca hapis yatmasına göz yumdun. Tanrım! Walter'ın *senin* konun açıldığında neler söylediğini bir duysan."

"Bize geldiğinde sefil durumdaydı azizim, üç beş kuruş kazanacağı için o kadar mutlu olmuştu ki."

"Bana 'azizim' deyip durma!" diye bağırdı Tom. Gatsby hiçbir şey söylemedi. "Walter sizi bahis meselesinden dava edecekti ama Wolfsheim onu korkutup susturmuş."

Gatsby'nin yüzünde yine o hem yabancı, hem tanıdık ifade belirdi.

"Şu eczane işinden kazandığın para yalnızca harçlığındı herhalde," diye tane tane devam etti Tom. "Asıl şimdi büyük bir işin peşindeymişsin ama Walter korkusundan anlatmadı."

Daisy'ye baktım, dehşet dolu gözlerle bir kocasına bir Gatsby'ye bakıyordu, Jordan ise çenesinin ucunda belli ki

bütün dikkatini kendinde toplayan görünmez bir nesneyi dengelemekle meşguldü yine. Tekrar Gatsby'ye döndüm ve yüzündeki ifadeyi görünce dehşete kapıldım. Bahçesindeki partilerde etrafta dolaşan söylentilerden iğrenmeme rağmen, şu anda 'birini öldürmüş' gibi görünüyordu. Yüzünde bir anlığına beliren o ifadeyi ancak bu fantastik benzetmeyle tarif edebilirdim.

Sonra şekli değişti, heyecan içinde Daisy'yle konuşmaya başladı; hakkındaki tüm söylentilere karşı çıkıyor, itham edilmediği suçlar için bile kendini savunuyordu. Ama ağzından çıkan her kelimeyle Daisy biraz daha içine çekiliyordu. Bunun üzerine vazgeçti; akşamüstü yerini karanlığa bırakırken bir tek o ölmüş düş direnmeye devam ediyordu; tutamayacağı bir şeye dokunmaya çalışıyor, odanın diğer ucundaki yitik sese ulaşmak için kederle, umutsuzca çırpınıyordu.

O ses yine, 'gitmek için' yalvardı.

"Tom, *lütfen*! Dayanamıyorum artık."

Kadının korku dolu gözleri, önceden neye niyetlenmişse, neye cesaret etmişse, hepsinin yitip gittiğini söylüyordu.

"Hadi Daisy siz ikiniz beraber gidin," dedi Tom. "Bay Gatsby'nin arabasıyla."

Daisy tedirgin olmuştu, Tom'a baktı ama kocası yüce gönüllü bir gülümsemeyle diretti.

"Hadi git. Canını sıkmaz artık, merak etme. Haddini aşan küçük çapkınlık girişiminin sona erdiğini o da anladı artık."

Tek kelime etmeden gittiler; bir başlarına, önemsizleştirilerek, merhametimizden bile yoksun iki hayalet misali yola koyuldular.

Onlar gittikten sonra Tom ayağa kalktı, açılmamış viski şişesini tekrar havluya sardı.

"İsteyen var mıydı? Nick? Jordan?"

Cevap vermedim.

"Nick?"

"Ne?"

"İster misin biraz?"

"Hayır... şimdi hatırladım da, bugün benim doğum günüm."

Otuz olmuştum. Önümde yeni bir on yılın uğursuz, tekinsiz yolu uzanıyordu. Long Island'a gitmek üzere Tom'un spor arabasına binip yola çıktığımızda saat yediydi. Tom, muzaffer bir edayla durmadan konuşuyor, kahkahalar atıyordu, fakat sesi ben ve Jordan'a, kaldırımdaki patırtı gürültü, ya da tepemizdeki yolun kargaşası kadar uzaktı. İnsanın duygudaşlığının da bir sınırı oluyor, bu yüzden aralarındaki dramatik kavgaları kentin solup giden ışıklarıyla birlikte geride bırakmaktan hoşnuttuk. Otuz yaş—yalnızlığı, bekar arkadaşların sayısının giderek azalmasını, heveslerin sönmeye başlamasını, seyrekleşen saçları vadeden yeni bir on yıllık süreç. Ama işte Jordan yanımdaydı, Daisy'den farklı olarak, çoktan unutulmuş hayalleri bir dönemden diğerine sürüklemeyecek kadar akıllı bir kadındı. Karanlık köprüyü geçerken, solgun yüzü miskin miskin ceketimin omzuna yaslandı, otuz yaşın o ürkütücü darbesi, elinin güven veren sıcaklığıyla dağıldı gitti.

Böylece giderek serinleyen akşam karanlığında ölüme doğru sürmeye devam ettik.

Michaelis, kül tepeciklerinin yakınındaki lokantayı işleten bu Yunanlı delikanlı, soruşturmanın başlıca tanığıydı. Günün en sıcak saatlerini uyuyarak geçirmiş, saat beşten sonra da garaja uğradığında George Wilson'ı ofisinde hasta bir halde, yüzü saçları kadar soluk, sararmış ve tir tir titrerken bulmuştu. Bunun üzerine ona dinlenmesini tavsiye etti Michaelis fakat Wilson, uyursa bir sürü işi kaçıracağını söyleyerek onu dikkate almadı. Komşusu onu ikna etmeye çalışırken üst katta şiddetli bir gürültü koptu.

"Karımı yukarıdaki odaya kilitledim," diye sakince açıkladı Wilson. "Yarın değil öbür güne kadar orda kalacak ve sonra da buradan gideceğiz."

Michaelis hayretler içinde kaldı; dört senedir komşuydular ama Wilson'ın böyle kararlı bir laf edebileceği aklının

ucundan geçmezdi. Şu kendi halinde çalışan, işiyle meşgul adamlardandı Wilson, çalışmadığı zamanlarda da kapının önündeki taburede yoldan geçen insanları, arabaları izlerdi. Biri onunla konuştuğunda her zaman uysal, soluk bir gülümseme takınırdı. Karısının yönetimindeydi, kendisinin değil.

Bu yüzden Michaelis de neler olup bittiğini öğrenmek istedi elbette, fakat Wilson bu konuda tek kelime etmedi; aksine komşusunu tuhaf, kuşkulu gözlerle inceleyip filan gün, filan saatlerde ne yaptığını sordu. Michaelis, bu tuhaf sorgulamadan tedirgin olmaya başlamışken, kapının önünden lokantasına doğru giden işçileri görünce, bunu fırsat bilip, sonradan tekrar uğramak niyetiyle, oradan uzaklaştı. Ama uğramadı. Herhalde unutmuştu, yoksa başka bir sebebi yoktu uğramamasının. Saat yediyi biraz geçiyordu, yeniden dışarı çıktığında Bayan Wilson'ın bağırıp çağıran öfkeli sesini duyunca, kocasıyla aralarında geçen konuşmayı hatırladı.

"Vur hadi!" diye bağırıyordu kadın. "Sıkıysa vur bana, seni aşağılık, korkak herif!"

Hemen ardından, avazı çıktığı kadar bağırarak, elini kolunu sallayarak dışarı fırlayıp karanlığa daldı—daha Michaelis kapının önünden kıpırdayamadan her şey olup bitmişti.

Gazetelerin tabiriyle 'ölüm arabası' duramamıştı; alacakaranlığın içinden fırlamış, bir an acı bir biçimde duraksadıktan sonra ilk dönemeçten kıvrılıp gözden kaybolmuştu. Michaelis, arabanın renginden bile emin değildi—ilk konuştuğu polise açık yeşil olduğunu söyledi. New York yönüne giden öteki araba, yüz metre kadar ilerde durabildi; sürücüsü, korkunç bir şekilde hayatını kaybeden, diz çökmüş bir şekilde yolun ortasına devrilip koyu, yoğun kanını toza bulayan Myrtle Wilson'ın yanına koştu.

Kadına ilk ulaşanlar Michaelis ve bu adamdı ama terden hâlâ ıslak gömleğinin önünü yırtarak açtıklarında, sol göğsünün parçalanıp, gevşek bir kapak gibi sallandığını gördüler, altındaki kalbi dinlemeye gerek yoktu artık. Ağzı sonuna kadar açılmış, yanakları yırtılmıştı; bunca yıldır biriktirdiği o

muazzam canlılığı teslim ederken boğulmuştu sanki.

Üç dört arabayı ve toplanan kalabalığı epeyce uzaktan gördük.

"Kaza olmuş!" dedi Tom. "Çok iyi. Nihayet Wilson'a iş çıktı."

Yavaşladı, durmak gibi bir niyeti yoktu, fakat yaklaşırken garajın kapısındaki insanların suskun, dalıp gitmiş yüzlerini görünce hemen frene bastı.

"Bir bakalım," dedi tedirginlikle, "çok sürmez."

O anda garajdan gelen kesintisiz feryatları duydum, arabadan inip kapıya doğru yürürken ses belirginleşti, yinelenen sözcüklere dönüştü: "Tanrım, ah Tanrım!"

"Çok kötü bir şey olmuş burada" dedi Tom heyecanla. Parmaklarının ucunda yükselip kapı ağzında çember oluşturmuş kalabalığın üstünden garajın içine bakmaya çalıştı; içerisi yalnızca tavanda sallanıp duran çıplak bir ampulle aydınlanıyordu. Boğazını temizledi ve güçlü kollarıyla kalabalığı sertçe yarıp kendine yol açtı.

Çember, ardı ardına duyulan uyarı ve homurdanmalarla yeniden kapandı. Bir dakika boyunca hiçbir şey göremedim. Sonra yeni gelenler sırayı bozunca Jordan'la birlikte ansızın içerde bulduk kendimizi.

Myrtle Wilson'ın cesedi, bu sıcak gecede sanki soğuk algınlığına yakalanmış gibi kat kat battaniyeye sarılmış, duvarın önündeki iş tezgahının üstüne kaldırılmıştı, sırtı bize dönük olan Tom kadının üstüne eğilmiş öylece kıpırdamadan duruyordu. Yanındaki polis memuru, ter içinde, elindeki küçük deftere birtakım isimler yazıp düzeltmeler yapıyordu. İlk başta boş garajda kesintisiz yankılanan iniltinin kaynağını çözemedim; fakat sonra Wilson'ın yazıhanesinin eşiğindeki basamakta, elleriyle kapının pervazına tutunmuş öne ve geriye doğru sallanarak ağladığını gördüm. Adamın biri ona bir şeyler fısıldıyor, ara ara elini omzuna koyarak onu teskin etmeye çalışıyordu, fakat Wilson onu duymuyor, görmüyordu. Gözleri yavaş yavaş tavanda sallanan ampulden karısının üze-

rinde yattığı tezgaha kayıyor, sonra aniden tekrar ışığa dönüp o korkunç sesle bağıra çağıra yineliyordu:

"Tan-rıım! Ah, Tan-rım! Ah, Tan-rım!"

Az sonra Tom ani bir hareketle başını kaldırdı, cam gibi parlayan gözlerle garaja şöyle bir göz gezdirdikten sonra polise alçak sesle bir şeyler geveledi.

"M-a-v..." diye heceliyordu polis, "...o..." '

"Hayır, r harfi" diye düzeltti öbür adam, "M-a-v-r-o..."

"Size söylüyorum!" diye öfkeyle homurdandı Tom.

"Evet, r" dedi polis, "...o..."

"g..."

"g..." Tom'un koca eli omzuna pat diye inince, polis başını kaldırıp baktı. "Ne var dostum, ne istiyorsun?"

"Ne oldu onu öğrenmek istiyorum."

"Araba çarpmış. O dakika ölmüş."

"O dakika ölmüş," diye tekrarladı Tom, gözlerini polise dikip.

"Kadın yola fırlamış. Çarpan orospu çocuğu da durmamış bile."

"İki araba vardı," dedi Michaelis. "Biri geliyor, öbürü gidiyordu, anlatabildim mi?"

"Nereye gidiyordu?" diye sordu polis ilgiyle.

"Ayrı yönlere gidiyordu. İşte o da..." eliyle battaniyelerin olduğu tarafı gösterdi, sonra yarı yolda durup tekrar aşağı indirdi kolunu. "O da yolun ortasına koştu, New York yönünden gelen araba da hemen çiğnedi onu; elli-altmış kilometre hızla geliyordu."

"Buranın adı ne?" diye sordu polis.

"Adı yok."

Soluk yüzlü iyi giyimli bir zenci, polise yaklaştı.

"Sarı bir arabaydı," dedi. "Kocaman sarı bir araba. Yeniydi."

"Gördün mü kazayı?" diye sordu polis.

"Hayır ama yolun biraz aşağısında yanımdan geçti o araba, altmıştan fazlaydı hızı, seksen, doksan vardı."

"Şöyle geç de adını kaydedeyim senin. Açılın biraz. Adamın adını yazacağım."

Yazıhanesinin kapısında sallanıp duran Wilson konuşmanın bir kısmını duymuş olacak ki, feryatlarına bir yenisi daha eklendi:

"Arabayı tarif etmenize gerek yok! Ben biliyorum hangi araba olduğunu!"

Tom'u izliyordum, omzunun arkasındaki kas kütlesinin gerildiğini gördüm ceketinin üstünden. Hemen Wilson'ın yanına gitti, karşısına geçerek adamı kollarının üst kısmında sıkıca tuttu.

"Kendini topla artık," dedi yatıştırmak için, ters ters.

Wilson gözlerini Tom'a çevirdi; parmak uçlarında yükseldi, Tom onu kollarından sıkıca tutmasa dizlerinin üstüne yığılacaktı.

"Dinle," dedi Tom onu hafifçe sarsarak. "Ben buraya bir dakika önce geldim New York'tan. Konuştuğumuz spor arabayı getiriyordum sana. Bu öğleden sonra kullandığım sarı araba benim değildi-duydun mu beni? Daha sonra bir daha görmedim o arabayı."

Sadece ben ve o zenci söylediklerini duyabilecek kadar yakınındaydık ama polis Tom'un ses tonundan bir şeyler sezmiş olacak ki keskin gözlerini ona doğru çevirdi:

"Neler oluyor?" diye sordu.

"Ben onun arkadaşıyım," dedi Tom. Ellerini sıkıca tuttuğu Wilson'dan ayırmadan, sadece başını çevirmişti. "Çarpan arabayı bildiğini söylüyor... sarı bir arabaymış."

Karanlık, belirsiz bir güdü polisi Tom'dan kuşkulanmaya itti.

"Senin araban ne renk peki?"

"Mavi. İki kapılı spor arabalardan."

"Az önce geldik New York'tan" dedim. Hemen arkamızdan gelen arabanın sürücüsü doğruladı dediğimi, bunun üzerine polis başka tarafa yöneldi.

"Şimdi şu ismi bir daha söyleyin de not edeyim..."

Tom, Wilson'ı oyuncak bebekmiş gibi kaldırıp yazıhanesine taşıdı, bir iskemleye oturttu ve geri geldi.

"Biri gelip yanında dursun!" dedi buyurgan bir tonda. En yakınındaki iki adam birbirlerine baktılar, gönülsüzce içeri girerlerken gözleriyle takip etti onları. Kapıyı arkalarından kapadı, önündeki tek basamağı inip, tezgaha bakmaktan kaçınarak ilerledi. Yanımdan geçerken fısıldadı, "Hadi gidelim buradan."

Kuvvetli kollarıyla çemberi aralayıp bize yol açtı, sayısı giderek artan kalabalığın içinden geçerken bakışları üzerimizde hissettik; yarım saat önce güçlü bir umutla çağrılan doktor, elinde çantasıyla koşturarak yanımızdan geçti.

Tom, dönemece gelene kadar ağır ağır ilerledi, sonra gaz pedalına yüklendi ve araba şimşek gibi fırladı.

"Tanrının cezası ödlek herif!" diye inledi. "Durmamış bile."

Buchanan'ların evi karanlıkta hışırdayan ağaçların arasından ansızın karşımıza çıktı. Tom arabayı sundurmanın yanında durdurup yukarıya ikinci kata baktı, sarmaşıklar arasındaki iki pencere ışıl ışıl parlıyordu.

"Daisy evde," dedi. Arabadan inerken bana bakıp hafifçe kaşlarını çattı.

"Üzgünüm Nick, seni West Egg'de indirmem gerekirdi, bu gece artık bir şey yapamayız."

Bir değişiklik olmuştu Tom'da, ağırbaşlı, ciddi bir tavırla konuşuyordu. Ay ışığında sundurmaya doğru ilerlerken birkaç cümleyle hemen durumu çözdü.

"Sana bir taksi çağırırım, bu arada taksiyi beklerken Jordan'la birlikte mutfağa gidin size yiyecek bir şeyler hazırlasınlar, isterseniz tabii." Kapıyı açtı. "Buyurun içeri."

"Teşekkürler, girmeyeyim ben. Ama taksi çağırırsan sevinirim. Dışarıda bekleyeceğim."

Jordan elini koluma koydu.

"İçeri gelmeyecek misin Nick?"

"Yo, sağ ol."

Bitkindim ve yalnız kalmak istiyordum. Ama Jordan biraz daha oyalandı.

"Daha saat dokuz buçuk," dedi.

İçeri kesinlikle girmek istemiyordum; hepsinden fazlasıyla bunalmıştım, şimdi Jordan da dahil olmuştu bu bıkkınlığıma. Yüzümden anlamış olacak ki aniden sırtını döndü, sundurmanın merdivenlerini hızla tırmanıp içeri girdi. Yere çöktüm, başımı ellerimin arasına alıp bir süre öylece durdum, sonra içerdeki telefonun ahizesinin kaldırıldığını, kahyanın taksiyi çağırdığını duydum. Ağır adımlarla evden uzaklaşarak araba yolundan aşağı indim, bahçe kapısında bekleyecektim taksiyi.

Yirmi metre kadar gitmiştim ki birinin bana seslendiğini duydum, Gatsby iki çalılığın arasından patikaya çıktı bir anda. O saate kadar zihnim o kadar yorulmuş ki yalnızca pembe takım elbisesinin ay ışığında parladığını düşündüm.

"Burada ne yapıyorsun?" diye sordum.

"Sadece duruyorum dostum."

Nedense birtakım pis işler karıştırdığını düşündüm. Belki de evi soymayı planlıyordu, arkasındaki gölgeli çalıların arasından tekinsiz kişilerin, "Wolfshiem'ın karanlık adamları"nın çıktığını görsem hiç şaşırmazdım.

Bir dakika kadar sonra, "Yolda kötü bir şeyle karşılaştınız mı?" diye sordu.

"Evet."

Duraksadı.

"Ölmüş mü?"

"Evet."

"Ben de öyle tahmin etmiştim; Daisy'ye de söyledim bunu. Durumla o anda, doğrudan yüzleşmek her zaman iyidir, Daisy de oldukça metanetliydi doğrusu."

Önemli olan tek şey Daisy'nin tepkisiymiş gibi konuşuyordu. "Yan yoldan geldim West Egg'e," diye devam etti "Arabayı da garajıma koydum. Bizi gören olmadı sanırım

ama yine de belli olmaz."

O an ondan o kadar nefret ettim ki, yanıldığını söyleme gereği bile duymadım.

"Kimdi o kadın?" diye sordu.

"Wilson'dı adı. Kocası oradaki garajın sahibi. Peki nasıl oldu bu kaza?"

"Şey, direksiyonu öbür tarafa kırmaya çalıştım ama..." Aniden durdu, tıkandı ve birden anladım gerçeği.

"Daisy mi kullanıyordu?"

"Evet," dedi bir an sonra, "ama tabii ki ben kullanıyordum, diyeceğim. New York'tan yola çıktığımızda çok gergindi Daisy, arabayı kullanırsa biraz yatışacağını düşündü; tam karşı yönden gelen bir arabanın yanından geçerken o kadın önümüze fırladı bir anda, her şey bir dakika içinde olup bitti; kadının bizimle konuşmak ister gibi bir hali vardı sanki, tanıdığı birilerine benzetti bizi sanırım. Daisy kadına çarpmamak için önce diğer arabaya doğru kırdı direksiyonu, sonra korktu, panikledi ve öteki yöne çevirdi. Elim direksiyona ulaştığı an sarsıntıyı hissettim, kadın o dakika ölmüş olmalı."

"Parçalanmıştı..."

"Lütfen anlatma dostum," acıyla yüzünü buruşturdu. "Her neyse—Daisy üstünden geçti kadının, onu durdurmaya çalıştım ama olmadı, ben de el frenini çektim. Durduğumuz anda kucağıma devrildi kaldı, sonra, yolun kalan kısmında ben sürdüm arabayı."

Biraz duraksadıktan sonra "yarına bir şeyi kalmaz," dedi. "Adam bugün yaşanan tatsız olaylar yüzünden bir *sorun çıkarırsa diye* bekliyorum burada. Daisy kendini odasına kilitledi; Tom herhangi bir hayvanlık yaparsa ışığı yakıp söndürerek işaret verecek bana."

"Merak etme, bir şey yapmaz," dedim. "Onun aklı Daisy'de değil şu anda."

"Ona hiç güvenmiyorum, dostum."

"Ne kadar bekleyeceksin burada?"

"Gerekirse bütün gece. Hepsi uyumadan gitmem."

O anda aklıma başka bir ihtimal daha geldi. Ya Tom arabayı Daisy'nin kullandığını öğrendiyse? O zaman kazayla Daisy'nin arasında bir bağlantısı olduğunu düşünebilirdi— her şey aklından geçebilirdi. Eve baktım: alt katta iki ya da üç aydınlık pencere vardı, ikinci katta da Daisy'nin odasından pembe bir ışıltı yayılıyordu etrafa.

"Sen burada bekle," dedim. "Ben gidip bakayım evde bir patırtı var mı."

Çimenlerin kenarından geri döndüm, çakıl taşlı yolu usulca geçip verandanın basamaklarını parmak uçlarımda çıktım. Oturma odasının perdeleri açıktı, içerde kimse yoktu. Üç ay önce, o haziran gecesinde yemek yediğimiz sundurmayı geçince küçük, dörtgen bir ışık gördüm; mutfağın penceresiydi sanırım. Perdesi kapalıydı ama içeriyi görebileceğim dar bir aralık vardı pervazda.

Daisy'yle Tom ortalarında bir tabak soğuk kızarmış tavuk ve iki şişe birayla mutfak masasında karşılıklı oturmuşlardı. Tom hararetle bir şeyler anlatıyordu, kendini iyice kaptırmış, eli Daisy'nin elinin üzerine kapanmıştı. Daisy de arada bir başını kaldırıp bakıyor ve onu onaylıyordu.

Mutlu değildiler, tavuğa da biraya da dokunmamışlardı, ama mutsuz da gözükmüyorlardı. Bu resimde kuşkuya yer bırakmayan doğal bir yakınlık, bir mahremiyet vardı. Gören herkes ikisinin birlikte bir şeyler planladığını, gizli bir ittifak içinde olduğunu söylerdi.

Parmak ucuma basarak sundurmadan uzaklaşırken çağrılan taksinin de karanlık yoldan eve doğru yaklaştığını duydum. Gatsby araba yolunun orada, onu bıraktığım yerde, bekliyordu.

"İçerisi sakin mi?" diye sordu kaygıyla.

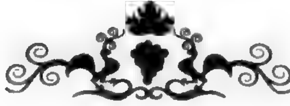
"Evet, sakin." Duraksadım. "Evine dönüp artık biraz uyusan iyi olacak."

Başını salladı.

"Daisy uyuyana kadar burada beklemek istiyorum. Sana

iyi geceler, dostum."

Ellerini ceketinin cebine soktu, varlığım nöbetinin kutsiyetini gölgelemiş gibi eve dönüp dikkatle gözetlemeyi sürdürdü. Ben de yürüyüp uzaklaştım, onu orada ayakta dikilmiş, ay ışığında hiçbir şeye bekçilik ederken bıraktım.

8

Bütün gece uyuyamadım; bir sis düdüğü boğazda inleyip durdu, bense grotesk gerçeklikle dehşetengiz rüyalar arasında bir yerde yarı-hasta bir halde yatakta öylece uzanıyordum. Sabaha karşı Gatsby'nin araba yoluna bir taksinin yaklaştığını duydum ve hemen yataktan fırlayıp giyinmeye başladım, ona bir şeyler söylemem, onu bir konuda uyarmam gerektiğini hissettim, sabahı beklersem çok geç kalacaktım.

Çimenliği geçerken ön kapısının hâlâ açık olduğunu gördüm, kederden ya da uykusuzluktan bitkin bir halde holdeki masaya yaslanmış duruyordu.

"Hiçbir şey olmadı," dedi bitap bir halde. "Bekledim, saat dörde doğru penceresine geldi, bir dakika kadar durdu sonra söndürdü ışığı."

Sigara bulmak için kocaman odalarını didik didik aradığımız o gece Gatsby'nin evi her zamankinden daha devasa göründü gözüme. Heybetli eğlence çadırlarını andıran perdeleri araladık, elektrik düğmelerini bulmak için metrelerce uzunluktaki karanlık duvarları yokladı ellerimiz—bir ara hayalet gibi duran bir piyanonun üzerine suya dalarmışçasına cup diye yuvarlandım. Her yer toz içindeydi, odalar günlerdir havalandırılmamış gibi küf kokuyordu. Tütün kutusunu, ilk defa gördüğüm bir masanın üstünde buldum, içinde iki tane bayat, kurumuş sigara vardı. Oturma odasının Fransız pencerelerini ardına kadar açıp karanlıkta sigaralarımızı yaktık.

"Buradan gitmen gerekiyor," dedim. "Arabanın izini mutlaka tespit ederler."

"Gitmek mi, şimdi mi dostum?"

"Bir haftalığına Atlantic City'ye git, ya da Montreal'e."

Hiç dikkate almadı teklifimi. Ne yapacağını öğrenmeden Daisy'yi bırakamazdı. Son bir umuda tutunmuştu, onu bun-

dan yoksun bırakmaya içim elvermedi.

Dan Cody ile geçirdiği gençlik yıllarının tuhaf hikayesini de o gece anlattı bana, çünkü Tom'un gaddar yüreğine çarpan 'Jay Gatsby' cam gibi tuzla buz olmuş, ne zamandır sakladığı o gizli düş sona ermişti. Bence artık her şeyi olduğu gibi, açıkça itiraf etmeye hazırdı ama o, yalnızca Daisy'den bahsetmek istiyordu.

Tanıdığı ilk 'varlıklı' kız Daisy idi. Onunla karşılaşmadan önce çeşitli vesilelerle böyle varlıklı kişilerle bir araya gelmiş fakat arada her zaman görünmez bir dikenli tel olmuştu. Daisy'yi müthiş çekici bulmuştu. Evine gitti, önce Camp Taylor kışlasından subaylarla, sonra da tek başına. Şaşırıp kalmıştı, daha önce hiç bu kadar güzel bir evde bulunmamıştı, ama eve nefes kesen ışıltıyı veren şey Daisy'nin orada yaşıyor olmasıydı; halbuki kendisi için kışladaki çadırı ne kadar sıradansa Daisy için de bu ev o kadar alışıldık ve sıradandı. Evin sanki kadim bir gizemi vardı. Üst kattaki yatak odalarının diğer odalardan daha güzel, daha ferah olduğu, koridorlarında canlı, ışıltılı eğlencelerin düzenlendiği, romantizmin köhne sandıklarda değil aksine canlı, taptaze yaşandığı hissediliyor ve son moda, ışıl ışıl otomobilleri, çiçekleri henüz solmamış, taze dansları hatırlatıyordu.

Pek çok erkeğin Daisy'ye aşık olduğunu, onun peşinden koştuğunu bilmek de onu heyecanlandırıyor, gözündeki değerini arttırıyordu. Onların varlığını evin her yanında hissediyordu; hâlâ canlı olan duyguların yankıları, gölgeleri evin havasına sinmiş gibiydi.

Fakat Daisy'nin evine girebilmesinin büyük bir tesadüf olduğunun da farkındaydı. Jay Gatsby olarak onu her ne kadar muhteşem bir gelecek bekliyor olsa da, o anda sadece beş parasız, geçmişi olmayan genç bir subaydı, üniformasının üstündeki görünmez pelerin ise omzundan her an kayıp düşebilirdi. Bu yüzden o da vaktini en iyi şekilde değerlendiriyordu. Elde edebileceği ne varsa aç gözlü bir iştahla, pervasızca koparıp almaya çalıştı—nihayet durgun bir ekim gecesinde

Daisy'yi de böyle aldı, aldı diyorum çünkü eline bile dokunmaya hakkı olmadığını biliyordu.

Onu, başka biriymiş gibi davranarak elde ettiği için kendinden nefret de edebilirdi. Bunu, hayali milyonlarını kullanarak yaptı demiyorum ama Daisy'ye kasıtlı olarak maddi bir güven duygusu aşılamış, onunla benzer sınıflardan geldiklerine, geçimlerini rahatlıkla sağlayabileceğine inanmasına ses etmemişti. Aslında bu imkanların hiçbirine sahip değildi; arkasında onu destekleyecek maddi güce sahip bir ailesi olmadığı gibi, kişiler üstü bir yönetim birimi onu istediği zaman, keyfi bir kararla dünyanın bambaşka bir yerine de savurabilirdi.

Ama nefret etmedi kendinden, zaten olaylar da onun hayal ettiğinden çok farklı gelişti. Niyeti muhtemelen alabildiğini almak sonra da çekip gitmekti, gelgelelim kutsal kasenin izini sürmeye adanmış bir adama dönüştüğünü gördü. Daisy'nin sıra dışı bir kız olduğunu biliyordu ancak 'varlıklı' bir kızın ne kadar sıra dışı olabileceğini kestirememişti. Kız zengin evinin, zengin yaşamının içine çekilip gözden kayboldu ve Gatsby'yi geride öylece, yoklukla baş başa bıraktı. Halbuki Gatsby kendini onunla evli hissediyordu, ama bunun hiçbir önemi yoktu.

İki gün sonra yeniden buluştuklarında kendini bir anlamda ihanete uğramış hisseden, nefesi kesilen Gatsby'ydi. Daisy'nin verandası yıldızların maddi olanaklarla edinilmiş ışıltısıyla parlıyordu; Gatsby, yüzünü kendisine doğru dönen Daisy'nin eşsiz güzellikteki dudaklarını öperken, oturdukları hasır kanepe kibarca gıcırdadı. Üşütmüştü Daisy, sesi her zamankinden daha boğuk, daha çekici geliyordu; Gatsby servetin tutsak ettiği ve koruduğu gençlik ve gizemi, yepyeni, ışıl ışıl kıyafetleri, yoksulların zorluklarla dolu hayat kavgasından uzakta, gümüş gibi parıldayan, güvenli, mağrur Daisy'yi ezici bir biçimde hissetti.

"Ona aşık olduğumu anlayınca ne kadar şaşırdığımı anlatamam dostum. Bir süre beni başından atmasını bile umdum, ama yapmadı çünkü o da bana aşıktı. Onun bildiklerinden

farklı şeyler biliyorum diye çok bilgili sanıyordu beni... Birden bütün hırslarımdan uzaklaşıp, giderek derinleşen bu aşka bıraktım kendimi, diğer her şey önemini yitiriverdi birden. Ona ilerde yapacaklarımdan bahsetmek çok daha keyifliyken büyük işler yapacağım diye uğraşmanın alemi var mıydı?"

Ülkeden ayrılmadan önce beraber geçirdikleri son akşam üstü, Daisy'yle birbirlerine sarılarak uzun bir süre sessizce oturdular. Serin bir sonbahar günüydü, odada şömine yanıyordu, Daisy'nin yanakları kızarmıştı. Daisy arada bir kıpırdıyor, Gatsby de yavaşça kolunu değiştiriyordu, bir ara onun koyu, parlak saçlarını öptü. Bu öğle sonrası onlara, ertesi gün kendilerini bekleyen uzun ayrılık için unutamayacakları bir anı hediye etmek ister gibi, büyük bir huzur vermişti. Bir aydır süren aşklarında hiç bu kadar yakınlaşmamışlardı; Daisy suskun dudaklarını onun ceketinin omzuna değdirirken, ya da Gatsby onun parmak uçlarına o uykudaymış gibi hafifçe dokunurken hiç olmadığı kadar derin bir bağ kuruldu aralarında.

Savaşta olağanüstü bir başarı gösterdi Gatsby. Cepheye gittiğinde yüzbaşıydı, Argonne muharebelerinden sonra binbaşılığa yükselip makineli tüfek taburunun komutanlığına getirildi. Mütarekeden sonra tek isteği memleketine dönmekti, bunun için epeyce çabaladı ama birtakım aksilikler ya da karışıklıklar sonucunda kendini Oxford'da buldu. Endişeliydi, Daisy'nin mektuplarında gergin bir ümitsizlik seziliyordu. Niye hâlâ dönmediğini anlayamıyordu. Çevrenin baskısını üzerinde hissediyor, onu görmek, varlığını hissetmek, ne olursa olsun doğru bir karar verdiğine inanmak istiyordu.

Çünkü Daisy gençti, onun yapay dünyası orkideleri, halinden hoşnut, neşeli züppelikleri, o yılın ritmini belirleyip hayatın hüznünü ve vaatlerini yeni ezgilerle özetleyen orkestraları akla getiriyordu. Saksafonlar bütün gece 'Beale Street Blues'un* umutsuz yorumlarıyla inlerken, yüzlerce çift altın ve gümüş pabuç pistte ışıltılı tozlar saçardı etrafa. Gri çay saatlerinde bile bazı odalar bu pes, tatlı sesle titreşmeye devam

eder, bu arada yeni yüzler pistin etrafındaki hüzünlü kornoların üfürdüğü gül yaprakları gibi ortada savrulup dururlardı.

Daisy bu alacakaranlık dünyada bir kez daha mevsime ayak uydurmaya koyuldu; birdenbire yarım düzine erkekle, yarım düzine randevuya çıkmaya başladı yine; boncuklu şifon tuvaletini yere, yatağının yanındaki solmaya yüz tutmuş orkidelerin üzerine fırlatıp şafak sökerken dalıyordu uykuya. Bu arada içinden bir ses karar alması gerektiğini bağırıp duruyordu. Yaşamının şimdi, hemen, bir yön bulmasını istiyordu, bunu da ancak yakınlardaki bir gücün zorlamasıyla yapabilirdi; aşkın, paranın, ya da kimsenin itiraz edemeyeceği sağduyunun iteklemesiyle.

Beklediği zorlayıcı güç baharın ortalarında Tom Buchanan'ın gelişiyle somut bir biçim aldı. Tom'un hem oturaklı görünüşü hem de sosyal konumu Daisy'nin gururunu okşamıştı. Kuşkusuz içinde bir süre çelişki yaşadı ama kesinlikle rahatlamıştı. Mektup eline ulaştığında Gatsby hâlâ Oxford'daydı.

Long Island'da artık etraf aydınlanmaya başlamıştı, alt kattaki öbür pencereleri de açtık, evin içini griye çalan, altın rengine çalan bir ışık doldurdu. Bir ağacın gölgesi ansızın çiyin üzerine düştü, mavi yaprakların arasındaki kuşlar ötmeye başladı. Havada serin, güzel bir günün habercisi hafif, belli belirsiz bir esinti vardı.

"Bence onu hiç sevmedi." Gatsby pencereden döndü, meydan okurcasına baktı bana. "Dün öğleden sonra çok gergindi Daisy biliyorsun, kafası allak bullak oldu. Adam bütün o şeyleri öyle bir anlattı ki, kızı korkuttu, beş para etmez bir dolandırıcı gibi gösterdi beni. Sonuçta da Daisy şaşkınlıktan ne diyeceğini bilemez hale geldi."

Üzgün, bitkin bir şekilde koltuğa çöktü.

"Evliliklerinin başlarında Tom'u belki bir an sever gibi olmuştur ama aslında o zaman bile bana aşıktı, anlıyor musun?

Birden tuhaf bir şey söyledi.

"Zaten" dedi, "o sadece tensel bir şeydi."

Bu söz karşısında ne denirdi ki? Ancak konuyu algılayışında ölçüsüz bir yoğunluk, bir aşırılık olduğu düşünülebilirdi herhalde.

Fransa'dan döndüğünde Tom ve Daisy hâlâ balayından dönmemişlerdi. O da ordudan aldığı maaştan kalan son parayla Louisville'e onu perişan eden ama kendini alamadığı bir ziyaret yaptı. Bir hafta kaldı orada, o kasım gecesi ayak seslerinin birbirine karıştığı sokaklarda yürüdü, Daisy'nin beyaz arabasıyla gittikleri kuytu köşeleri dolaştı yeniden. Nasıl ki Daisy'nin evi ona daima diğer evlerden daha gizemli, daha renkli görünmüşse, burası da Daisy gitmiş olsa bile, hüzünlü güzelliğiyle özeldi onun için.

Louisville'den ayrılırken sanki biraz daha arasaymış onu bulabilirmiş gibi hissetti, onu arkada bırakıp gidiyordu sanki. Bindiği ucuz tarifeli vagon—artık meteliksizdi—sıcak ve havasızdı. Sahanlığa çıkıp katlanır bir iskemleye oturdu, istasyon, önünden kayarak uzaklaştı, ardından da tanımadığı binaların arka yüzleri yavaş yavaş gözden kayboldu. Sonra bahar tarlaları göründü; sarı bir tramvay kısa bir süre trenle yarıştı; yolcularının arasında Daisy'nin o solgun yüzünün büyüsüyle, rastgele bir sokakta karşılaşanlar vardı belki de.

Raylar kıvrıldı, tren, Daisy'nin doğup büyüdüğü, artık gözden kaybolmaya başlayan şehri kutsar gibi örten güneşten uzaklaşıyordu. Gatsby, Daisy'nin, güzelleştirdiği bu yerden hiç olmazsa bir tutam hava yakalamak, buraya ait bir parça saklamak ister gibi elini umutsuzca dışarı uzattı. Ama artık tüm görüntüler, buğulanmış, gözlerinin seçemeyeceği kadar hızlı akıp gidiyordu ve içten içe o aşkın, en güzel, en taze kısmını sonsuza dek yitirdiğini biliyordu.

Kahvaltımızı bitirip sundurmaya çıktığımızda saat dokuz olmuştu. Gecenin ılık esintisi yerini aniden sonbahar havasına bırakmıştı. Bahçıvan merdivenlerin altına geldi. Gatsby'nin eski hizmetkarlarından bir tek bu bahçıvan kalmıştı.

"Bugün havuzu boşaltacağım Bay Gatsby. Yapraklar kısa bir süre içinde dökülmeye başlar, boruları tıkarlarsa sorun çı-

kabilir."

"Bugün kalsın," diye karşılık verdi Gatsby. Özür diler gibi bana döndü, "Biliyor musun dostum bu yaz havuza bir kere bile girmedim."

Saatime bakıp ayağı kalktım.

"On iki dakika kalmış trenimin kalkmasına."

Hiç canım istemiyordu şehre inmeyi. Hem çalışacak halim yoktu hem de Gatsby'yi yalnız bırakmak istemiyordum. Bu düşünceler içinde kalkana kadar o treni kaçırdım, bir sonrakini de.

"Ararım seni," dedim sonunda.

"Ara dostum."

"Öğleye doğru telefon ederim."

Birlikte ağır ağır indik basamakları.

"Daisy de arar herhalde," dedi; desteklememi bekler gibi kaygıyla baktı yüzüme.

"Herhalde."

"Peki, hoşçakal."

El sıkıştık, yürümeye başladım. Dikenli çite varmak üzereydim ki, akıma bir şey geldi geri döndüm.

"Hepsi kokuşmuş onların," diye bağırdım çimenliğin öbür ucundan. "Hiçbiri senin tırnağın bile etmez."

Bunu söylediğime her zaman sevinmişimdir. En başından beri onu eleştirmiştim, bu, ona söylediğim tek övgü dolu sözdü. Önce kibarca başını salladı, sonra sanki en başından beri bunu biliyormuşuz ve zaten mutlu bir iş birliği içindeymişiz gibi yüzünde birden o parlak, anlayışlı gülümseme belirdi. O muhteşem pembe takım elbisesi beyaz merdivenlere karşı parlak bir leke oluşturuyordu. Üç ay önce görkemli evine ilk geldiğim geceyi hatırladım. Çimenlik ve araba yolu onun ne kadar kötü, ahlaksız, karanlık biri olduğunu düşünen konuklarla doluydu, Gatsby ise o kirletilmesi, bozulması imkansız düşünü herkesten saklayarak, bu merdivenlerin tepesinde durmuş, el sallayarak gidenleri uğurluyordu.

Konukseverliği için teşekkür ettim ona. Zaten ben de,

diğerleri de hep tekrar tekrar teşekkür ediyorduk ona, bu hepimizden, sürekli duyduğu bir cümleydi.

"Hoşçakal," diye seslendim. "Kahvaltı çok güzeldi Gatsby."

Şehre inip işe vardığımda yığınla tahvilin borsa fiyatlarını listelemekle uğraştım bir süre, sonra döner koltuğumda uyuyakalmışım. Öğlene doğru telefonun sesine sıçrayarak uyandım, alnım ter içindeydi. Jordan Baker arıyordu; oteller, kulüpler ve ev partileri etrafında dönen meşguliyeti içinde ona ne zaman ulaşabileceğimi kestiremediğim için genellikle bu saatlerde o beni arardı. Telefonda sesi çoğunlukla canlı ve diri gelirdi, sanki penceremden içeri, golf sahasında yapılan yanlış bir atışla kopup havalanmış bir çimen parçası girmiş gibi hissederdim, ama bu sabah sesi sert ve kuruydu.

"Daisy'nin evinden ayrıldım," dedi. "Hempstead'dayım* şu an, akşama doğru Southampton'a* geçeceğim."

Daisy'nin evinden ayrılması akıllıca, düşünceli bir davranıştı ama yine de yaptığı hareket beni öfkelendirdi, bir sonraki cümlesiyle iyice gerildim.

"Dün gece bana karşı hiç de nazik değildin."

"Öyle bir gecede bunun bir önemi var mı sence?"

Bir anlık sessizlik sonra:

"Her neyse—seni görmek istiyorum."

"Ben de seni."

"Southampton'a gitmeyip akşama doğru şehre gelsem?"

"Yok, bu akşam olmaz."

"Sen bilirsin."

"Bugün imkansız. Bir sürü. . ."

Bir süre böyle konuştuktan sonra aniden sustuk. Telefonu hangimiz pat diye kapattı bilmiyorum, ama hiç umurumda olmamıştı, onu hatırlıyorum. Bir daha onunla görüşmeyeceğimizi bilsem bile, o gün onunla bir masada karşılıklı çay içip sohbet edemezdim.

Birkaç dakika sonra Gatsby'nin evini aradım ama telefon meşguldü. Dört kez denedim; sonunda bezmiş bir santral

memuru, hattın Detroit'ten beklenen şehirlerarası arama için açık tutulduğunu söyledi. Tren tarifesini çıkarıp, üç elli trenini halka içine aldım. Sonra koltuğumda geriye yaslandım, düşünmeye çalıştım. Saat tam on ikiydi.

O sabah trenle kül tepelerinin oradan geçerken, oturduğum koltuktan kalkıp vagonun öbür tarafına geçmiştim. Orada bütün gün meraklı bir kalabalığın toplanmış olacağını, oğlan çocuklarının tozlar içinde kan lekeleri arayacağını, bir boşboğazın çıkıp olanları tekrar tekrar, sonunda kendine bile gerçekdışı görünene kadar anlatıp sonra da sesini keseceğini ve Myrtle Wilson'ın trajik başarısının unutulup gideceğini biliyordum. Şimdi biraz geriye dönüp, o gece biz ayrıldıktan sonra garajda olup bitenleri anlatmak istiyorum.

Myrtle'ın kız kardeşi Catherine'in yerini tespit etmek için epey çabaladılar. O gece Catherine belli ki içki içmeme kuralına uymamış, epey sarhoş olmuştu, o kadar ki ambulansın çoktan Flushing'e gittiğini kavrayamadı. Nihayet anladığında da, olayın en katlanılmaz yönü buymuş gibi, düşüp bayıldı. Biri merakından ya da yardımcı olmak için onu arabasına alıp ablasının cesedinin bulunduğu yere götürdü.

Değişip duran kalabalık, garajın önünde gece yarısından epey sonraya kadar toplaşmaya devam etti, bu sırada George Wilson da içerdeki kanepede öne arkaya sallanıp durdu. Yazıhanenin kapısı bir süre açık kaldı; garaja her gelen içeri ister istemez bir göz atıyordu. Sonunda biri çıkıp ayıp ettiklerini söyleyerek kapıyı kapadı. Michaelis ve birkaç kişi daha vardı Wilson'ın yanında; ilk başta dört beş kişiydiler daha sonra iki üç kişi kaldılar. Gecenin ilerleyen saatlerinde Michaelis, orada kalan son yabancıdan on beş dakika daha beklemesini rica etti, kendi mekanına gidip kahve yapacaktı. Döndükten sonra şafak sökene kadar Wilson'ın yanında tek başına bekledi.

Saat üç civarında Wilson'ın abuk sabuk mırıltılarının niteliği değişti; şimdi biraz daha sakin hissediyordu ve sarı arabadan söz etmeye başlamıştı. Arabanın sahibini nasıl bulacağını bildiğini söyledi, sonra da birden karısının birkaç ay

önce şehirden yüzü gözü morarmış, burnu şişmiş bir halde eve döndüğünü ağzından kaçırdı.

Fakat bunu söyler söylemez irkilip geri çekildi, tekrardan inleyerek "Ah Tanrım!" diye feryat etmeye başladı. Michaelis beyhude bir çabayla onu oyalamaya çalıştı.

"Ne kadardır evliydiniz George? Hadi ama, öyle sallanıp durma, sakinleş biraz ve soruma cevap ver. Kaç yıldır evliydiniz?"

"On iki yıl."

"Çocuğunuz olmadı mı hiç? Hadi George, rahat dur, sana bir soru sordum. Hiç çocuğunuz olmadı mı?"

İri, kahverengi kınkanatlılar donuk ampule pat par çarpıp duruyordu, yoldan hızla geçen her araba Michaelis'e birkaç saat önceki kazada duramamış o araba gibi geliyordu. Garajın iç tarafına da geçmekten kaçınıyordu çünkü cesedin konduğu tezgah hâlâ lekeliydi, o da yazıhanede sıkıntıyla dolanıp durdu, sabah olduğunda içerde ne var ne yok hepsini ezberlemişti, arada bir de Wilson'ın yanına oturup onu teskin etmeye çalıştı.

"Ara sıra gittiğin bir kilise var mı George? Yani epeydir gitmemiş olsan bile? Varsa, belki arayıp bir rahip çağırırız, seninle konuşur biraz, ne dersin?"

"Kilisem yok benim."

"Ama, böyle zamanlar için bir kilisen olmalı George. En azında bir kere kiliseye gitmişsindir herhalde. Kilisede evlenmediniz mi siz? Sana söylüyorum George, beni duyuyor musun? Kilise de evlendiniz, değil mi?"

"Çok zaman önceydi bu."

Cevaplamak için harcadığı çaba, sallanma ritmini bozmuştu, bir an sessizce, hiç kıpırdamadan durdu. Sonra donuk gözlerine yine o yarı farkında yarı şaşkın ifade yerleşti.

"Şu çekmeceye bak," dedi çalışma masasını işaret ederek.

"Hangi çekmeceye?"

"Şuna—şuradakine."

İçinde gümüş işlemeli, deriden yapılmış, küçük, pahalı

bir köpek tasmasından başka bir şey yoktu. Yeni alındığı belliydi.

"Bu mu?" diye sordu tasmayı kaldırarak.

Wilson tasmaya gözlerini dikip baktı, başıyla onayladı.

"Dün akşam üstü buldum. Kendince bir şeyler anlattı ama işin içinde bir tuhaflık olduğunu anladım."

"Tasmayı karın mı satın almış yani?"

"İnce bir kağıda sarılmıştı, masasında buldum."

Michaelis bunda bir tuhaflık görmedi ve karısının bu köpek tasmasını almasıyla ilişkili olabilecek onlarca neden sıraladı. Fakat Wilson muhtemelen bu açıklamaların bir kısmım daha önce Myrtle'dan duymuştu, çünkü yeniden "Ah, Tanrım!" diye sızlanmaya başladı, böylece onu teselli etme görevini üstlenen Michaelis'in bulduğu diğer teselliler de bir işe yaramadı.

"Sonra da öldürdü onu," dedi Wilson. Ağzı ansızın açıldı ve öylece kaldı.

"Kim öldürdü?"

"Onu nasıl bulacağımı biliyorum ben."

"Sen gerçekten iyi değilsin şu anda, George," dedi arkadaşı. "Bu olanlar sinirlerini çok bozdu tabii. Şimdi biraz sakinleşmeye çalış, en iyisi sabahı bekle."

"Karımı o öldürdü."

"Kazaydı o, George."

Wilson başını 'hayır' anlamında salladı. Gözleri küçüldü, bir şey biliyormuş gibi "Hmm!" derken ağzı hafifçe genişledi.

"Ben biliyorum," dedi kesin bir tonda. "Herkese güvenip, inanırım ben, *hiç kimse* için kötü niyet beslemem, ama bir şey kafama dank etti mi, tamamdır, asla yanılmam. O arabadaki adam o. Myrtle onunla konuşmak için dışarı fırladı ama o durmadı." Michaelis bu anı görmüştü ama böyle bir anlamı olduğu aklına gelmemişti. Bayan Wison'ın o arabayı durdurmak için değil, kocasından kaçmak için koştuğunu sanmıştı.

"Neden yapsın ki bunu?"

"Derin bir kadındı," dedi Wilson, sözde soruyu cevaplamış oldu.

"Ah, ahh!"

Yeniden sızlanmaya başladı, Michaelis de elindekini eğip bükerek ayakta dikiliyordu.

"Bir arkadaşını arayıp çağırmamı ister misin, George?"

Boş *bir soruydu bu, Wilson'ın hiç arkadaşı olmadığını* biliyordu; karısına bile yeterli gelmemişti ki. Az sonra, odada bir değişim olduğunu, pencereden dışarının mavileştiğini görünce, şafağın sökmek üzere olduğunu fark edip sevindi. Saat beş sularında, ışığı söndürmeye yetecek kadar maviydi artık dışarısı.

Wilson'ın camlaşmış gözleri kül yığınlarına çevrildi; ufak, gri bulutlar tuhaf biçimlere bürünmüş, seher esintisiyle oradan oraya sürükleniyordu.

"Konuştum onunla," dedi uzun bir sessizliğin ardından. "Belki beni kandırabilirsin ama Tanrıyı kandıramazsın dedim, pencereye götürdüm onu –" zorlukla kalktı, arkadaki pencereye gitti, eğilip yüzünü cama yapıştırdı, " – ve dedim ki Tanrı, gördü seni, yaptığın her şeyi gördü. Beni kandırabilirsin ama Tanrıyı kandırmazsın!"

Hemen arkasında duran Michaelis bir anda dehşete düştü; Wilson, Dr. T. J. Eckleburg'ün aydınlanmaya başlayan gecede yavaş yavaş beliren solgun, devasa gözlerine bakıyordu.

"Tanrı her şeyi görür," diye tekrarladı Wilson.

"Bu sadece bir reklam panosu," diye yatıştırmaya çalıştı Michaelis, sonra birden pencereye sırtını dönüp tekrar odaya bakmaya başladı. Ama Wilson, yüzünü cama dayamış, alacakaranlığa doğru başını sallayarak uzunca bir süre kaldı orada.

Saat altıda Michaelis artık iyice bitkin düşmüştü, dışarda bir arabanın garaja yaklaşıp park ettiğini duyunca rahatladı. Dün gece tekrar uğrayacağını söyleyen refakatçilerden biriydi gelen, Michaelis hemen üç kişilik kahvaltı hazırladı, öteki adamla birlikte yaptılar kahvaltılarını. Wilson daha sakindi şimdi, Michaelis de evine gidip uyudu; dört saat sonra uyan-

dığından hemen garaja koşturdu fakat Wilson gitmişti.

Daha sonra o gün dolaştığı yerlerin izi sürülünce, Wilson'ın -yaya olarak- önce Port Roosevelt'e, oradan da Gad's Hill'e gittiği ortaya çıktı, yolda bir sandviç ve kahve almış fakat sandviçe ağzını bile sürmemişti. Yorgunluktan ağır ağır yürümüş olmalıydı ki Gad's Hill'e* ancak öğle vakti varabilmişti. Bu noktaya kadar yaptıklarını tespit etmek zor olmadı; çocuklar orada 'deli gibi' davranan bir adamın yanlarından geçip gittiğini, sürücüler de yolun kenarından kendilerine garip garip bakan birini gördüklerini söylemişlerdi. Sonraki üç saat boyunca ortadan kaybolmuştu. Polis, Michaelis'e "onu nasıl bulacağımı biliyorum" demesinden yola çıkarak, bu üç saat boyunca civardaki bütün garajları tek tek dolaşıp sarı arabayı aramış olabileceğini düşündü. Ancak garajların hiçbirinde onu gören olmamıştı, belki de peşine düştüğü şeyi bulmak için daha kolay daha kesin bir yöntemi vardı. Saat iki buçukta West Egg'de görüldü, birine Gatsby'nin evine nasıl gidebileceğini sordu. Demek ki bu vakte kadar Gatsby'nin adını öğrenmişti.

Saat ikide Gatsby mayosunu giydi, kahyaya havuzda olacağını, telefon gelirse kendisine haber vermesini tembihledi. Garaja gidip yaz boyunca konuklarını eğlendiren şişme yatağı aldı, şoförün de yardımıyla şişirdi. Üstü açık arabanın hiçbir şekilde garajdan çıkarılmaması talimatını verdi, bu oldukça tuhaftı çünkü sağ ön çamurluğun tamir edilmesi gerekiyordu.

Gatsby şişme yatağı sırtlayıp havuza ilerledi. Bir ara durup yatağı sırtında dengeledi, şoför yardım etmek için yanaştığında, başıyla hayır dedi ve bir an sonra sararan ağaçların arasında gözden kayboldu.

Telefon eden olmadı, kahya öğlen uykusunu atlayıp saat dörde kadar—yani telefon gelse bile iletebileceği kişi gittikten çok sonraya kadar— bekledi. Bence Gatsby de biliyordu herhangi bir haber gelmeyeceğini ve belki artık umursamıyordu da. Tahminim doğruysa o bildiği, eski sıcak dünyayı yitirdiği, bu kadar uzun süre sadece tek bir düşe bağlanıp kalmanın be-

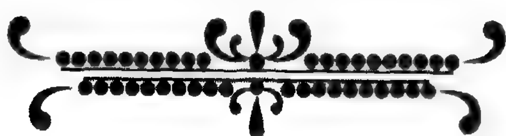
delini ağır ödediği duygusuna kapılmış olmalı. Başını kaldırıp ürkütücü yapraklar arasından bildiğinden farklı, yabancı bir gökyüzüne bakıp, bir gülün aslında ne kadar korkunç olabileceğini, gün ışığının özene bezene büyütülmüş çimenlere nasıl da çiğ çiğ vurduğunu görünce baştan ayağa titremiştir herhalde. Yeni bir dünyaydı bu, gerçekliğini yitirmiş maddeler dünyası; bu dünyanın sefil hayaletleri, düşleri hava gibi içlerine çekiyor, rastgele oradan oraya sürükleniyordu... Tıpkı boz bulanık ağaçların arasından kendisine yaklaşan külleşmiş, kaçık gibi.

Wolfshiem'ın adamlarından biri olan şoför, silah seslerini duymuş ama sonradan söylediğine göre o an pek önemsememiş. İstasyondan çıktığımda arabama atlayıp doğruca Gatsby'nin evine geldim. Evdekiler ancak ben ön merdivenleri endişeyle koşar adım çıkmaya başladığımda telaşlanır gibi oldu ama bence durumu çoktan öğrenmişlerdi, eminim buna. Neredeyse tek kelime etmeden, dördümüz, şoför, kahya, bahçıvan ve ben havuza koştuk.

Havuzun bir ucundan giren taze su, diğer uçtaki tahliye borusuna doğru akarken hafif, belli belirsiz bir kıpırtı oluşuyordu yüzeyde. Dalga denemeyecek kadar minik bu kıpırtılar, yatağı havuzda gelişigüzel sürüklüyordu. Suyun yüzeyini buruşturmaya yetmeyen, hafif, ani esinti şişme yatağın rastgele rotasını, sırtlandığı beklenmedik yüküyle birlikte değiştiriverdi, bir tutam yaprağa hafifçe vurduğunda yatak, kendi etrafında bir pergel ayağı gibi dönerek incecik, kırmızı bir daire çizdi ağır ağır.

Gatsby'yi eve doğru taşımaya başladığımız sırada bahçıvan, çimenlerin biraz ilerisinde Wilson'ın cesedini gördü, katliam tamamlanmıştı.

9

Aradan geçen iki yılın ardından o günün geri kalan kısmı, gecesi ve ertesi günüyle ilgili aklımda yalnızca Gatsby'nin ön kapısına akın eden muhabirler, fotoğrafçılar ve polisin yaptığı araştırma çalışmaları kaldı. Ana kapının önüne meraklıların içeri girmesini engellemek için bir ip gerilmiş, başına da bir polis dikilmişti fakat çocuklar çok geçmeden benim bahçemden eve ulaşabileceklerini keşfettiler, havuzun orada üç beş oğlanı ağızları açık suya bakarken görmek her zaman mümkündü. O öğleden sonra kendinden çok emin biri, belki de bir detektifti, Wilson'ın cesedi üzerine eğilip 'kaçık' dedi ve sesindeki otoriter ton sayesinde haber ertesi gün gazetelerde manşet oldu.

Bu haberlerin çoğu bir kabustu—abartılı, asıl meseleden uzak, çığırtkan ve gerçekdışıydı. Michaelis'in soruşturma için verdiği resmi ifade Wilson'ın karısından kuşkulandığını ortaya çıkarınca, bütün hikayenin açık seçik bir parodiye dönüştürüleceğini düşündüm—fakat Catherine, bu konuda söyleyebilecekleri varken, hiçbir şey söylemedi. Hatta mahkemede rolünü şaşılacak derecede iyi oynadı, kalemle yeniden çizdiği kaşlarının altından sorgu hakimine kararlı gözlerle bakıp kardeşinin Gatsby'yi ömründe hiç görmediğine, kocasıyla gayet mutlu olduğuna ve herhangi bir kusur işlemediğine yemin etti. Söylediklerine kendini de inandırmıştı; böyle bir şeyin imasına bile katlanamazmış gibi yüzünü mendiline gömüp ağladı. Sonuç olarak Wilson 'kederden aklını kaçırmış' bir adam olarak değerlendirildi, dava da böylece sıradan, basit bir dava olarak görüldü ve mesele kapandı.

Fakat işin bu yönü benim için zaten hiçbir önem taşımıyordu. Gatsby'nin yanında ve Gatsby'den yana olan tek

kişi bendim. Felaket haberini telefonla West Egg'e verdiğim andan itibaren, onunla ilgili bütün tahminlerin ve soruların muhatabı ben olmuştum. Başlarda ne yapacağımı bilemedim ve bocaladım, ama sonra o evinde kıpırdamadan, nefes almadan, konuşmadan saatlerdir yatmaya devam ederken bu sorumluluğu almam gerektiğini düşündüm, çünkü başka kimse ilgilenmiyordu, ilgilenmiyordu derken, her insanın en sonunda o veya bu şekilde hak ettiği o yoğun, özel ilgiyi kastediyorum.

Onu bulduktan yarım saat sonra hiç düşünmeden, bir an bile tereddüt etmeden Daisy'yi aradım. Ama Tom'la ikisi öğleden hemen sonra bavullarını toplayıp gitmişlerdi.

"Adres bırakmadılar mı?"

"Bırakmadılar."

"Ne zaman döneceklerini söylediler mi?"

"Hayır."

"Nereye gittiklerini biliyor musunuz? Nasıl ulaşabilirim onlara?"

"Bilmiyorum. Bir şey diyemem."

Gatsby için birini bulmak istiyordum. Yattığı odaya girip içini rahatlatmak istiyordum: "Sana birini bulacağım Gatsby sen hiç merak etme. Bana güven sana birini bulacağım..."

Telefon rehberinde Meyer Wolfshiem'ın adı yoktu. Kahya Broadway'deki yazıhanesinin adresini verdi, santrali aradım ama telefon numarasını aldığımda saat beşi çoktan geçmişti, cevap veren olmadı.

"Bir daha arayabilir misiniz?"

"Üç kere aradım."

"Çok önemli de."

"Üzgünüm. Kimse cevap vermiyor."

Oturma odasına döndüm tekrar, içeriye doluşmuş resmi ziyaretçileri bir an öylece çıkıp gelmiş konuklar sandım. Fakat üzerindeki çarşafı çekip Gatsby'ye duygusuz gözlerle bakarlarken, kırgın sesi zihnimde yankılanmaya devam edi-

yordu.

"Hadi dostum, birini bulman lazım bana! Biraz daha gayret et, biraz daha ara, sor ama muhakkak bul. Tek başıma halledemem bu işi."

Biri bana sorular sormaya başladı ama yolumu değiştirip üst kata çıktım, Gatsby'nin çalışma masasının kilitli olmayan çekmecelerini hızla taradım—anne babasının öldüğüne ilişkin kesin bir şey söylememişti bana. Ama hiçbir şey bulamadım, yalnızca duvardan dik dik bakan, unutulmuş bir zorbalığın nişanı, Dan Cody'nin resmi vardı.

Ertesi sabah Wolfshiem'a yazdığım mektubu vermesi için kahyayı New York'a yolladım, mektupta bilgi istiyor, ilk trene atlayıp gelmesini rica ediyordum. Aslında yazarken bu rica gereksiz gibi gelmişti bana; nasılsa gazeteleri görür görmez yola çıkar diye düşünmüştüm, aynı şekilde, öğleye kalmadan Daisy'nin de bir telgraf yollayacağından emindim—ama ne telgraf ulaştı ne de bay Wolfshiem. Daha fazla polis, daha fazla fotoğrafçı ve muhabir geldi o kadar. Kahya, Wolfshiem'ın cevabını getirdiğinde hınçla doldum, Gatsby ile aramda bu insanların hepsini hor gören bir dayanışma hissettim.

> Sevgili Bay Carraway, bu hayatımın en sarsıcı olaylarından biri oldu benim için. Hâlâ duyduklarımın gerçek olduğunu anlamakta zorlanıyorum. O herifin yaptığı bu delilik hepimizi düşündürmeli. Şu an oraya gelemem, çok önemli bir iş üstündeyim, zaten bu olaya karışmam da doğru değil. Daha sonra yapabileceğim bir şey olursa, mektup yazıp Edgar'la gönder. Böyle haberler aldığımda altüst oluyorum, dilim damağım kuruyor, ne yaptığımı bile şaşırıyorum.
>
> Saygılarımla
> MEYER WOLFSHIEM

Altında aceleyle eklenmiş bir not:

Bana cenazeyi filan bildirin, ailesini hiç tanımam.

O akşam üstü telefon çalıp santral Chicago'nun aradığını söyleyince, nihayet aradı Daisy, diye düşündüm. Ama karşımdaki, ince ve çok uzaktan gelen bir erkek sesiydi.

"Ben Slagle..."

"Evet?" Tanımıyordum böyle birini.

"Şaşırtıcı bir haber değil mi? Aldın mı telgrafımı?"

"Yo, telgraf gelmedi buraya."

"Bizim küçük Parke'ın başı belada," dedi telaşla. "Tahvilleri tam tezgahın üstünden verirken* enselenmiş. Daha beş dakika önce sayıları bildiren genelge New York'tan ulaşmış ellerine. Ne şans ama! Bu kıytırık taşra şehirlerinde insanın başına ne geleceği hiç belli olmaz zaten..."

"Alo," diye soluk soluğa kestim sözünü. "Bakın—ben Gatsby değilim. Bay Gatsby öldü."

Hattın karşı ucunda uzun bir sessizlik oldu, bunu bir şaşkınlık nidası izledi... ve ardından kısa bir ciyaklamayla bağlantı koptu.

Minesota'nın bir kasabasından Henry C. Gatz imzalı bir mektup geldiğinde sanırım üçüncü gündü. Telgrafta hemen yola çıkacağını, cenaze töreninin o gelinceye kadar bekletilmesini istiyordu.

Gatsby'nin babasıydı gelen; bu ılık eylül günüde uzun, eski püskü paltosuna sıkı sıkı sarınmış bu yaşlı, vakur adam son derece derin bir çaresizlik ve keder içindeydi. Gözleri heyecandan sürekli yaşarıyordu, çantasıyla şemsiyesini elinden alınca kırlaşmış cılız sakalını öyle bir gerginlikle çekiştirmeye başladı ki paltosunu çıkarırken epeyce zorlandım. Olduğu yere yığılıp kalıverecek gibiydi, onu müzik odasına götürüp oturttum, yiyecek bir şeyler getirttim. Ama bir lokma bile yemedi, sadece sütü içmeye çalıştı ama eli titrediği için üstüne başına döktü.

"Chicago gazetesinde gördüm," dedi. "Hepsinde çıkmıştı. Hemen yol koyuldum."

"Size nasıl ulaşacağımı bilemedim."

Gözleri hiçbir şeyi görmeden odada geziniyordu.

"Deliymiş adam," dedi. "Yoksa yapar mıydı böyle bir şey?"

"Biraz kahve içer miydiniz?" diye ısrar ettim.

"Hiçbir şey istemiyorum. Şimdi daha iyiyim, Bay..."

"Carraway."

"Evet, iyiyim şimdi. Jimmy'yi nereye koydular?"

Onu oğlunun yattığı oturma odasına götürdüm ve kapıyı çektim. Birkaç çocuk merdivenlerin tepesine çıkmış içeri, hôle bakıyordu; onlara gelenin kim olduğunu söylediğimde gönülsüzce uzaklaştılar.

Biraz sonra Bay Gatz kapıyı açıp çıktı. Ağzı hafifçe aralanmış, yüzü kızarmıştı, gözlerinden tek tük birkaç damla yaş ağır ağır süzüldü. Ölümün artık dehşetle karşılanmadığı yaşlardaydı. İlk defa gerçekten etrafına bakıp, hôlün yüksek tavanlarını, görkemini, birbirine açılan, iç içe geçmiş geniş odaları gördüğünde, kederine huşu dolu bir gurur karışmaya başladı. Üst kattaki odalardan birine çıkarttım onu; paltosunu ve yeleğini çıkarırken, o gelene kadar bütün düzenlemeleri ertelediğimi söyledim.

"Ne istersiniz tam olarak bilemediğim için Bay Gatsby..."

"Adım Gatz."

"Evet, Bay Gatz. Cenazeyi batıya götürmek isteyebilirsiniz belki diye düşündüm."

Başıyla hayır dedi.

"Jimmy her zaman doğuyu daha çok sevmiştir. Bu konumuna da doğuda yükseldi. Siz oğlumun arkadaşı mıydınız Bay...?

"Evet yakın arkadaştık."

"Biliyorsunuz, önünde büyük bir gelecek vardı. Daha gençti ama şurası çok iyi çalışırdı."

Çarpıcı bir şekilde kafasına dokundu, ben de başımla

onayladım.

"Yaşasaydı çok büyük bir adam olacaktı. James J. Hill* gibi bir adam. Ülkeye önemli katkıları olacaktı."

"Haklısınız," dedim huzursuzca.

Nakışlı yatak örtüsünü beceriksizce çekiştirerek yataktan sıyırdı, kaskatı uzandı yatağa –ve anında uyudu.

O gece sesinden oldukça korkmuş olduğu anlaşılan biri aradı, adını söylemeden önce kim olduğumu öğrenmek istedi.

"Ben Carraway," dedim.

"Oh, tamam!" Rahatlamıştı sesi. "Ben Klipspringer."

Ben de rahatlamıştım: Bir dostu daha Gatsby'nin mezarı başında bulunacaktı. İlanın gazetelerde çıkmasını, meraklı bir kalabalığın toplanmasını istememiştim, bu yüzden birkaç kişiyi arayıp kendim haber veririm, diye düşünmüştüm ama onlara ulaşmam çok zor oldu.

"Cenaze yarın," dedim. "Saat üçte, kendi evinde. Gelmek isteyenlere haber verirseniz çok sevinirim."

"Tabii, söylerim," diye geçiştirdi telaşla. "Bu aralar pek kimseyle görüşmüyorum ama görüşürsem söylerim elbette."

Ses tonu kuşkulandırmıştı beni.

"Siz geleceksiniz herhalde."

"Şey, gelmeye çalışacağım tabii. Ben sizi şu yüzden aramıştım..."

"Durun bir dakika," diyerek sözünü kestim. "Neden böyle muğlak konuşuyorsunuz, 'evet, geleceğim' desenize açık açık."

"Şey... Aslında işin doğrusu, şu anda Greenwich'te* birilerinin yanında kalıyorum ve yarın onlarla olmam gerekiyor. Piknik gibi bir şey düzenlemişler. Kaçabilirsem tabii ki gelmeye çalışacağım."

Ağzımdan bir anda kontrol edemediğim bir "Yaa!" çıktı, duymuş olmalı ki gergin gergin devam etti:

"Sizi orada bıraktığım ayakkabılarım için aradım. Zahmet olmazsa kahya ile gönderebilir misiniz onları? Tenis

ayakkabılarım... Şu anda çok lazım bana, onlarsız epey zorlanıyorum da. Adresimi vereyim ben; B. F. ...."

Gerisini duymadım çünkü telefonu yüzüne kapattım.

Bu olanlardan sonra, Gatsby namına utandım—telefon ettiğim bir beyefendi, hak ettiğini buldu demeye getirmişti. Ama hata bendeydi, Gatsby'nin içkilerini içip içip topladığı cesaretle Gatsby ile alay edenlerin başını çekenlerden biriydi bu beyefendi, onu aramamam gerekirdi.

Cenazenin kaldırılacağı sabah Meyer Wolfshiem'ı görmeye New York'a gittim; başka hiçbir şekilde ulaşamamıştım ona. Asansörcü çocuğun söylemesiyle itip açtığım kapıda 'Swastika Holding'* yazıyordu; içerde kimse yok gibiydi. Ama birkaç kez boşu boşuna 'kimse yok mu' diye seslendikten sonra, duvarla ayrılmış bölmeden bir patırtı yükseldi, hemen ardından da iç kapının önünde çok güzel bir Yahudi kadın belirdi, kara, düşman gözlerle süzdü beni.

"Kimse yok burada," dedi. "Bay Wolfshiem Chicago'ya gitti."

İlk cümlenin doğru olmadığı hemen anlaşıldı çünkü içerde biri son derece çiğ bir sesle 'The Rosary'yi* mırıldanıyordu.

"Lütfen Bay Carraway'in kendisiyle görüşmek istediğini söyleyin."

"Onu Chicago'dan getiremem, öyle değil mi?" Tam bu sırada Wolfshiem'ın sesini duydum, kesinlikle oydu, kapının öbür yanından 'Stella!' diye seslendi.

"Kartınız masaya bırakın," dedi kız aceleye. "Geldiğinde iletirim."

"Burada olduğunu biliyorum ama."

Bana doğru bir adım attı, ellerini kalçasında gergin gergin gezdirmeye başladı.

"Siz gençler böyle istediğiniz zaman içeri dalabileceğinizi sanıyorsunuz değil mi?" diye azarladı beni. "Bıktık usandık bundan. Chicago'da dediysem, Chicago'dadır, anlaşıldı mı?"

Gatsby'nin adını verdim.

"Yaa!" Bir kez daha süzdü beni. "Bir dakika bekler. . . Adınız neydi?"

Ortadan kayboldu bir anda. Az sonra Meyer Wolfsheim iki elini öne doğru uzatmış, ciddi bir ifadeyle kapının eşiğinde duruyordu. Beni çalışma odasına götürdü, saygılı bir sesle bunun hepimiz için üzücü bir olay olduğunu belirtti, puro ikram etti bana.

"Onunla ilk tanıştığımız gün dün gibi aklımda," dedi. "Ordudan yeni çıkmış gencecik bir binbaşı, göğsü savaşta kazandığı madalyalarla dolu. Üstüne başına yeni bir şeyler alacak parası olmadığı için üniformasını çıkaramazdı sırtından, o kadar meteliksizdi yani. Onu ilk, 43. Cadde'de Winebrenner'in bilardo salonunda benden iş istemeye geldiğinde gördüm. Günlerdir bir şey koymamıştı ağzına. 'Gel senle bir öğle yemeği yiyelim' dedim. Yarım saatte dört küsür dolarlık yemeği sildi süpürdü."

"Onu işe siz mi soktunuz?" diye sordum.

"Sokmak mı? Onu ben yarattım!"

"Öyle mi?"

"Sıfırdan var ettim onu, batağa düşmekten korudum. Düzgün, beyefendi bir delikanlı olduğunu ilk bakışta anlamıştım. Bana Okusfortlu olduğunu söyleyince, tamam işime yarar, dedim. Amerikan Lejyonu'na katılmasına yardım ettim, orada da hızla parladı. Sonra Albany'deki bir müşterim için çalıştı. Yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmezdi, birbirimize öyle bir kenetlendik ki" -dolma parmaklarını birleştirdi- "işte böyle, etle tırnak gibi."

Bu ortaklık acaba 1919 Dünya Serisi'ndeki katakulliyi de içeriyor muydu, merak ettim.

"Artık, yaşamıyor," dedim bir an sonra. "Siz onun en yakın dostuydunuz, bu öğleden sonra cenaze törenine mutlaka katılmak isteyeceğinizi biliyorum."

"Çok isterdim."

"Gelin o zaman."

Burnundaki kıllar hafifçe titredi, başını hayır anlamında sallarken, gözlerine yaşlar doldu.

"Yapamam—bu işe bulaşamam."

"Bulaşılacak bir şey yok ki. Mesele kapandı gitti."

"Biri öldürülmüşse o işe hiçbir biçimde bulaşmak istemem. Ben gençken işler başkaydı. Bir dostum öldüğünde, ne şekilde ölmüş olursa olsun, son ana kadar yanında kalırdım. Belki fazla duygusalsın diyeceksin ama ciddi söylüyorum—sonuna kadar."

Kendine göre bir sebepten ötürü gelmemeye kararlı olduğunu anladım, ayağa kalktım.

"Sen de kolejli misin?" diye sordu birdenbire.

Bir an benimle de bir iş 'ortaglığı' kurmak isteyecek sandım, ama yalnızca başını sallayıp elimi sıktı.

"İnsanlara dostluğumuzu hayattalarken göstermeyi öğrenelim, öldükten sonra değil," dedi. "Benim kuralım ölümden sonra işlerine karışmamaktır."

Yazıhanesinden çıktığımda gökyüzü kararmıştı, West Egg'e dönünceye kadar yol boyunca yağmur çiseleyip durdu. Üstümü değiştirip yan eve geçtiğimde Bay Gatz'i holde bir aşağı bir yukarı heyecan içinde yürürken buldum. Oğluyla ve oğlunun sahip olduklarıyla giderek daha fazla gururlanıyordu, bana göstermek istediği bir şey olduğunu söyledi.

"Jimmy bana bu resmi yollamıştı." Titreyen parmaklarıyla cüzdanını çıkardı. "Bakın."

Evin fotoğrafıydı; köşeleri yıpranmış, elden ele gezmekten üzeri parmak izleriyle matlaşmıştı. Resimdeki her ayrıntıyı 'şuraya bakın' diyerek coşkuyla gösteriyor, sonra da aynı hayranlığı paylaşıyor muyum diye gözlerime bakıyordu. Resmi etrafındakilere öyle sık göstermişti ki, bence artık evin kendisinden daha gerçek olmuştu onun için.

"Jimmy yollamıştı bunu bana. Bence çok güzel bir resim. Bütün ev görünüyor."

"Evet çok güzel. Oğlunuzla yakınlarda görüşmüş müy-

dünüz?"

"İki yıl önce beni görmeye gelmişti, şu anda oturduğum evi aldı bana. Evden kaçıp gittiğinde bozuşmuştuk tabii ama şimdi bunu neden yaptığını anlıyorum. Önünde büyük bir gelecek olduğunu biliyordu. Başarıya ulaştıktan sonra da her zaman çok cömert oldu bana karşı."

Resmi kaldırmak istemez gibiydi, bir dakika kadar daha oyalandı, gözümün önünde tuttu. Sonra yeniden cüzdanına koydu ve cebinden *Hopalong Cassidy** adlı eski, yıpranmış bir kitap çıkardı.

"Bakın, bu kitap onundu çocukken. Birçok şeyi açıklıyor."

Kitabın arka kapağını açtı, görmem için bana doğru çevirdi. Sondaki boş sayfaya PROGRAM kelimesi yazılmış, yanına 12 Eylül 1906 tarihi atılmıştı. Altında da:

Yataktan kalk..6.00
Ağırlık kaldır ve duvara tırman..........................6.15-6.30
Elektrik vs. çalış..7.15-8.15
İş...8.30-16.30
Beyzbol ve diğer sporlar.....................................16.30-17.00
Hitabet, hal ve duruş çalış..................................17.00-18.00
Gerekli icatlar üzerine çalış................................19.00-21.00

GENEL KARARLAR

Shafters'ta ya da .....'da (okunamayan bir isim) vakit öldürme.

Sigara içme, ya da tütün çiğneme.

Gün aşırı yıkan.

Her hafta bir tane geliştirici bir kitap ya da dergi oku.

Her hafta 5 dolar (üzeri çizilmiş) üç dolar biriktir.

Annene ve babana daha iyi davran.

"Tesadüfen buldum bu kitabı," dedi yaşlı adam. "Ta o zamandan belliymiş, değil mi?"

"Belliymiş gerçekten."

"Jimmy illaki başarıyı yakalayacaktı. Oldum olası burada gördüğün gibi planlı ve azimliydi. Kendini geliştirmeyi nasıl kafaya koymuş fark ettiniz, değil mi? Bu konuda hep çok iyiydi. Bir keresinde bana domuz gibi yiyorsun demişti de, vurmuştum ağzına bir tane."

Kitabı kapatmak istemiyordu, her maddeyi yüksek sesle okuyor sonra da iftiharla yüzüme bakıyordu. Sanırım bu listeyi ben de uygulayayım diye kopya etmemi bekliyordu.

Saat üçe doğru, Flushing'den bir Protestan papaz geldi; bakışlarım ister istemez pencereye kaydı, diğer arabaları bekliyordum. Gatsby'nin babası da öyle. Vakit ilerleyip hizmetkarlar holde toplanmaya başladıkça yaşlı adam gözlerini kaygıyla kırpıştırmaya başladı, kararsız endişeli bir sesle yağmurdan söz etti. Papaz sık sık saatine bakıyordu, onu kenara çekip yarım saat daha beklemesini söyledim. Fakat gerek yokmuş. Kimse gelmedi.

Saat beşe doğru üç arabalık kafilemiz mezarlığa ulaştı ve çiseleyen yağmurun altında giriş kapısında durduk—önce korkunç karalığıyla, sırılsıklam cenaze arabası, sonra içinde Bay Gatz'in, papazın ve benim bulunduğumuz limuzin, ardından da dört beş hizmetkarla West Egg'in postacısını taşıyan Gastby'nin küçük minibüsü, hepsi de yağmurdan nasibini almıştı. Kapıdan geçip mezarlığa doğru yürürken bir arabanın durduğunu, sonra da birinin ıslak toprakta çamur sıçrata sıçrata arkamızdan koştuğunu duydum. Dönüp etrafa baktım. Üç ay önce bir gece, kütüphanede Gatsby'nin kitaplarını hayranlıkla seyrederken karşılaştığım baykuş gözlü adamdı bu.

O günden sonra bir daha görmemiştim onu. Cenazeden nasıl haberi oldu bilmiyorum, Gatsby'nin adını bilmesi bile şaşırtıcı. Yağmur damlaları gözlüğünün kalın camlarından aşağı süzülüyordu, Gatsby'nin mezarının üzerinden koruyu-

cu branda bezi kaldırılırken rahat görebilmek için gözlüğünü çıkarıp camlarını sildi.

Bir an Gatby'yi düşünmeye çalıştım, fakat artık çok uzaktaydı, sadece –hiçbir kızgınlık duymadan— Daisy'nin herhangi bir mesaj ya da çiçek göndermediğini hatırladım. Birinin, belli belirsiz, "Tanrının kutlu kullarının cenazesi yağmurda kalkar," diye mırıldandığını duydum. Baykuş gözlü bu söze inançlı bir sesle "Amin!" dedi.

Yağmur altında dağılıp arabalara koşturduk. Baykuş gözlü giriş kapısının orda yanıma geldi.

"Eve gelemedim," dedi.

"Kimse gelemedi zaten."

"Hadi ya!" Çok şaşırmıştı. "Yüce Tanrım! Yüzlercesiyle dolup taşardı o ev."

Gözlüğünü çıkardı, camlarını bir kez daha hem içerden hem dışardan sildi.

"Vah zavallı!" dedi.

En canlı anılarımdan biri, önce hazırlık okulu sonra da üniversite yıllarımda, Noel tatili için batıya dönüşümüzdür. Chicago'dan daha uzağa gidecek olanlar, Aralık ayında bir akşam, saat altıda eski, loş Union Garı'nda* toplanırdı; kendilerini çoktan tatillerinin neşesine kaptırmış birkaç Chicagolu arkadaş da gidenleri geçirmeye gelirdi apar topar. Bayan Bilmem Kim'in okulundan dönen kızların kürk paltoları, donmuş solukların gevezelikleri, birilerinin başının üstünden eski tanıdıklara sallanan eller, karşılıklı davetler; "Ordway'lere mi gidiyorsun? Hersey'lere? Schultz'lara?"* ve eldivenli ellerimizle sımsıkı tuttuğumuz uzun, yeşil biletler hâlâ aklımda. Bir de Chicago, Milwaukee ve St. Paul Demiryolları'nın, kapının yanındaki raylarda, Noel kadar neşeli görünen kirli sarı vagonları.

Tren kış gecesine doğru ilerlemeye koyulup da gerçek kar, bizim karımız, yanımız sıra uzanmaya, camlarda titreşerek ışıldamaya, Wisconsin'in küçük istasyonlarının loş ışıkları geride kalmaya başladığında havaya birdenbire keskin,

vahşi bir canlılık gelirdi. Yemek vagonundan yerimize dönerken geçtiğimiz soğuk sahanlıklarda bu havayı derin derin içimize çeker, içine karışıp gitmeden önceki o tuhaf bir saat boyunca bütünleşme duygusunu, her şeyimizle buraya ait olduğumuzu, tüm benliğimizle hissederdik.

Benim orta batım buydu işte—buğday tarlaları, geniş çayırlar, ya da yitik İsveç kasabaları değil, gençliğimin heyecan dolu eve dönüş trenleri, buz tutmuş karanlıktaki sokak lambaları, atlı kızakların çıngırakları, çobanpüskülü çelenklerin aydınlık pencerelerden kara düşen gölgeleri. Bunun bir parçasıyım ben; biraz o uzun kışların yüklediği ağırbaşlılığın, biraz da evlerin onlarca yıldır hâlâ aile adlarıyla anıldığı bir şehirde, Carrawaylerin evinde büyümüş olmanın verdiği kendinden hoşnutluğun. Anlattıklarımın aslında bir batı hikayesi olduğunu şimdi fark ediyorum—Tom, Gatsby, Daisy, Jordan, ben, hepimiz batılıydık ve belki de doğudaki yaşama ayak uydurmamızı gizlice engelleyen ortak bir eksikliğimiz vardı.

Doğu beni en çok heyecanlandırdığı zamanlarda, sonu gelmez sorgulamalardan yalnızca çocukların ve artık ölüme bakan ihtiyarların sıyrılabildiği Ohio'nun ötesindeki, o sıkıcı, dağınık, şişkin şehirlere olan üstünlüğünü kuvvetle hissettiğim o günlerde bile, ta o zaman bile, bende hep biçimi bozulmuş, çarpılmış duygusunu uyandırmıştır. Özellikle de West Egg, hâlâ en akıl almaz rüyalarımda karşıma çıkar. Onu El Greco'nun* yaptığı bir gece manzarası olarak görürüm: Hepsi klasik ve grotesk yüzlerce ev, kasvetli, basık bir gökyüzünün, donuk bir ayın altına sinmiştir. Önde ağırbaşlı, takım elbiseli dört adam, ellerinde bir sedyeyle, beyaz tuvaletli, sarhoş kadını taşır. Kadının sedyenin yanından sarkan eli, mücevherlerle donuk donuk ışıldamaktadır. Adamlar soğuk, kasvetli yüzleriyle bir eve girer—ama yanlış evdir. Kadının adını bilen yoktur, bunu umursayan da.

Gatsby'nin ölümünden sonra doğu benim için işte böyle tekinsiz, gözlerimin düzeltme kabiliyetinin onaramaya-

cağı kadar çarpık bir yer oldu. Ben de, gevrek yaprakların mavi dumanı havaya karışıp, rüzgarın ipteki ıslak çamaşırları kaskatı yaptığı o günlerde memlekete dönmeye karar verdim.

Gitmeden önce yapmam gereken son bir şey daha vardı, belki de hiç karıştırmamam gereken tatsız, sıkıntılı bir iş. Ama arkamdaki her şeyi doğru düzgün bırakmak istiyordum; döküntülerimi silip süpürür diye o yardım etmeye hazır, kayıtsız denize güvenip bekleyemezdim. Jordan Baker'la görüştüm, başımıza gelenleri ve sonrasında benim yaşadıklarımı bazen etraflıca, bazen de dolaylı olarak anlattım ona, uzandığı kocaman koltukta hiç kımıldamadan dinledi.

Üzerinde golf kıyafeti vardı, güzel bir illüstrasyona benziyor, diye düşündüğümü anımsıyorum. Çenesi hafifçe, fütursuzca kalkık, saçları güz yaprakları renginde, yüzü dizlerinin üstündeki parmaksız eldivenlerin kahverengisiyle aynı tonda. Konuşmamı bitirince söylediklerimle ilgili hiçbir yorum yapmadı, başka biriyle nişanlandığını söyledi sadece. Onunla evlenmeye hazır birçok erkek olduğunu bilsem de, bu söylediğine pek inanmadım, ama yine de şaşırmış, onun adına mutlu olmuş gibi yaptım. Bir an hata mı yapıyorum acaba diye kuşkuya düştüm ama sonra olanları aklımdan şöyle hızlıca bir geçirince vedalaşmak üzere ayağı kalktım.

"Fırlatıp attın beni en sonunda," dedi Jordan birdenbire. "Hem de bir telefonla. Artık umurumda değilsin ama benim için deneyim oldu, kısa bir süre de olsa sarsıldım."

El sıkıştık.

"Ha, bu arada," dedi, "araba sürmemle ilgili konuşmamızı hatırlıyor musun?"

"Yo... Hatırlayamadım."

"Hani sen 'kötü bir sürücü ancak bir diğer kötü sürücüye rastlayana kadar emniyettedir' demiştin. Eh, kötü bir sürücüye rastladım işte, değil mi? Yani demek istediğim,

seninle ilgili bu kadar yanlış tahminlerde bulunarak çok dikkatsiz davranmışım. Senin dürüst, açık sözlü bir insan olduğunu düşünmüştüm. Bununla içten içe gurur duyduğunu sanmıştım."

"Otuzuma girdim," dedim. "Kendime yalan söyleyip bunun adına onur diyecek yaşı beş yıl geçtim."

Cevap vermedi. Kızgın, ona yarı aşık ve son derece üzgün arkamı dönüp gittim.

Ekim sonlarına doğru bir akşamüstü, Tom Buchanan'ı gördüm. 5. Cadde'de önümden yürüyordu; her zamanki tetikte, saldırgan tavrıyla, kolları herhangi bir tehlikeye karşı koymak için hazır beklermiş gibi bedeninden biraz ayrık, huzursuz gözlerine ayak uydurmaya çalışan başını hızla bir o yana bir bu yana döndürüyordu. Tam önüne geçmemek için yavaşlamıştım ki durdu ve kaşlarını çatıp bir kuyumcu vitrinini incelemeye başladı. Birden beni gördü, elini uzatarak yanıma geldi.

"Ne oldu Nick? Benimle tokalaşmayacak mısın?"

"Evet. Hakkında ne düşündüğümü biliyorsun."

"Delirmişsin sen," dedi hemen. "Gerçekten delirmişsin. Derdin ne anlayamıyorum."

"Tom," diye başladım, "o öğleden sonra Wilson'a ne dedin sen?"

Tek kelime etmeden öylece yüzüme baktı, öğleden sonraki o kayıp üç saatle ilgili tahminlerimde yanılmadığımı anladım. Arkamı dönüp uzaklaşıyordum ki, birden koluma yapıştı.

"Ona gerçeği söyledim," dedi. "Biz tam gitmeye hazırlanırken kapımıza geldi, evde olmadığımızı söylettim ama zorla yukarı çıkmaya çalıştı. Arabanın sahibinin kim olduğunu söylemeseydim neredeyse öldürecekti beni, o kadar gözü dönmüştü. Elini cebindeki tabancadan bir an ayırmadı..." cümlesini yarıda bırakıp küstahlaşmaya başladı. "Hem söylediysem ne olmuş? O herif hak etti bunu. Tıpkı Daisy'ye yaptığı gibi, senin de gözünü boyadı, halbuki pis-

liğin tekiymiş. Bir köpek gibi ezdi geçti Myrtle'ı, dönüp bakmadı bile."

Söylenemeyen o gerçeği, bunun doğru olmadığını söylemek dışında ne diyebilirdim ki?

"Benim acı çekmediğimi mi sanıyorsun? Daireyi boşaltmaya gittiğimde büfede duran o köpek bisküvilerini görünce oturdum bir çocuk gibi ağladım. Tanrım, ne korkunçtu..."

Onu bağışlamam ya da ona karşı olumlu herhangi bir duygu beslemem mümkün değildi; ama baktım, yaptıkları ona son derece makul görünüyor, haklı olduğuna sonuna kadar inanıyordu. Katıksız bir umursamazlık, bir çarpıklık vardı algısında. Tom ve Daisy... Umursamaz insanlardı onlar: Canlı cansız her şeyi ezip geçiyor, sonra da servetlerinin, sınırsız umursamazlıklarının ya da onları bir arada tutan her neyse onun arkasına çekiliyorlardı. Arkalarında bıraktıkları enkazın temizliğini başkalarına bırakıyorlardı.

Onunla tokalaştım; elini sıkmamak saçma geldi, çünkü birdenbire kendimi bir çocukla konuşuyormuş gibi hissettim. Sonra o, bir inci kolye, ya da belki bir çift kol düğmesi almak üzere kuyumcuya girdi ve böylece benim taşralı hassasiyetimden sonsuza dek kurtulmuş oldu.

Ben oradan ayrıldığımda Gatsby'nin evi hâlâ boştu— çimenleri benimkilerin boyuna ulaşmıştı. Köydeki taksi şoförlerinden biri, evin ana kapısının önünden her geçişinde mutlaka bir dakika kadar duruyor, eliyle içerileri gösterip bir şeyler anlatıyordu. Belki de kazanın yaşandığı gece Daisy ile Gatsby'yi East Egg'e götüren oydu ve olanlarla ilgili kendince bir hikaye uydurmuştu. Hikayesini dinlemek istemediğim için trenden her indiğimde ondan uzak duruyordum.

Cumartesi gecelerimi New York'ta geçiriyordum çünkü Gatsby'nin ışıl ışıl, görkemli partilerini hâlâ o kadar canlı hatırlıyordum ki, bahçesinden yayılan müziği, kahkahaları, araba yolunu inip çıkan otomobillerinin seslerini uzaktan

duyar gibi oluyordum. Bir gece gerçekten de bir araba sesi duydum, ön merdivenlerin yanında durdu, farları açıktı. Ama kim olduğuna gidip bakmadım. Muhtemelen dünyanın öteki ucunda olduğu için partinin bittiğini henüz bilmeyen son konuktu.

Son gece bavulumu hazırlamış, arabamı da bakkala satmıştım. Yan tarafa geçtim, eve, ipe sapa gelmez o devasa fiyaskoya bir kez daha baktım. Çocuklardan birinin beyaz merdivene bir tuğla parçasıyla yazdığı muzır kelime ay ışığında rahatça seçiliyordu, ayakkabımı mermere gıcırdata gıcırdata sürterek sildim o kelimeyi. Sonra kumsala indim, kumlara uzandım.

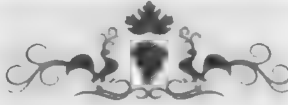
Artık sahildeki büyük evlerin çoğu kapanmıştı, boğazı geçen feribotun gölgeli, hareketli kızıllığının dışında hemen hemen hiç ışık yoktu. Ay yükseldikçe, zaten lüzumsuz olan evler eriyip gitmeye başladı, en sonunda, bir zamanlar Hollandalı denizcilerin yüzünü güldüren, o eski ada görünür oldu—yeni dünyanın körpe, yemyeşil memesi. Adanın, Gatsby'nin evine yer açmak için yok olup gitmiş ağaçları, bir zamanlar bütün insan hayallerinin en sonuncusuna, en yücesine fısıltılarla muhabbet tellallığı etmişti; insanoğlu bu kıtayı ilk kez gördüğünde geçici bir büyülenmeyle soluğunu tutmuş, tarihte son kez, hayran kalma ve şaşırma yetisine layık bir şeyle yüz yüze geldiği için, güzellik üzerine anlamadığı ve anlamaya hevesli de olmadığı derin düşüncelere sürüklenmiş olmalı.

Orada oturup eski, bilinmeyen dünya üzerine kara kara düşünürken, Daisy'nin rıhtımın ucundaki yeşil ışığı ilk kez gördüğünde Gatsby'nin yaşadığı şaşkınlığı anımsadım. Bu mavi çimenliğe ulaşmak için çok uzun bir yol kat etmişti, şimdi düşünü elini uzatsa tutabileceği kadar yakınında hissetmiş olmalıydı. Oysa çoktan geride kalmıştı bu düş, şehrin ötesinde, cumhuriyetin karanlık tarlalarının yuvarlana yuvarlana gecenin karanlığına karıştığı o uçsuz bucaksız bilinmezlikte, geçmişte kalmıştı.

Gatsby o yeşil ışığa, geçen her yıl bizden biraz daha uzaklaşan orgazmik geleceğe inanmıştı. O zamanlar kaçtı elimizden, ama önemli değil—yarın daha hızlı koşacak, kollarımızı daha ileriye uzatacağız... Ve güzel, aydınlık bir sabah...

Böylece asılıyoruz küreklere, geçmişe doğru savrulup dursak da, teknelerimizle akıntıya karşı ilerlemeyi sürdürüyoruz.

F. Scott Fitzgerald

Gatsby believed in the green light, the orgastic future that year by year recedes before us. It eluded us then, but that's no matter — tomorrow we will run faster, stretch out our arms farther.... And one fine morning ——

So we beat on, boats against the current, borne back ceaselessly into the past.

F. Scott Fitzgerald

LONG ISLAND

NOTLAR

Sy: 9 *Tak başına altın şapkayı...*: Fitzgerald epigrafı, *Cennetin Bu Yakası* romanından (1920) bir karakterin adını kullanarak yazmıştır, bu karakteri kolejden arkadaşı John Peale Bishop'tan esinlenerek yaratmıştır. Fitzgerald'ın romanı için düşündüğü başlıklardan ikisi; *Gold-Hatted Gatsby* [*Altın Şapkalı Gatsby*] ve *High Bouncing Lover* [*Yükseklere Sıçrayan Sevgili*] bu epigrafta geçmektedir.

Sy: 17 *West Egg/East Egg* (*Doğu Yumurtası/Batı Yumurtası*): Roman, New York'un yaklaşık 160 kilometre doğusunda uzanan Long Island'da geçmektedir. Fitzgerald'ın yaşadığı bölge, Great Neck, romanda West Egg olarak kurgulamıştır, East Egg ise romanda Manhasset Körfezi'nin karşısında yer alan Washington Limanı yarımadasının ucu Sands Point olarak karşımıza çıkar. New York'a yolculuk, Queens bölgesinde yer alan Flushing'deki Northern Boulevard üzerinden yapılmıştır, burası Wilson'ın garajının bulunduğu yerdir. Küller Vadisi, Flushing'e oldukça yakın bir şehir olan Corona'daki bir çöplükten esinlenilerek yaratılmıştır. Long Island tren yolu Northern Boulevard'a paralel ilerler, bu New York güzergâhı, Queensboro Köprüsü'nde 1. ve 2. Cadde arasındaki 59. Sokak'ta biter (Bkz. *Harita*).

Sy: 18 *Midas . . . Morgan . . . Maecenas*: Üç isme de zenginlikle ilişkili olarak gönderme yapılmıştır.

Midas: Yunan mitolojisine göre Frigya kralı Midas, dokunduğu her şeyi altına çevirme gücüne sahipti.

J. P. Morgan (1837-1913): Amerikalı yatırımcı, aile servetini muazzam bir sanayi imparatorluğuna çevirmiştir.

Maecenas (m.ö. 8. yy.): Romalı devlet adamı. Edebiyatçılara maddi destek veren, zengin ve cömert bir sanat hamisi olarak anılır.

Sy: 18 *Kolomb'un öyküsündeki yumurta*: Kolomb,

Amerika'ya yolculuğu hakkında bilgi verip keşifleriyle ilgili destek toplamaya çalışırken dinleyenler, bu yolculuğu herkesin pekala yapabileceğine ilişkin itirazlarda bulunmuşlardır. O da bu kişilerden bir yumurta alıp düz bir platform üzerinde dik olarak durmasını sağlamalarını istemiştir, fakat kimse bunu yapamamıştır. Bunun üzerine Kolomb yumurtanın sivri tarafını yassılaştırarak, dik durmasını sağlamıştır ve karşı çıkanlara bu yolculuğun nasıl yapılacağını ancak kendisinin gösterebileceğini belirtmiştir.

Sy: 19 *New Haven*: 1920'lerde, Yale Üniversitesi'ne gidenlerin ya da doğudaki elit üniversitelere mensup kişilerin Yale Üniversitesi'nden bahsederken kullandıkları tepeden bakan, züppece ifade.

Sy: 19 *Lake Forest:* Zenginlerin yaşadığı bir banliyö.

Sy: 20 *Mezunlar derneği*: Öğrencilerin üniversiteye başladıkları ilk yılda seçildikleri, Yale'deki özel ve son derece seçkin altı dernekten biri.

Sy: 23 *Kuzey Sahili*: Chicago'nun kuzeyinde Michigan gölü civarındaki sosyetik bölge.

Sy: 23 *Üç yaşına bastı*: Roman 1922 yılında geçtiği için Daisy'nin kızının Buchananların evlendiği tarihte, yani 1919 yılında doğmuş olması gerekir. Fitzgerald burada bir hata yapmıştır; çocuk, romandaki zamana göre iki yaşında olmalıdır.

Sy: 25 *Goddard*: Tom burada Lothrop Stoddard'ın *The Rising Tide of Color* (1920) kitabında tartıştığı İskandinav ırkçılığından bahsetmektedir. Bu kitap, nüfus değiştikçe siyahların diğer ırklardan sayıca fazlalaştığını öne sürer. *The Passing of the Great Race* (1916) kitabıyla Madison Grant de dahil olmak üzere birçok araştırmacı, Stoddard'ın görüşlerini paylaşmaktadır. Fakat Tom aynı zamanda gerçek Goddard'dan da bahseder: Henry Herbert Goddard, 1922 yılında yazdığı *The Kallikak Family: A Study in the Heredity of Feeble-Mindedness* kitabında ruhsal hastalıkların kalıtım yoluyla geçtiğini belirtmiştir. Lothrop Stoddard, Goddard'ın çalışmasından yararlanmıştır.

Sy: 30 *Westchester*: New York'un kuzeyindeki bir ilçe.

Sy: 30 *Asheville, Hot Springs ve Palm Beach*: Kuzey Carolina, Arkansas ve Florida'da yer alan zenginlerin gittiği tatil yerleri.

Sy: 38 *Kent Dedikoduları* [*Town Tattle*]: Muhtemelen *Town Topics* başlıklı popüler magazin dergisinden esinlenerek oluşturulmuş fiktif bir dergi.

Sy: 40 *Peter Denen Simon* [*Simon called Peter*]: Robert Keable'ın (1921) yazdığı ve Fitzgerald'ın "tam anlamıyla ahlaka aykırı" olarak nitelendirdiği (*Letters of F. Scott Fitzgerald*, s. 459) popüler, sansasyonel roman.

Sy: 43 *Montauk Burnu*: Long Island'ın doğu ucu.

Sy: 43 *Kaiser Wilhelm* (1859-1941): Alman imparatoru (1888-1918); ordusu ve siyasi müttefikleri, I. Dünya Savaşı'nın başlamasına neden olmuştur. 1918'de ülkesini terk edip Hollanda'ya kaçmıştır.

Sy: 52 *Frisco*: Joe Frisco (1890-1958): Purosu, melon şapkası ve kekemeliğiyle ünlü dansçı ve komedyen; "Black bottom" adı verilen caz dansını başlatmıştır.

Sy: 52 *Gilda Gray*: Asıl adı May Gray (1901-1959). Yapımcılığını Florenz Ziegfeld'in üstlendiği, Broadway'deki *Ziegfeld Follies* isimli varyete şovda gösterdiği performansla öne çıkan ve 'Shimmy' isimli dansla anılan aktris.

Sy: 57 *Stoddard Konferansları*: John L. Stoddard (1850-1931). *John L. Stoddard Konferansları* adlı seyahat kitapları dizisinin yazarıdır, bu diziye ait ilk kitabı 1897'de yayınlanmıştır.

Sy: 57 *Belasco*: David Belasco (1853-1931). Amerikalı tiyatro yönetmeni ve yapımcısı. Titizlikle detaylandırılmış çarpıcı sahne düzenlemeleriyle ünlüdür.

Sy: 57 *Bayan Claud Roosevelt*: Amerika başkanı Theodore Roosevelt'in soyadını taşıyan fiktif bir karakter.

Sy: 58 *Deniz uçağı*: Yelkenli teknelerde teknenin gövdesinin sudan bir miktar ayrılması için geliştirilmiş kanat sistemine sahip bir araç, 1920'lerde deniz uçağı olarak adlandırılırdı.

Gatsby, Nick'e bu araçla deneme 'uçuşu' yapacağını söyler.

Sy: 60 *Carnegie Hall*: New York'ta Batı 57. Cadde'deki konser salonu, büyük klasik müzik orkestralarının ve müzisyenlerinin performanslarıyla ünlüdür.

Sy: 66 *Yale Kulübü*: Yale mezunları ve öğrencilerinin gittikleri özel kulüp, 44. Cadde'de ve Vanderbilt Bulvarı'nda, Büyük İstasyon'un karşısında yer almaktadır.

Sy: 66 *Pennsylvania Tren İstasyonu*: New York'ta 7. Cadde, 33. Sokak'taki büyük tren garı. Madison Caddesi'nin birkaç blok batısındadır.

Sy: 67 *Kırklı sokaklar*: Batı 43. ve 49. Sokak arasında kalan bölge. Tiyatro bölgesi olarak adlandırılır.

Sy: 67 *Warwick*: New York'un kuzeyinde bir banliyö.

Sy: 71 *Von Hindenburg*: Paul von Hindenburg (1847-1934). I. Dünya Savaşı'nda büyük başarılar göstermiş Alman mareşali, daha sonra 1932'deki başkanlık seçimlerinde Hitler'i yenerek devlet başkanı olmuştur fakat daha sonra Hitler'i şansölye olarak atamıştır (1933).

Sy: 73 *Amerikan Lejyonu*: Amerika'nın savaş gazilerinden oluşan geniş bir örgütü, Paris'te 1919 yılında kurulmuştur.

Sy: 75 *Argonne Ormanı*: Gatsby'nin savaş alanında yaşadıklarıyla ilgili anlattıkları, savaştaki gerçek mücadeleyi ve hamleleri yansıtmamaktadır. Fakat Meuse-Argonne'da görev almıştır.

Sy: 76 *Orderi di Danilo*: bu madalya Karadağ Prensi Danilo tarafından savaşta görev yapan üç Princetonlıya verilen madalyadır; Karadağ, güneybatı Yugoslavya'nın Sırp-Hırvat parçasıdır ve Avusturya ve Alman orduları tarafından 1915'te işgal edildikten sonra 1918'de Sırbistan'la birleşmiştir.

Sy: 76 *Büyük Kanal*: Venedik'teki en önemli su yolu.

Sy: 77 *Roosevelt Limanı*: Bu isimde bir liman yoktur fakat Flushing bölgesinden kilometrelerce uzakta olmasına rağmen 'East Egg' yarımadasındaki Washington Limanı'nın kastedildiği öne sürülmüştür.

Sy: 77 *Astoria*: Fitzgerald aslında burada Long Island

yolunu kastetmiştir, çünkü Long Island yolunun üzerinden köprü geçmektedir, Astoria yolunda böyle bir köprü yoktur. Queensboro Köprüsü Manhattan'ı Long Island ile bağlar. Ring Lardner, Mart 1925'te Fitzgerald'a bu köprünün Long Island'da olduğunu yazmıştır. Astoria da Queens bölgesinde yer alır ama daha kuzeyde Flushing Körfezi sınırındadır.

Sy: 78 *Blackwell Adası*: East River'da, Queens ve Manhattan arasında bir ada.

Sy: 79 *Metropole*: New York'ta Broadway ve 43. Cadde arasında konumlanmış bir otel. Herman Rosenthal adlı gangster 1912'de bu otelde vurulmuştur.

Sy: 79 *Becker*: Charles Becker. Rosenthal cinayeti nedeniyle diğer dört gangster ile birlikte 1915'te elektrikli sandalyede idam edilmiştir.

Sy: 82 *Dünya Serisi'ne hile karıştırılması*: 1919'da oynanan Dünya Serisi'ni White Sox'un kazanması bekleniyordu fakat oyunculardan bazıları kumarbazlarla işbirliği yaptı ve Cincinnati Reds'in kazanmasını sağladı.

Sy: 82 *Plaza Otel*: New York'ta, Central Park'ın güney ucunun bitişiğinde şık bir otel.

Sy: 83 *Taylor K*ışlası: Fitzgerald, Alabama, Montgomery'deki Sheridan Kışlasına gönderilmeden önce burada, Louisville Kentucky'nin civarındaki bu kışlada, kısa bir süre görev yapmıştı.

Sy: 85 *Santa Barbara... Ventura yolu*: Santa Barbara, Kaliforniya sahilindeki şehirlerden biridir, güneyindeki Los Angeles'a Ventura yolu ile bağlanır.

Sy: 86 *Fayton*: Plaza Otel'in önünde genellikle turistleri gezdirmek için sıralanmış birçok fayton bulunur.

Sy: 86 *Ben bir Arap* şeyhiyim . . .: Harry B. Smith ve Frances Wheeler'ın yazdığı, Ted Snyder'ın bestelediği popüler şarkı (1921).

Sy: 91 *Coney Adası*: Güney Brooklyn'de Atlas Okyanusu üzerinde yer alan ünlü bir tatil ve eğlence yeri.

Sy: 93 *The Journal*: New York'ta çıkan bir gazete. William

Randolph Hearst'ın (1863-1951) sahip olduğu gazete zincirinin bir halkası.

Sy: 94 *Economics*: Henry Clay, *Economics: An Introduction for the General Reader* (New York: Macmillan, 1918).

Sy: 95 *Rackrent Şatosu*: Nick burada Maria Edgeworth'un yazdığı gotik İngiliz romanına gönderme yapmaktadır.

Sy: 97 *Kilisenin kulesini seyreden Kant gibi*: Immanuel Kant (1724-1804), Alman metafizikçi, felsefe tarihinin en önemli düşünürlerinden; düşünürken gözlerini kilise kulesine dikip baktığı söylenir.

Sy: 99 İlaç işin*e girdim*: Gatsby uyuşturucu değil eczanelerden bahsediyor. ABD'de eczaneler, alkol yasağı süresince reçeteyle yasal olarak içki satabiliyordu ve bazen de içki kaçakçılığı için paravan işlevi görüyordu.

Sy: 100 *Merton Koleji Kütüphanesi*: Oxford Üniversitesi'ndeki kolejlerden biri.

Sy: 100 *Adam tarzı çalışma odası*: Bu oda meşhur İskoçyalı mimar kardeşlerin Robert (1728-92) ve James (1732-94) Adam'ın uyguladığı mimari stili yansıtmaktadır.

Sy: 103 *Aşk Yuvası* [*Love Nest*]: Louis A. Hirch ve Otto Harbach'ın ilk kez 1920'deki *Mary* adlı Broadway müzikalinde duyulan popüler şarkısı.

Sy: 103 *Biz seninle. . .*: Richard Whiting'in, *Satires of 1920* Broadway müzikalinde yer alan *"Eğlenmedik mi"* adlı popüler şarkısından bir satır.

Sy: 107 *Kanada'ya yer altından çekilen boru hattı*: ABD'de içki yasağının olduğu dönemde içkinin Kanada'dan geldiğine dair yaygın bir söylenti vardı.

Sy: 108 *Babasının İşi*: Yeni Ahit, Luka 2: 49, "Onlara dedi ki, neden beni aradınız? Bilmiyor musunuz ki benim için babamın evinde bulunmak gerektir?"

Sy: 109 *Madame de Maintenon*: François d'Aubigné, Marquise de Maintenon (1635-1719) XIV. Louis'nin ikinci karısı, kocasının üzerinde çok büyük bir etkiye sahip olduğu söylenir.

Sy: 118 *Sabahın Üçünde*: Bestesi Julian Robledo (1919), sözleri Dorothy Terriss'e (Theodora Morse'un takma ismi) ait *Greenwich Village Follies of 1920*'de söylenen hit parça.

Sy: 123 *Trimalchio:* Petronius'un *Satyricon* eserinden bir karakter.

Sy: 124 *Ulusal Bisküvi Fabrikası*: Queens'te yer alan büyük bir Amerikan şirketi.

Sy: 140 *Kapiolani*: Hawaii adalarından Oahu'daki bir park.

Sy: 141 *Punch Bowl*: Oahu'da bir dağ tepesi.

Sy: 158 *Beale Street Blues*: W.C. Handy'nin (1919) *Gaieties of 1919* adlı müzikal komedisinde geçen şarkı.

Sy: 162 *Hempstead . . . Southampton*: Hempstead, New York'tan yaklaşık 50 kilometre uzakta iç kısımlarda yer alan bir kasaba.

Sy: 162 *Southampton*: Long Island'ın doğu kıyısında, şehirden 150 kilometre uzaklıkta zenginlerin yaşadığı kasaba.

Sy: 167 *Gad's Hill*: Long Island'da bu isimde bir yer bulunmamaktadır; Fitzgerald'ın bu ismi kullanma sebebi, Gatsby ismi ile arasında bir çağrışım kurmaktır. Gadshill, Shakespeare'in IV. Henry oyununun ilk bölümünde geçer. Prens Hal'un Falstaff'ı kandırmak için düzenlediği hırsızlık operasyonun yapıldığı yerin adı Gadshill'dir. Ayrıca Charles Dickens'ın evi Gadshill'dedir. Fitzgerald gerçek ve fiktif yerleri romanı boyunca bir arada kullanmıştır.

Sy: 174 *Tahvilleri tam tezgahın üstünden verirken*: Gatsby'nin çalıntı tahvillerle iş yaptığı ima edilmektedir. Burada Fitzgerald'ın Fuller-McGee (1922) davasını incelediği görülür. Edward Fuller, Fitzgerald gibi Great Neck'te yaşamıştır, ortağı William F. McGee ile birlikte bir borsa şirketinin sahibidir. Haklarında dolandırıcılık suçundan soruşturma açılmıştır; gazeteler Fuller'ın, Arnold Rothstein ile bağlarını ortaya çıkarmıştır.

Sy: 176 *James J. Hill*: (1838-1916) St Paul, Minnesota'ya 1865 yılında yerleşen bir Kanadalı. Batı yönünde genişletilen

yeni demiryolu sanayisinde yaptığı girişimlerle bir servet sahibi olmuştur ve on dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru kuzey-batı demir yollarının bütün kontrolünü tekeline almıştır.

Sy: 176 *Greenwich*: New York'ta, Westchester bölgesinin kuzeyindeki Connecticut'ta zenginlerin yaşadığı bir şehir.

Sy: 177 *Swastika Holding*: Swastika, Hıristiyanlığın ilk yıllarından beri var olan kutsal bir semboldür, Amerika'nın yerlileri tarafından da kullanılmıştır. 1924-1925 yılları arasında Yahudi karşıtı bir sembol olarak kabul edilmiştir. Wolfshiem'ın Yahudi olması Fitzgerald'ın bu sembolü hiciv için kullandığını düşündürmektedir.

Sy: 177 *The Rosary*: Ethelbert Nevins ve Robert Cameron Rogers'ın 1920'lerde hâlâ popüler olan 1898 tarihli şarkısı. Wolfshiem'm, belirgin bir şekilde Hıristiyan öğeler taşıyan bu şarkıyı mırıldanması ironiktir. Şarkının sözleri şöyledir: "her ekmeği öperim ve en sonunda haçı öpebilmeyi öğrenmek için çabalarım."

Sy: 180 *Hopalong Cassidy*: Clarence E. Mulford'un (1883-1956) hikayelerinde geçen bir karakter. Hopalong Cassidy bir kovboydur, Wild Bill Hickok ve John Wesley Hardin'den esinlenerek kurgulanmıştır. Bu romanın Gatsby'deki kopyası 1906 tarihlidir, fakat roman ilk kez 1910'da yayınlanmıştır. Fitzgerald romanında *Hopalong Cassidy*'yi tematik önemi nedeniyle kullanmıştır.

Sy: 182 *Union Garı*: Chicago, Milwaukee ve St Paul trenleri, Chicago'nun *Union Garı*'ndan geçtiği için Nick muhtemelen evine St Paul'den gitmektedir.

Sy: 182 *Ordway'ler... Hersey'ler...Schultz'lar*: Fitzgerald'ın St Paul'den tanıdığı gerçek aileler.

Sy: 183 *El Greco*: (1541-1614), İspanya'da yaşamış Yunan ressam. Resimlerinde dinsel temaları, figürlerin kendine özgü uzunluk oranlarıyla, koyu, düşünceli gözlerle ve canlı renklerin yanında kullandığı mat grilerle anlatır.

Muhteşem Gatsby

F. Scott Fitzgerald

F. Scott Fitzgerald'ın ünlü eseri *Muhteşem Gatsby* 20. yüzyılın en büyük Amerikan romanlarından biridir. Jay Gatsby'nin, malikanesinde sürdüğü görkemli hayat Fitzgerald'ın "Caz Çağı"olarak nitelendirdiği ruhu, heyecanı ve şiddeti tüm yoğunluğuyla taşır. Daisy Buchanan'a duyduğu aşkla Gatsby, beş yıl önceki bir anı, yaşamının en büyük düşünün, "kelimelere sığmayan hayallerinin" Daisy'nin öpüşünde somutlaştığı anı geri getirmek ister. Romantik düş gücünü, ulaşılmaz bir hayalin peşinden cesaretle gitmenin yarattığı acıyı etkileyici bir anlatımla ortaya koyan *Muhteşem Gatsby,* umut etme ve hayal kırıklığı, yanılsama ve aşk üzerine yazılmış bir başyapıttır.

"'*Hadi hep birlikte benim eve gidelim,'* dedi, *'Daisy'ye etrafı göstermek istiyorum.'*

Gözlerini bir an bile Daisy'den ayırmamıştı ve sanırım evdeki her şeyi onun o hayran olduğu gözlerinden aldığı tepkiye göre yeniden tartıyordu. Daisy'nin oradaki varlığının baş döndürücü gerçekliği karşısında bazen kendisi de sahip olduklarına şaşkın gözlerle, sahiciliklerini kaybetmişler gibi bakıyordu. Merdivenden inerken bir ara, az kaldı aşağı yuvarlanıyordu.

Evdeki odalar içerisinde en sade olanı Gatsby'nin yatak odasıydı-tabii komodini süsleyen som altından tuvalet takımını saymazsak. Daisy büyük bir keyifle fırçayı alıp saçlarını taradı, bunun üzerine Gatsby de oturdu, eliyle gözlerini kapatarak gülmeye başladı.

'Bu o kadar tuhaf bir şey ki dostum,' dedi neşeyle. *'Bir türlü... Şey olmuyor... Yani çabalasam da...'*

O gün iki belirgin ruh ikliminden geçmişti, üçüncüye de girmek üzereydi. İlk baştaki çekingenliği, sonra abartılı coşkunluğu, şimdi de Daisy'nin gerçekten karşısında oluşunun yarattığı şaşkınlık epeyce yormuştu onu. Bu anı o kadar uzun süre düşünmüş, en ince ayrıntısına kadar hayal etmiş, deyim yerindeyse dişini sıkıp öyle bir azimle beklemişti ki şimdi, fazla kurulmuş bir saatin zembereği gibi boşanıyordu duyguları."

ISBN : 978-605-5302-31-3

12₺